

Analiza financijskih izvještaja društva Kraš d.d.

Kovačević, Nikolina

Master's thesis / Diplomski rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:122:053579>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

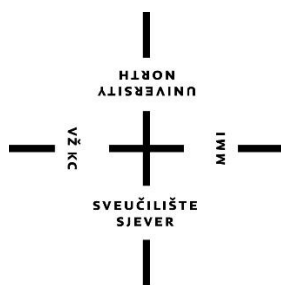
Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-22**

Repository / Repozitorij:

[University North Digital Repository](#)

Sveučilište Sjever

Diplomski rad br. 019/OMIL/2019

Analiza financijskih izvještaja društva Kraš d.d.

Nikolina Kovačević, 0598/336D

Prijava diplomskog rada

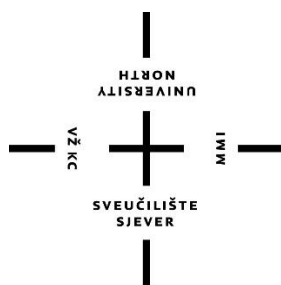
Definiranje teme diplomskog rada i povjerenstva

ODJEL	Odjel za logistiku i održivu mobilnost		
STUDIJ	diplomski sveučilišni studij Održiva mobilnost i logistika		
PRISTUPNIK	Nikolina Kovačević	MATIČNI BROJ	0598/336D
DATUM	02.09.2019.	KOLEGIJ	Poslovna analiza
NASLOV RADA	Analiza financijskih izvještaja društva Kraš d.d.		
NASLOV RADA NA ENGL. JEZIKU	Analysis of the financial statement company KRAŠ d.d.		
MENTOR	dr.sc. Vlasta Roška	ZVANJE	docent
ČLANOVI POVJERENSTVA	1. izv.prof. Krešimir Buntak, predsjednik 2. doc.dr.sc. Vlasta Roška, mentor - član 3. doc.dr.sc. Igor Klopotačnik - član 4. doc.dr.sc. Ana Globočnik Žunac - zamjenski član 5.		

Zadatak diplomskog rada

BROJ	019/OMIL/2019		
OPIS	<p>Analiza financijskih izvještaja pomoću pojedinačnih i skupnih pokazatelja omogućava menadžmentu donošenje odluka potrebnih za upravljanje. Sintetički pokazatelji nastali su kako bi se dobila cjelokupna slika poslovanja promatranjem svih pokazatelja povezano i međuzavisno. Najpoznatiji i najčešće korišteni skupni ili sintetički pokazatelji su Altmanov Z - score model, EMS model i BEX indeks. Altmanov Z - score i EMS model služe za klasificiranje društva u skupinu zdravih društva i društva za stečaj, dok je BEX indeks kreiran za predviđanje poslovne izvrsnosti i nastao je u hrvatskom okruženju. U diplomskom radu potrebno je na primjeru financijskih izvještaja društva Kraš u razdoblju od 5 godina:</p> <ul style="list-style-type: none"> - napraviti izračun Z-scora -napraviti izračun EMS modela -napraviti izračun BEX-pokazatelja -komparacijom svih dobivenih rezultata kritički objasniti poslovanje društva Kraš d.d. -kritički ocijeniti temeljem dobivenih rezultata mogu li se koristiti skupni pokazatelji za predviđanje poslovanja društva -kritički zaključiti temeljem dobivenih rezultata daju li sva tri pokazatelja iste rezultate uspješnosti ili neuspješnosti poslovanja		
ZADATAK URUČEN	10.3.2019.	POTPIS MENTORA	

Sveučilište Sjever

Odjel za Održiva mobilnost i logistika

Diplomski rad br. 019/OMIL/2019

Analiza financijskih izvještaja društva Kraš d.d.

Student

Nikolina Kovačević, 0598/336D

Mentor

Doc. dr. sc. Vlasta Roška

Koprivnica, rujan 2019. godine

Predgovor

U vremenu i uvjetima u kojima je nezamislivo poslovanje, upravljanje i rast društva bez računovodstvenih informacija sadržanih u financijskim izvještajima koji služe kao podloga za donošenje poslovnih odluka, stavlja se naglasak na analizu financijskih izvještaja. O važnosti financijskih izvještaja govori i zakonska obveza sastavljanja i objavljivanja financijskih izvještaja, koju ne treba promatrati samo kao zadovoljavanje zakonskih već i informativnih potreba internih i eksternih korisnika. Analiza financijskih izvještaja omogućuje uvid u poslovne i financijske karakteristike društva, vrlo važne za donošenje poslovnih odluka.

Ovaj rad predstavlja završnu fazu jednog dijela mog akademskog obrazovanja, no zasigurno ne i posljednju.

Ovim putem želim se zahvaliti svojoj mentorici i profesorici doc.dr.sc.Vlasti Roški zbog uloženog vremena, rada, truda i pomoći tijekom pisanja diplomskog rada.

Isto tako zahvaljujem se svim profesorima Sveučilišta Sjever koji su zaslužni za usvojeno znanje i iskustvo.

I jedno veliko hvala mojoj obitelji, dečku i prijateljima na podršci i razumijevanju tijekom mog obrazovanja, bez kojih ne bi bila sada gdje jesam i koji su mi sve to i omogućili.

Sažetak

Postupcima financijske analize dolazi se do spoznaja o poslovnim i financijskim karakteristikama društva zbog čega je vrlo važno poznavati temeljne instrumente i postupke analize financijskih izvještaja. Prema tome, cilj rada je objasniti temeljne instrumente i postupke analize, s posebnim naglaskom na sintetičke pokazatelje. Kako bi se analiza financijskih izvještaja provela što kvalitetnije i ukazalo na bitne značajke koje proizlaze iz analize financijskih izvještaja s pomoću sintetičkih pokazatelja, korištene su dvije hipoteze. Prva hipoteza govori o tome da skupni pokazatelji mogu predvidjeti uspješnost, odnosno neuspješnost poslovanja društva kroz godine, a druga da pokazatelji za predviđanje stečaja (Z - Score i EMS) i BEX pokazatelj koji služi za predviđanje uspješnosti poslovanja svrstavaju društva u iste grupe uspješnog, odnosno neuspješnog poslovanja.

Analiziranjem financijskih izvještaja društva Kraš d.d. za razdoblje od 2014. - 2018. godine utvrđen je rang poslovne izvrsnosti društva putem BEX indeksa i društvo Kraš d.d. je klasificirano u uspješno društvo ili društvo za stečaj, koristeći modele za predviđanje stečaja, odnosno koristeći Z - score i EMS model. Na temelju provedene analize financijskih izvještaja Kraša d.d., primjenom Z -score modela, utvrđeno je da se društvo nalazi u sivoj zoni. Prema EMS modelu društvo se u 2014. i 2015. godini nalazilo u sivom području, gdje je postojala zabrinutost za stečaj, dok u 2016., 2017. godini i 2018. godini postoji vrlo mali rizik za stečaj. BEX indeks pokazuje vrlo dobru i izvrsnu poslovnu izvrsnost društva Kraš d.d. što se može očekivati i u sljedeće 2 ili 3 godine, ako menadžment nastavi s unaprjeđenjima. Na temelju provedene analize i dobivenih rezultata, može se vidjeti povezanost između pokazatelja za predviđanje stečaja (Z - score i EMS) koji svrstavaju društvo u iste grupe uspješnog, odnosno neuspješnog poslovanja, no zbog neprilagođenosti modela hrvatskim uvjetima poslovanja, hipoteza 1 se djelomično se potvrđuje. Druga hipoteza se odbacuje jer pokazatelji za predviđanje stečaja (Z - Score i EMS model) i BEX pokazatelj koji služi za predviđanje uspješnosti poslovanja, ne svrstavaju društva u iste grupe uspješnog ili neuspješnog poslovanja.

Ključne riječi: financijski izvještaji, analiza financijskih izvještaja, horizontalna analiza, vertikalna analiza, Altmanov Z - score, EMS model, BEX indeks.

Summary

The procedures of financial analysis provide an insight into the business and financial characteristics of the company, which is why it is very important to know the basic instruments and procedures for analyzing financial statements. According to, the aim of the paper is to explain the basic instruments and procedures of analysis, with particular emphasis on synthetic indicators. In order to perform the analysis of financial statements in the best possible way and to point out the key features that arise from the analysis of financial statements using synthetic indicators, two hypotheses were used. The first hypothesis indicates that synthetic indicators can predict the performance, apropos failure of a company through the years, and the second hypothesis that the bankruptcy forecasting indicators (Z - Score and EMS) and the BEX indicator that serves to predict business performance classify companies in the same groups of successful, apropos of a failed business.

By analyzing the financial statements of the company Kraš d.d. for the period 2014. - 2018., the business excellence rank of the company was determined by the BEX index, and the company Kraš d.d. is classified in a successful or bankruptcy company, using bankruptcy forecasting models, that is, using the Z - score and EMS model. Based on the analysis of the financial statements of Kraš d.d., using the Z -score model, it was determined that the company is in the gray area. According to the EMS model, in 2014. and 2015., the company was in a gray area where there were bankruptcy concerns, while in 2016., 2017. and 2018. there was very little risk of bankruptcy. BEX index shows very good and excellent business excellence of Kraš d.d. which can be expected in the next 2 or 3 years if management continues to improve. Based on the analysis performed and the results obtained, one can see the correlation between the bankruptcy forecasting indicators (Z - score and EMS) that classify the company into the same groups of successful or unsuccessful business, because they are not customized Croatian business conditions, hypothesis 1 is partially confirmed. The second hypothesis is rejected because the bankruptcy forecasting indicators (Z - Score and EMS model) and the BEX indicator used to predict business success do not classify companies in the same groups of successful or unsuccessful business.

Keywords: financial reports, analyzing financial reports, horizontal analysis, vertical analysis, Altman's Z-score, EMS model, BEX index.

Popis korištenih kratica

EMS (Emerging Market Scoring model) - model za prognoziranje opasnosti od stečaja društva koja ne kotiraju na burzi

HSFI - Hrvatski standardi financijskog izvještavanja

IASB (International Accounting Standards Board) - Odbor za međunarodne računovodstvene standarde

MSFI - Međunarodni standardi financijskog izvještavanja

Sadržaj

1. Uvod	1
1.1. Definiranje problema istraživanja	1
1.2. Cilj istraživanja i hipoteze rada	1
1.3. Metode rada	2
1.4. Doprinos rada.....	3
1.5. Struktura rada.....	3
2. Temeljni financijski izvještaji kao podloga financijskoj analizi	4
2.1. Financijski izvještaji.....	5
2.1.1. Ciljevi financijskih izvještaja	6
2.1.2. Računovodstvene politike i standardi.....	9
2.1.3. Hrvatski standardi financijskog izvještavanja	9
2.1.4. Međunarodni standardi financijskog izvještavanja.....	11
2.1.5. Važnost financijskog izvještavanja.....	12
2.2. Temeljni financijski izvještaji.....	12
2.2.1. Bilanca	13
2.2.2. Račun dobiti i gubitka	18
2.2.3. Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti.....	20
2.2.4. Izvještaj o novčanom toku.....	21
2.2.5. Izvještaj o promjeni kapitala.....	22
2.2.6. Bilješke uz financijske izvještaje	23
3. Temeljni instrumenti i postupci analize financijskih izvještaja	24
3.1. Horizontalna analiza	26
3.2. Vertikalna analiza	26
3.3. Analiza financijskih izvještaja pomoću sintetičkih pokazatelja	27
3.3.1. Altmanov Z - score model.....	28
3.3.2. Altmanov model EMS.....	30
3.3.3. BEX indeks.....	31
4. Analiza financijskih izvještaja na primjeru Kraš prehrambene industrije d.d.	34
4.1. Opis društva	34
4.2. Opis poslovanja	37
4.3. Horizontalna analiza društva Kraš d.d.	39
4.4. Vertikalna analiza financijskih izvještaja društva Kraš d.d.	46

4.5. Analiza financijskih izvještaja Kraša d.d. putem sintetičkih pokazatelja.....	52
4.6. Interpretacija rezultata	57
4.7. Komparacija Altmanovog Z - scora, EMS modela i BEX indeksa.....	67
5. Zaključak	69
6. Literatura.....	72
7. Popis slika, tablica i grafova	75
8. Prilozi.....	77

1. Uvod

Financijski izvještaji koriste se prilikom analize financijskih izvještaja koja se provodi sa svrhom upoznavanja ekonomske i financijske snage i mogućih perspektiva u položaju društva. Analiza financijskih izvještaja podrazumijeva proces primjene različitih sredstava i tehnika pomoću kojih se podaci iz financijskih izvještaja pretvaraju u informacije korisne za upravljanje. Financijske izvještaje moguće je analizirati različitim postupcima. Temeljne instrumente i postupke analize financijskih izvještaja čine komparativni financijski izvještaji koji obuhvaćaju postupak horizontalne analize, strukturni financijski izvještaji koji obuhvaćaju postupak vertikalne analize te financijski pokazatelji. Sintetički pokazatelji nastali su kako bi se dobila cjelokupna slika poslovanja promatranjem svih pokazatelja povezano i međuzavisno. Prognostički modeli za analizu financijskih izvještaja putem sintetičkih pokazatelja obuhvaćaju Altmanov Z - score model, EMS model i BEX indeks. Altmanov Z - score je najpoznatiji sintetički pokazatelj koji klasificira društva u skupinu zdravih društva ili društva za stečaj, dok je EMS model, model za prognoziranje opasnosti od stečaja za društva koja ne kotiraju na burzi. BEX indeks osmišljen je kako bi se pokazatelj poslovne izvrsnosti prilagodio posebnostima hrvatskog okruženja kako bi se mogla donijeti ocjena o sadašnjem i budućem financijskom položaju društva.

1.1. Definiranje problema istraživanja

Analiza financijskih izvještaja ima veliki značaj za interne i eksterne korisnike te se problem istraživanja može definirati kao posebnosti analize financijskih izvještaja trgovačkog društva, pomoću sintetičkih pokazatelja za utvrđivanje ekonomske i financijske snage, kao i uspješnosti poslovanja. Problematika rada će se obraditi analiziranjem financijskih izvještaja društva Kraš d.d. za ukupno pet poslovnih godina, primjenom sintetičkih pokazatelja za predviđanje stečaja (Z - score i EMS model) te primjenom modela za utvrđivanje poslovne uspješnosti društva (BEX indeks).

1.2. Cilj istraživanja i hipoteze rada

S obzirom na to da postupcima financijske analize dolazimo do spoznaja o poslovnim i financijskim karakteristikama društva, vrlo je važno poznavati temeljne instrumente i postupke analize financijskih izvještaja, kako za samo društvo tako i za korisnike financijskih izvještaja. Cilj ovog rada je objasniti stanje društva koristeći horizontalnu i vertikalnu analizu, s naglaskom na sintetičke pokazatelje primijenjene na primjeru društva Kraš d.d. za razdoblje od pet godina.

Kako bi se definirana problematika istražila što kvalitetnije i ukazalo se na bitne značajke koje proizlaze iz analize financijskih izvještaja pomoću sintetičkih pokazatelja, potrebno je iste testirati kroz hipoteze.

Hipoteza 1: Sintetički pokazatelji mogu predvidjeti uspješnost, odnosno neuspješnost poslovanja društva kroz godine.

Ova hipoteza se istražuje analizom financijskih izvještaja, koristeći model za predviđanje uspješnosti ili neuspješnosti društva, odnosno Z - score model koji se primjenjuje na društvima koja kotiraju na tržištu kapitala. Dobiveni rezultati analize svrstavaju poslovanje društva u uspješna ili neuspješna društva iz čega proizlazi utemeljenost hipoteze. Dodatno se provodi analiza financijskih izvještaja putem EMS modela koji je namijenjen za društva koja ne kotiraju na tržištu kapitala, što nije slučaj Kraša d.d., kako bi se potvrdili rezultati dobiveni Z - score modelom, ali i usporedili dobiveni rezultati. Uz pomoć BEX indeksa analiziraju se financijski izvještaji kako bi se utvrdile mogućnosti BEX indeksa da predvidi uspješnost ili neuspješnost poslovanja.

Hipoteza 2: Pokazatelji za predviđanje stečaja (Z - Score i EMS model) i BEX pokazatelj koji služi za predviđanje uspješnosti poslovanja, svrstavaju društva u iste grupe uspješnog ili neuspješnog poslovanja.

Druga hipoteza istražuje se analizom financijskih izvještaja društva Kraš d.d. za pet poslovnih godina, koristeći Z - score i EMS model koji služe za predviđanje stečaja te koristeći BEX indeks za predviđanje poslovne izvrsnosti društva. Nakon provedene analize uspoređuju se dobiveni rezultati i utvrđuje isti rezultat ili moguća odstupanja.

1.3. Metode rada

Korištene metode u radu:

- a) metoda analize;
- b) metoda sinteze;
- c) metoda indukcije;
- d) metoda dedukcije;
- e) metoda deskripcije;
- f) metoda komparacije.

Metodom analize analizirani su financijski izvještaji, izvršena je vertikalna i horizontalna analiza te analiza putem sintetičkih pokazatelja na primjeru društva, za pet poslovnih godina. Metodom sinteze povezuje se teorijski i praktični dio.

Metoda indukcije i primjena induktivnog načina zaključivanja dovodi do zaključka o općem sudu, na temelju analize pojedinačnih činjenica. Metodom dedukcije ključni pojmovi raščlanjavaju se na pojedinačne kategorije kako bi se mogli pobliže odrediti razmatrani pojmovi vezani za financijske izvještaje, instrumente i postupke analize financijskih izvještaja, dok se metodom deskripcije navedeni pojmovi pobliže opisuju. Uz pomoć deduktivne metode objašnjene su činjenice i pomoću sintetičkih pokazatelja predviđaju se budući događaji društva. Metodom komparacije povezuje se i uspoređuje teorijski dio s dobivenim rezultatima analize financijskih izvještaja odabranog društva.

1.4. Doprinos rada

Doprinos rada se očituje kroz analizu financijskih izvještaja društva Kraš d.d. primjenom sintetičkih pokazatelja koji ukazuju na uspješnost poslovanja društva. Izvođenjem horizontalne i vertikalne analize financijskih izvještaja te primjenom sintetičkih pokazatelja, utvrđeno je uspješno ili neuspješno poslovanje društva kroz godine kao i da pokazatelji koji služe da predviđanje stečaja (Z - score i EMS model) i pokazatelj koji služi za predviđanje uspješnosti poslovanja (BEX indeks) ne svrstavaju društvo u istu grupu uspješnog ili neuspješnog poslovanja. Doprinos rada je izvršeno praktično testiranje sintetičkih pokazatelja, temeljem stvarnih podataka jednog društva koje posluje u hrvatskoj okolini, koji može pomoći znanstvenicima i studentima za daljnja istraživanja.

1.5. Struktura rada

Osim uvodnog djela u kojem se nalaze problemi i ciljevi istraživanja, kao i korištene metode, rad se sastoji od pet poglavlja. U drugom poglavlju obrađeni su financijski izvještaji kao podloga financijskoj analizi, gdje su objašnjeni financijski izvještaji, ciljevi financijskih izvještaja i važnost financijskog izvještavanja. Drugu cjelinu drugog poglavlja čine temeljni financijski izvještaji, odnosno bilanca, račun dobiti i gubitka, izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, izvještaj o novčanom toku, izvještaj o promjeni kapitala i bilješke uz financijske izvještaje. Treće poglavlje obuhvaća temeljne instrumente i postupke analize financijskih izvještaja gdje je razrađena horizontalna i vertikalna analiza te analiza pomoću sintetičkih pokazatelja kroz daljnju razradu Altmanovog Z - score modela, EMS modela i BEX indeksa. U četvrtom poglavlju na primjeru odabranog društva napravljena je analiza financijskih izvještaja pomoću sintetičkih pokazatelja za pet poslovnih godina i interpretirani rezultati. U zaključnom, petom, dijelu se sintetiziraju spoznaje teorijskog i praktičnog dijela.

2. Temeljni financijski izvještaji kao podloga financijskoj analizi

U promjenljivoj i turbulentnoj okolini, u uvjetima u kojima je za poslovanje društva zainteresiran niz interesnih skupina, važnu ulogu imaju informacije koje društvo plasira na tržište s ciljem zadovoljavanja informacijskih potreba korisnika. Interesi i ciljevi interesnih skupina mogu se činiti međusobno suprotstavljenima i konfliktnima, no sve interesne skupine, u većini slučajeva, žele da je društvo uspješno, da ostvaruje profit i uvećava svoju vrijednost. Relevantan izvor informacija su financijski izvještaji i to bilanca, račun dobiti i gubitka, izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, izvještaj o novčanom toku, izvještaj o promjeni kapitala i bilješke uz financijske izvještaje, koja društva godišnje, polugodišnje i tromjesečno plasiraju javnosti. Interesne skupine na temelju kvalitetne informacijske podloge mogu donijeti kvalitetne poslovne odluke, iz čega proizlazi važnost analize financijskih izvještaja. Analiza financijskih izvještaja integralni je dio poslovne analize, koja je širi pojam od analize financijskih izvještaja jer obuhvaća uz analizu financijskog položaja, još i analizu okoline, njegove strategije i kvalitete poslovanja. Analiza financijskih izvještaja započinje računovodstvenom analizom kojom se nastoje identificirati eventualna računovodstvena odstupanja koja mogu umanjiti kvalitetu analize financijskih izvještaja. Financijska analiza važan je alat koji financijski menadžeri koriste za stvaranje informacijske podloge pri donošenju poslovnih odluka, a ona prethodi procesu upravljanja ili planiranja koji čine sastavni dio upravljanja.

Razumijevanje financijskih izvještaja omogućuje financijska analiza čija je svrha upoznavanje ekonomske i financijske snage i mogućih perspektiva u položaju društva, a čini dio poslovne analize. Analiza financijskih izvještaja definira se kao “proces primjene različitih analitičkih sredstava i tehnika pomoću kojih se podaci iz financijskih izvještaja pretvaraju u upotrebljive informacije relevantne za upravljanje.” (Žager, Vasiček, Žager, 2001: 159)

Uobičajena analitička sredstva i postupci koji se koriste u analizi financijskih izvještaja su: (Žager, Vasiček, Žager, 2001:159)

- “komparativni financijski izvještaji koji omogućuju uočavanje promjena tijekom vremena (više obračunskih razdoblja);
- uočavanje tendencija promjena pomoću serije indeksa;
- strukturni financijski izvještaji;
- analiza pomoću pokazatelja;
- specijalizirane analize (predviđanje toka gotovine, analiza promjena u financijskom položaju, analiza točke pokrića).”

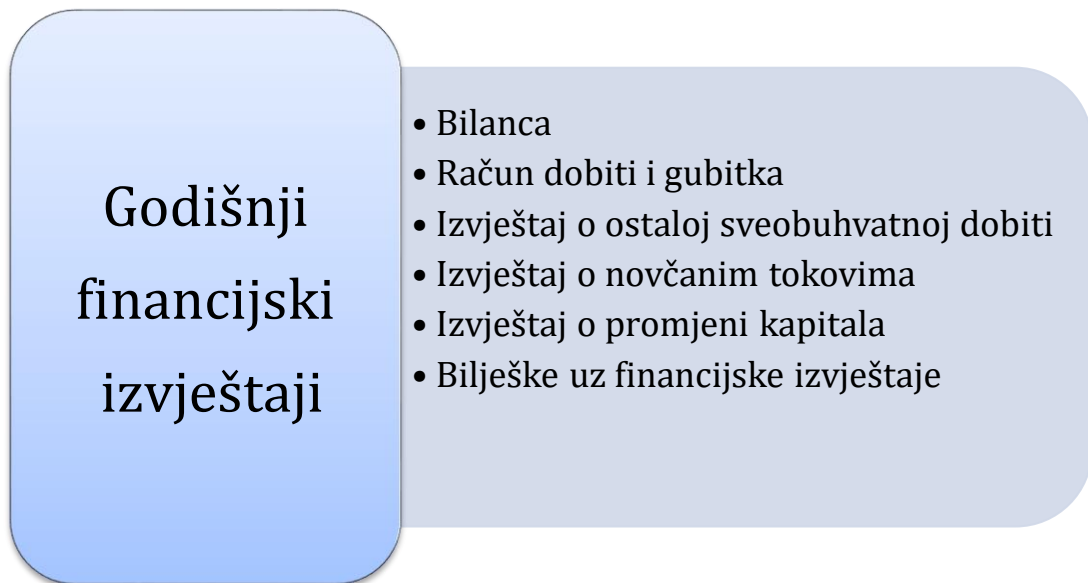
2.1. Financijski izvještaji

Značajan dio informacija potrebnih za poslovno odlučivanje i promišljanje poslovanja društva nastaje u računovodstvu u obliku financijskih izvještaja. Oni predstavljaju završnu fazu računovodstvenog procesiranja podataka jer je osnovni zadatak računovodstva prikupljanje i obrada podataka financijske prirode te prezentiranje dobivenih informacija. “Pojam financijski izvještaj obuhvaća cjelovit skup financijskih izvještaja sastavljenih za razdoblje tijekom godine ili za poslovnu godinu.” (Zakon o računovodstvu, 2015.)

Financijski izvještaji pružaju informacije o : (Kutleša, 2016: 6)

- “imovini,
- obvezama,
- kapitalu,
- prihodima i rashodima,
- uplatama vlasnika i isplatama vlasnicima kapitala na temelju kapitala u svojstvu vlasnika,
- novčanim tokovima društva.”

Slika 2.1. Godišnji financijski izvještaji

Izvor: Markić, S. (2016) Analiza modela za predviđanje financijske nestabilnosti proizvodnih poduzeća u RH. Završni rad. Ekonomski fakultet: Sveučilište u Splitu. str. 7.

Slika 2.1. sadrži prikaz godišnjih financijskih izvještaja koji uključuju bilancu, račun dobiti i gubitka, izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, izvještaj o novčanim tokovima, izvještaj o promjeni kapitala i bilješke uz financijske izvještaje. Godišnji financijski izvještaji moraju pružiti istinit i objektivan prikaz financijskog položaja i uspješnosti poslovanja društva.

2.1.1. Ciljevi financijskih izvještaja

Financijski izvještaji kao nositelji računovodstvenih informacija, predstavljaju konačni proizvod računovodstva i značajni su za donošenje poslovnih odluka. Kako bi se financijski izvještaji što više približili potrebama korisnika, računovodstvo je definiralo ciljeve financijskog izvještavanja. “Cilj financijskog izvještavanja je informiranje zainteresiranih korisnika o financijskom položaju društva i uspješnosti poslovanja. Informirati korisnike znači predočiti im sve relevantne i istodobno pouzdane informacije u obliku i sadržaju prepoznatljivom i razumljivom osobama kojima su namijenjene.” (Žager, 2008: 52)

Sistematizacija ciljeva financijskog izvještavanja: (Dražić- Lutilsky, et al. 2010:120)

- “financijsko izvještavanje mora osigurati upotrebljive informacije sadašnjim i potencijalnim ulagačima, kreditorima, te ostalim korisnicima za donošenje racionalnih odluka o investiranju, kreditiranju i slično;
- financijsko izvještavanje mora pružiti informacije koje će pomoći korisnicima financijskih izvještaja u procjenjivanju iznosa, vremena i neizvjesnosti budućih novčanih primitaka;
- financijsko izvještavanje mora informirati o ekonomskim resursima društva, funkciji tih resursa, efektima transakcija i događajima koji utječu na promjenu tih resursa, potrebama za dodatnim resursima i slično.”

Nijedan od ciljeva se ne može postići razmatranjem samo jednog financijskog izvještaja već je potrebno razmatrati cjelinu. Obilježja koja informaciju u financijskim izvještajima čine upotrebljivom korisnicima su razumljivost, važnost, značajnost, pouzdanost, usporedivost te istinit i fer prikaz financijskih izvještaja. S obzirom na to da ciljevi financijskog izvještavanja moraju zadovoljiti informacijske potrebe korisnika financijskih izvještaja, važnu ulogu imaju i korisnici financijskih informacija, koji se dijele na unutarnje (interne) i vanjske (eksterne).

U interne korisnike ubrajamo vlasnike, zaposlenike i menadžment, koji je ujedno i najznačajniji korisnik, i kod internih korisnika se informacije u kontrolingu velikim dijelom, modificiraju, nadopunjavaju i raščlanjuju prema zahtjevima korisnika. Eksterni korisnici su investitori i kreditori, dobavljači, kupci, država i njene agencije te javnost, koji informacije dobivaju putem temeljnih financijskih izvještaja. Najznačajniji eksterni korisnici financijskih izvještaja su kreditori i investitori, bilo da se radi o sadašnjim ili potencijalnim investitorima i kreditorima društva. Važnost financijskih izvještaja za interne i eksterne korisnike sadržana je u tablici 2.1.1.

Tablica 2.1.1. Važnost financijskih izvještaja za korisnike

Vrsta korisnika	Korisnik	Važnost informacija
Unutarnji (interni)	Vlasnici	Zainteresirani za objektivne i realne informacije koje pružaju uvid u poslovanje društva i sigurnost ulaganja. Zanima ih sadašnje stanje kapitala i informacije na osnovu kojih mogu predviđati poslovanje društva u budućnosti.
Unutarnji (interni)	Menadžment	Odgovara za sve ono što je zapisano u financijskim izvještajima, te je prvenstveno zainteresiran za informacije koje su mu potrebne za planiranje, donošenje ekonomskih odluka, osiguranje praćenja i kontrole izvršenja postavljenih ciljeva i poduzimanje korektivnih aktivnosti ako se poslovanje ne odvija u skladu s postavljenim ciljevima. Osim toga, menadžment ima potrebu da iz financijskih izvještaja uzme one informacije koje su za njega najvažnije i da ih dopuni informacijama iz drugih izvora koje će mu omogućiti potpuniju spoznaju uzorka i značenje pojedinih događaja u poslovanju i životu poslovnog subjekta. Za tu svrhu ključna je klasifikacija odluka prema njihovoj važnosti na strateške, taktičke i operativne odluke i njihovo povezivanje s razinama upravljanja.
Unutarnji (interni)	Zaposlenici	Zainteresirani za informacije vezane uz plaće, mirovinska i socijalna prava i mogućnosti zapošljavanja.

Vanjski (eksterni)	Investitori	Interes ulagača je svesti rizik na prihvatljivu razinu različitim mjerama. Odluke se donose na temelju informacija o bonitetu društva, te trebali li određeni ulog držati, prodati ili čak povećati.
Vanjski (eksterni)	Kreditori	Kreditori su zainteresirani za informacije koje im omogućavaju odlučivanje o plasiranju viška sredstva drugima, glede sigurnosti i pravodobnosti povrata zajma i pripadajućih kamata. U tu svrhu koristit će se računovodstvenim i ostalim informacijama.
Vanjski (eksterni)	Dobavljači	Zainteresirani za informacije vezane uz mogućnost pravovremene naplate duga i ocjene boniteta, za nastavak poslovanja.
Vanjski (eksterni)	Kupci	Zainteresirani za bonitet društva i mogućnost nastavka poslovne suradnje, posebice ako je riječ o poslovnim partnerima s kojima imaju dugoročne pozitivne poslovne odnose.
Vanjski (eksterni)	Država i njene agencije	Državne agencije zainteresirane su za informacije i poslovanje cijelog društva, te financijske izvještaje koje koristi za kreiranje ekonomske politike.
Vanjski (eksterni)	Cjelokupna javnost	Zainteresirana za informacije o uspjehu i prosperitetu društva zato što je to bitno za zapošljavanje, socijalnu sigurnost i blagostanje građana i države.

Izvor: Prilagođeno prema Aničić, Đ. (2015) Društvena analiza financijske sposobnosti dioničkog društva Ad Plastik Solin. Završni rad. Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Fakultet ekonomije i turizma, Pula. str. 53-55.

2.1.2. Računovodstvene politike i standardi

S ciljem razumijevanja financijskih izvještaja, objavljuju se računovodstvene politike u vidu načela, metoda, postupaka i pravila. Okvir računovodstvenih politika je definiran Zakonom o računovodstvu, prema kojem se u Republici Hrvatskoj primjenjuju Međunarodni računovodstveni standardi (MRS) koji predstavljaju izvor za određene računovodstvenih politika. Međunarodni računovodstveni standardi uključeni su u Međunarodne standarde financijskog izvještavanja, a njihovu primjenu propisuje Zakon o računovodstvu, za hrvatska društva čije vrijednosnice kotiraju na tržištima kapitala, odnosno za velika društva. Mikro, mala i srednja društva primjenjuju Hrvatske standarde financijskog izvještavanja (HSFI) jer bi za njih primjena MSFI-a bila previše kompleksna.

2.1.3. Hrvatski standardi financijskog izvještavanja

“Hrvatski standardi financijskog izvještavanja su računovodstvena načela i pravila priznavanja, mjerenja i klasifikacije poslovnih događaja te sastavljanja i prezentiranja financijskih izvještaja koje donosi Odbor za standarde financijskog izvještavanja u skladu sa zakonom i objavljuje se u Narodnim novinama.” (Zakon o računovodstvu, 2016) Nastali su sukladno Zakonu o računovodstvu, a donosi ih Odbor za standarde financijskog izvještavanja. Temeljeni su na Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja (MSFI) i Direktivama Europske unije s ciljem ujednačavanja računovodstvenih standarda pojedinih zemalja. S obzirom na to da u hrvatskom gospodarstvu prevladavaju mali, mikro i srednji poduzetnici, Hrvatski standardi financijskog izvještavanja posebno su prilagođeni njima. Jednostavniji su po opsegu i pravilima vrednovanja, no nisu suprotni odredbama Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja. Primjenjujući Međunarodne standarde financijskog izvještavanja i Hrvatske standarde financijskog izvještavanja, financijski izvještaji jedne zemlje usporedivi su s financijskim izvještajima drugih zemalja što ima važnu ulogu u internacionalizaciji poslovanja i poslovnoj komunikaciji.

Svrha ova standarda je: (Zakon o računovodstvu, 2015)

- “propisati osnovu za sastavljanje i prezentaciju financijskih izvještaja;
- pomoć revizorima u formiranju mišljenja jesu li financijski izvještaji u skladu s Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja;
- pomoć korisnicima financijskih izvještaja pri tumačenju podataka i informacija koje su sadržane u financijskim izvještajima.

Cilj Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja je da financijski izvještaji temeljeni na ovim standardima pruže informacije o financijskom položaju, financijskoj uspješnosti i novčanim tokovima poduzetnika koje koriste, u prvom redu, vanjski korisnici u donošenju ekonomskih odluka. Ciljevi Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja jesu razvijati u javnom interesu računovodstvene standarde koji zahtijevaju kvalitetne, transparentne i usporedne informacije u financijskim izvještajima.”

Regulativa financijskog izvještavanja u RH: (Žager, et al. 2016: 148)

- “Zakon o računovodstvu
- Računovodstveni standardi
  - HSFI
  - MSFI
- Porezni propisi.”

Poduzetnici se razvrstavaju na male, srednje i velike poduzetnike na temelju: (Zakon o računovodstvu, 2016, 2018)

- “iznos ukupne aktive
- iznos prihoda
- broj radnika tijekom poslovne godine.”

Tablica 2.1.3. Klasifikacija poduzetnika sukladno Zakonu o računovodstvu

Veličina poduzeća	Pokazatelji	
Mikro poduzetnici (oni koji ne prelaze dva od tri navedena pokazatelja)	Ukupna aktiva	< 2.600.000,00 kn
	Ukupan prihod	< 5.200.000,00 kn
	Broj zaposlenih	< 10
Mali poduzetnici (koji ne prelaze dva od tri navedena pokazatelja)	Ukupna aktiva	< 30.000.000,00 kn
	Ukupan prihod	< 60.000.000,00 kn
	Broj zaposlenih	< 50
Srednji poduzetnici (koji ne prelaze dva od tri navedena pokazatelja)	Ukupna aktiva	< 150.000.000,00 kn
	Ukupan prihod	< 300.000.000,00 kn
	Broj zaposlenih	< 250
Veliki poduzetnici (koji prelaze pokazatelje u najmanje dva od tri uvjeta za srednja poduzeća)		

Izvor: Markić, S. (2016) Analiza modela za predviđanje financijske nestabilnosti proizvodnih poduzeća u RH. Završni rad. Ekonomski fakultet: Sveučilište u Splitu. str. 6.

Veličina poduzetnika prema Zakonu o računovodstvu utvrđuje se temeljem pokazatelja prikazanih u tablici 2.1.3. Zakon o računovodstvu iz 2016. godine propisuje da su mikro, mali i srednji poduzetnici te poduzetnici koji se ne mogu razvrstati po kriterijima dužni sastavljati i prezentirati godišnje financijske izvještaje primjenom Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja. Veliki poduzetnici i subjekti od javnog interesa dužni su sastavljati i prezentirati godišnje financijske izvještaje primjenom Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja. U Hrvatskoj se primjenjuju Hrvatski standardi financijskog izvještavanja kao pojednostavljeno računovodstvo te za velike poduzetnike Međunarodni standardi financijskog izvještavanja.

2.1.4. Međunarodni standardi financijskog izvještavanja

Međunarodni standardi financijskog izvještavanja (MSFI) su standardi i tumačenja koje donosi i razvija Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (International Accounting Standards Board - IASB). Međunarodni standardi financijskog izvještavanja obuhvaćaju Međunarodne standarde financijskog izvještavanja, Međunarodne računovodstvene standarde i Tumačenja standarda. S obzirom na to da MSFI donosi IASB, on u svom koncepcijskom okviru navodi tri specifična cilja financijskog izvještavanja: (Bartulović, 2013:6)

- “pružanje informacija o financijskoj poziciji koja uključuje imovinu, izvore imovine, likvidnost i solventnost;
- pružanje informacija o uspješnosti poslovanja koje upućuju na sposobnost ostvarivanja profita od korištenja uloženi resursa;
- pružanje informacija o novčanim tijekovima, koje mogu poslužiti za predviđanje budućih novčanih tijekova i njihove uporabe.”

IASB je u ožujku 2018. godine izdao revidirani Koncepcijski okvir financijskog izvještavanja, prema čemu je svrha Koncepcijskog okvira: (Perčević, 2018: 3)

- “pomoć IASB-u u razvoju MSFI/MRS temeljenih na konzistentnim konceptima koji rezultiraju financijskim informacijama korisnim za investitore i kreditore;
- pomoć u razvoju konzistentnih računovodstvenih politika za transakcije i ostale događaje na koje se ne primjenjuje niti jedan MSFI ili kada MSFI omogućava izbor računovodstvenih politika;
- pomoć u razumijevanju i interpretiranju MSFI.”

2.1.5. Važnost financijskog izvještavanja

Svakodnevne dinamične promjene izazvane brojnim činiteljima i suvremenim uvjetima poslovanja zahtijevaju od računovodstva relevantne financijske izvještaje. Informacije sastavljene i prezentirane u obliku financijskih izvještaja služe kao podloga za donošenje poslovne odluke. Kako bi se mogle donijeti kvalitetne poslovne odluke, temeljene na financijskim izvještajima, važno je da financijski izvještaji budu istiniti i da prikazuju stvarnu "sliku" poslovanja društva.

“Objavljeni financijski izvještaji predstavljaju znatan informacijski potencijal, na temelju kojih sve interesne skupine koje sudjeluju u procesu korporativnog upravljanja trebaju donijeti poslovne odluke kojima žele ostvariti željene ciljeve i interese.” (Sever, 2009:76)

2.2. Temeljni financijski izvještaji

Temeljni financijski izvještaji predstavljaju podlogu i služe kao osnova za analizu poslovanja društva kako bi se dobile potrebne informacije o društvu. Financijski izvještaji predstavljaju finalni proizvod računovodstva, a namijenjeni su unutarnjim i vanjskim korisnicima. Cilj financijskih izvještaja je da svim zainteresiranim korisnicima pružaju istinit i fer prikaz imovine, kapitala i obveze te prihoda i rashoda, odnosno da pružaju informacije o financijskom položaju društva koje su važne za donošenje poslovnih odluka, bilo da se radi o internim ili eksternim korisnicima. Kako bi se ostvarili ciljevi, financijski izvještaji trebaju udovoljiti određenim obilježjima, kao što su pouzdanost, usporedivost, važnost i razumljivost, te trebaju biti pouzdani, neutralni i moraju poštovati najvažnija računovodstvena načela. Računovodstvena načela su opća pravila i postupci koji se koriste kod sastavljanja i prezentacija financijskih izvještaja, a prihvaćena su od strane računovodstvene struke. U opća načela financijskog izvještavanja ubrajaju se neograničenost vremena poslovanja, nastanak događaja, usporedivost, dosljednost, značajnost i sažimanje, prijeboj, opreznost, bilančni kontinuitet i odvojeno mjerenje stavki.

Temeljni financijski izvještaji: (Dražić-Lutilsky, et al. 2010:50)

- “bilanca,
- račun dobiti i gubitka,
- izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti,
- izvještaj o novčanom toku,
- izvještaj o promjeni kapitala,
- bilješke uz financijske izvještaje.”

2.2.1. Bilanca

Bilanca je financijski izvještaj koji sistematizirano prikazuje stanje imovine, kapitala i obveza u određenom vremenskom razdoblju, odnosno prikazuje financijski položaj i promjene u financijskom položaju društva. Sastoji se od aktive (imovina) i pasive (kapital i obveze) na temelju kojih se utvrđuje imovinsko stanje, odnosno financijski položaj društva. Osnovna karakteristika bilance je njezina ravnoteža, prema kojoj je vrijednost imovine jednaka vrijednosti kapitala i obveza, odnosno aktiva jest jednaka pasivi. (Očko i Švirig, 2009:45) S obzirom na to da bilanca predstavlja osnovnu podlogu za analizu financijskog položaja i kako bi se uspješno proučio financijski položaj nekog društva, važno je poznavati osnovne bilančne kategorije. U razmatranju financijskog položaja posebnu ulogu ima i struktura imovine, obveza i kapitala, kao i njihova međusobna povezanost i uvjetovanost. Bilanca je dvostruki prikaz imovine društva koja se promatra s dva različita aspekta, odnosno, jednom prikazuje ono što imamo, a drugi put izvor te imovine.

“Imovina predstavlja ekonomske resurse kojima se društvo koristi u ostvarivanju svoje djelatnosti. Resursi mogu biti različiti, no u bilanci se ne prikazuju baš svi resursi, već samo oni koji u skladu s računovodstvenim propisima zadovoljavaju određene uvjete poput:

- resurs je u vlasništvu društva;
- ima mjerljivu vrijednost;
- od resursa se može očekivati buduća ekonomska korist.” (Žager, et al. 2008: 54)

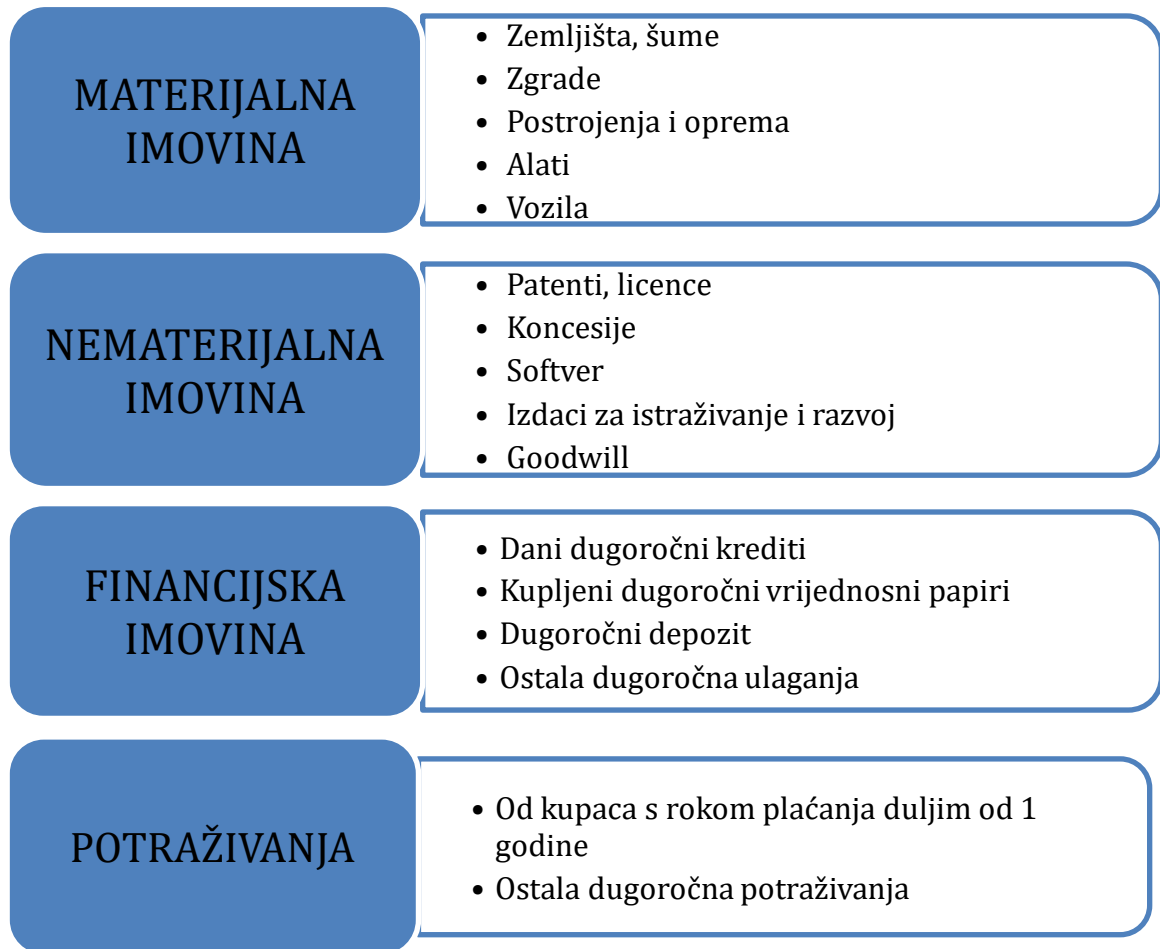
Imovinu možemo podijeliti, prema pojavnom obliku, u dvije osnovne grupe, a to su materijalna i nematerijalna imovina. Materijalna imovina označava imovinu koja ima materijalni, fizički oblik, za razliku od nematerijalne imovine koja nema oku vidljivi oblik, ali pridonosi ostvarivanju ciljeva društva i zadovoljavaju uvjete koje resursi moraju zadovoljiti kako bi bili prikazani kao resursi. Prema funkciji koju obavlja, imovina se sistematizira u dvije osnovne grupe i to kratkotrajna imovina i dugotrajna imovina. Dugotrajna ili stalna imovina je onaj dio imovine koja se ne pretvara u novčani dio u kratkom roku, odnosno pretvara se u roku dužem od godine dana. Ona se, u pravilu, postupno troši (amortizira) i zadržava svoj pojavni oblik tijekom čitavog korisnog vijeka upotrebe. (Žager, et al. 2008: 55)

Oblici dugotrajne i kratkotrajne imovine: (Ritoša, 2018:3)

- “stvari
- prava
- novac.”

Slika 2.2.1.1. Dugotrajna imovina

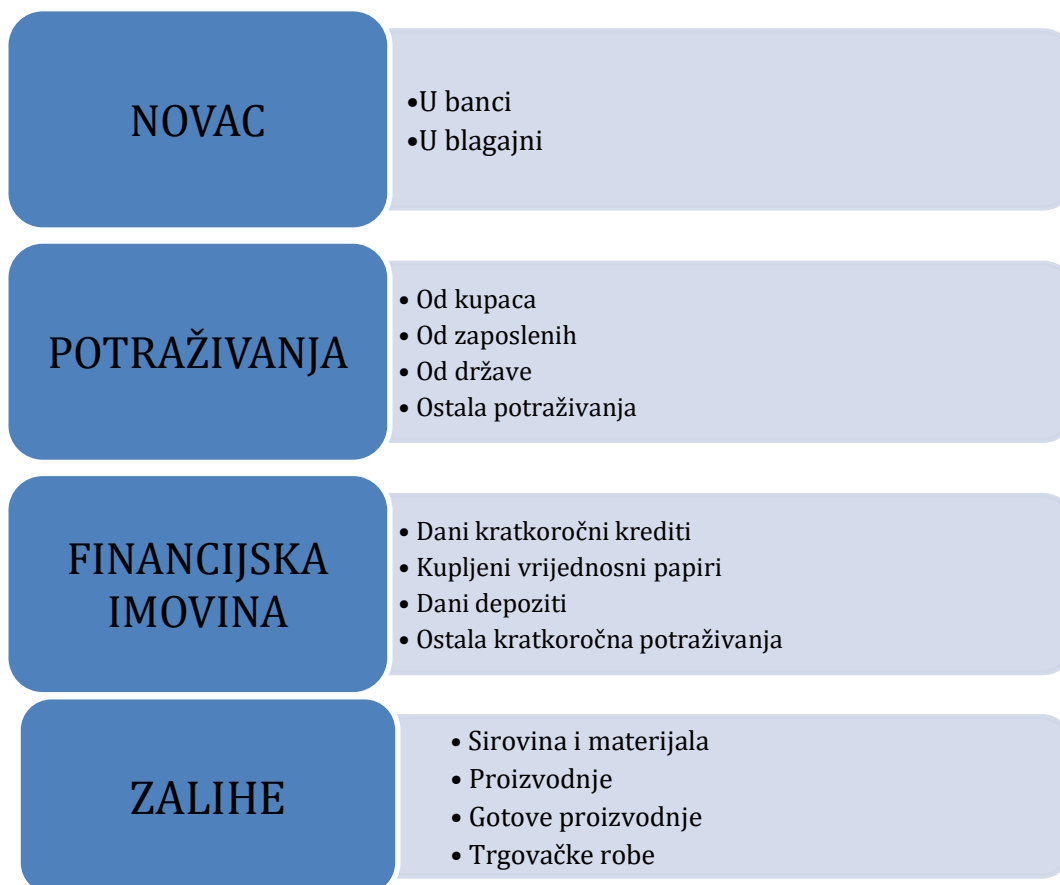
Izvor: Prilagođeno prema Žager, et al. (2008) Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: MASMEDIA d.o.o. str. 57.

Slika 2.2.1.1. prikazuje podjelu dugotrajne imovine koja se prema pojavnom obliku dijeli u dvije osnovne grupe, a to su materijalna i nematerijalna imovina. Dugotrajnu imovinu čini još financijska imovina i potraživanja. Karakteristike dugotrajne imovine: (Ritoša, 2018:3)

- “vijek trajanja duži od godine dana;
- postepeno se troši prenoseći svoju vrijednost na gospodarske učinke (robu, proizvod, usluge);
- pojedinačna cijena je veća od 3.500 kn;
- ne mijenja oblik svoj oblik prilikom korištenja;
- nije namijenjena za prodaju.”

Slika 2.2.1.2. prikazuje podjelu kratkotrajne imovine na novac, potraživanja, financijsku imovinu i zalihe. “Kratkotrajnu imovinu čini onaj dio imovine za koji se očekuje da će se pretvoriti u novčani oblik u razdoblju kraćem od godine dana.“ (Žager, et al. 2008: 56)

Slika 2.2.1.2. *Kratkotrajna imovina*

Izvor: Prilagođeno prema Žager, et al. (2008) *Analiza financijskih izvještaja*. Zagreb: MASMEDIA d.o.o. str. 56.

Sva imovina koju posjeduje neko društvo ima svoje podrijetlo, odnosno izvore, a to su različite pravne i fizičke osobe koje ulažu svoju imovinu u neko društvo. Nabavljanjem imovine od određenih izvora nastaju određene obveze.

“Obveza je postojeći dug društva, proizašao iz prošlih događaja, za čije se podmirenje očekuje smanjenje resursa koji utjelovljuju ekonomske koristi, a kapital (glavnica) je ostatak imovine (sredstva) nakon odbitka svih njegovih obveza.” (Žager, Vašiček, i Žager, 2001:38) Obveze se dijele na kratkoročne i dugoročne obveze. Kratkoročne obveze su obveze koje je potrebno podmiriti u roku kraćem od godine dana, kao što su obveze prema dobavljačima, primljeni kratkoročni krediti i slično, dok dugoročne obveze dospijevaju na naplatu u roku duljem od godine dana.

Kapital društva proizlazi iz razlike između ukupne imovine i ukupnih obveza, a predstavlja onaj dio imovine koji pripada vlasnicima društva. Primarno se formira ulaganjem vlasnika pri samom osnivanju društva i smatra se vlastitim izvorom imovine i s aspekta dospijeca trajnim izvorom.

Dodatnim ulaganjem vlasnika povećava se kapital društva kao i zadržanim dobitima, a smanjuje se raspodjelom vlasnicima te gubicima u poslovanju. Kapital se sastoji od uloženog kapitala i zarađenog kapitala, iz čega proizlazi da je kapital vrijednost koju vlasnici ulože, uvećana za sve vrijednosti koje su stvorene tijekom poslovanja i vrijednosti koje su zadržane u društvu.

Slika 2.2.1.3. Shema bilance

AKTIVA	PASIVA
A) POTRAŽIVANJA ZA UPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL B) DUGOTRAJNA IMOVINA I. Nematerijalna II. Materijalna III. Financijska IV. Potraživanja C) KRATKOTRAJNA IMOVINA I. Zalihe II. Potraživanja III. Financijska imovina IV. Novac D) PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I NEDOSPJELA NAPLATA PRIHODA	A) KAPITAL I. Upisani kapital II. Premije na dionice III. Revalorizacijska rezerva IV. Rezerve V. Zadržana dobit ili gubitak VI. Dobit (gubitak) tekuće godine B) DUGOROČNA REZERVIRANJA RIZIKA I TROŠKOVA C) DUGOROČNE OBVEZE D) KRATKOROČNE OBVEZE E) ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHODA BUDUĆEG RAZDOBLJA
UKUPNO AKTIVA	UKUPNO PASIVA

Izvor: Žager, K., Vašiček, V., Žager L. (2001) Računovodstvo za neračunovođe- s osnovama računovodstva. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika. str. 44.

Slika 2.2.1.3. prikazuje shemu bilance koja se sastoji od aktive i pasive. Aktivu čini imovina koja se prema pojavnom obliku dijeli u dvije osnovne grupe, a to su materijalna i nematerijalna imovina te prema funkciji koju obavlja, imovina se dijeli na kratkotrajnu imovinu i dugotrajnu imovinu. Pasiva se sastoji od kapitala i dugoročnih i kratkoročnih obveza.

Tablica 2.2.1.1. Kriterij sistematizacije pozicija bilance

AKTIVA	PASIVA
Funkcionalnost	Namjena
Likvidnost	Ročnost
- opadajuća	- opadajuća
- rastuća	- rastuća

Izvor: Žager, et al. (2008) Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: MASMEDIA d.o.o. str. 64.

Prema tablici 2.2.1.1. bilanca se može sastavljati prema kriteriju funkcionalnosti i namjene. Prema kriteriju funkcionalnosti u aktivu se prvo unose sve pozicije iste funkcionalne skupine (prvo dugotrajna pa zatim kratkotrajna imovina), a koja će skupina biti prvo prikazana ovisi o kriteriju likvidnosti. Likvidnost označava sposobnost transformacije nenovčanih oblika imovine u novčani oblik. Razlikujemo kriterij rastuće likvidnosti prema kojem se prvo unose najnelikvidniji oblici dugotrajne imovine, a zatim kratkotrajna imovina. Kod kriterija rastuće likvidnosti se prvo unosi najsigurnija imovina, a posljednje novac, zbog čega se još naziva kriterij sigurnosti. Prema kriteriju opadajuće likvidnosti prvo se unose najlikvidniji oblici (novac), a dalje sve manje i manje likvidna imovina. U pasivi razlikujemo kriterij namjene, koji je vezan uz osnovna pravila financiranja imovine i kriterij ročnosti koji zahtjeva da se pozicije pasive unose prema roku dospijeca. Vrlo je važno uskladiti kriterije unosa za aktivu i pasivu što znači da ako aktiva započinje s kratkotrajnom imovinom, pasiva mora započeti s kratkoročnim obvezama i obrnuto. (Žager, Vašiček, i Žager, 2001:45) Osim različitih kriterija sastavljanja bilance, postoje i različite vrste bilance sadržane u tablici 2.2.1.2.

Tablica 2.2.1.2. Vrste bilanca

Početna bilanca	Bilanca koja se sastavlja prilikom osnivanja društva, odnosno na početku poslovanja.
Zaključna bilanca	Kod društva koja posluju duži niz godina na kraju godine se izrađuje zaključna bilanca koja im tada služi i kao početna bilanca.
Pokusna bilanca	Sastavlja se zbog kontrole i provjere ispravnosti provedenih knjiženja, a obično se sastavlja jednom mjesečno.
Konsolidirana bilanca	Primjenjuju je složena društva, a cilj konsolidirane bilance je prikazati sustav složenih društva kao jednu cjelinu.
Zbrojna bilanca	Sastavlja se na razini složenih društva, ali se ne prebijaju međusobni odnosi, već se zbrajaju istovrsne stavke iz bilanci pojedinih društva.
Diobena bilanca	Koristi se prilikom razdvajanja društva na dva ili više zasebna pravna subjekta. Osnova je podjele imovine između novonastalih društava.
Fuzijska bilanca	Nastaje integracijom dva ili više društva u novo društvo, gdje se zbrajaju bilance integriranih društava.
Sanacijska bilanca	Sastavlja se radi sanacije (ozdravljenja) društva. Ako postupak sanacije ne uspije slijedi stečajni postupak.

Izvor: Prilagođeno prema Žager, et al. (2008) Analiza financijskih izvještaja. Zagreb:

MASMEDIA d.o.o. str. 66-67.

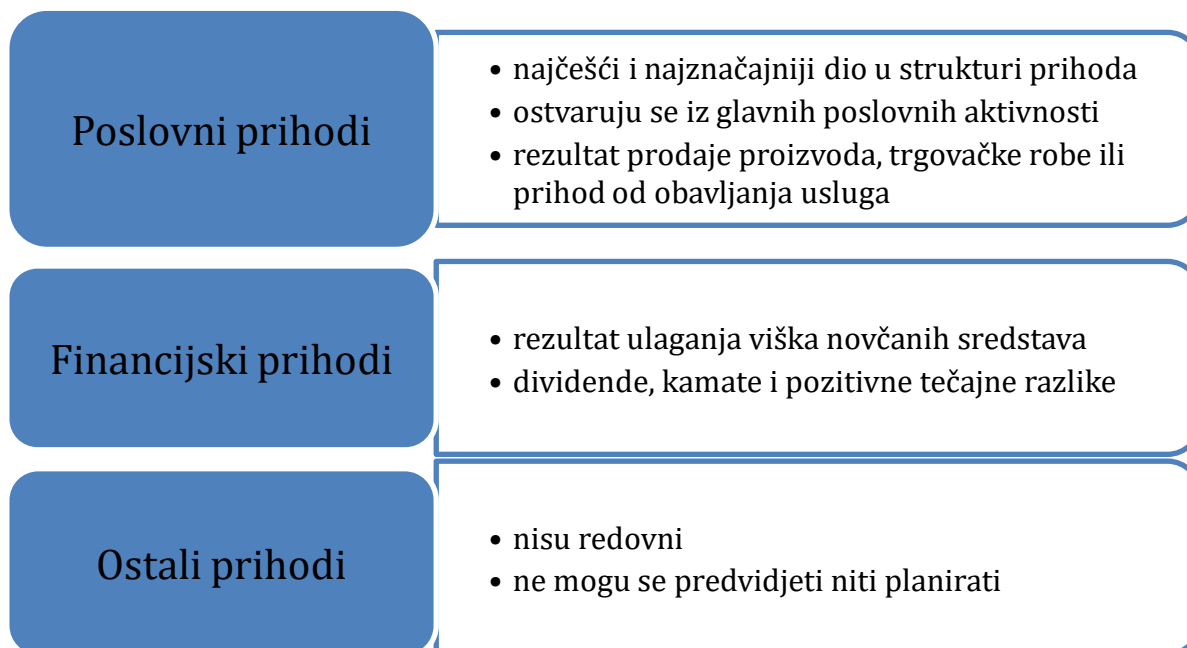
2.2.2. Račun dobiti i gubitka

Račun dobiti i gubitka definira se kao financijski izvještaj koji prikazuje koliko je prihoda i rashoda ostvareno u određenom vremenskom razdoblju, odnosno prikazuje uspješnost poslovanja društva. Uspješnost poslovanja obično se povezuje sa sposobnošću ostvarivanja određenih ciljeva, a jedan od najčešćih ciljeva koji se ističe je profitabilnost poslovanja. Račun dobiti i gubitka pokazuje jesu li ostvareni ciljevi poslovanja društva i pokazuje aktivnost društva u određenom vremenskom trenutku. Obavljanjem određenih poslovnih aktivnosti nastaju promjene na imovini društva. Osnovni elementi računa dobiti i gubitka: (Žager, 2008:69)

- “prihodi predstavljaju povećanje ekonomske koristi tijekom obračunskog razdoblja u obliku priljeva ili povećanja sredstava ili smanjenja obveza, što ima kao posljedicu povećanje glavnice, ali ne ono u vezi s uplatama vlasnika;
- rashodi predstavljaju smanjenje ekonomske koristi kroz obračunsko razdoblje u obliku odljeva ili iscrpljenja sredstava, što ima za posljedicu smanjenje glavnice, ali ne one u vezi s raspodjelom glavnice.”

Prihodi nastaju kao posljedica povećanja imovine ili smanjenja obveza, a predstavljaju vrijednost prodanih dobara i usluga koje su iskazane kroz određeno obračunsko razdoblje. Slika 2.2.2.1. prikazuje podjelu prihoda na poslovne, financijske i ostale prihode.

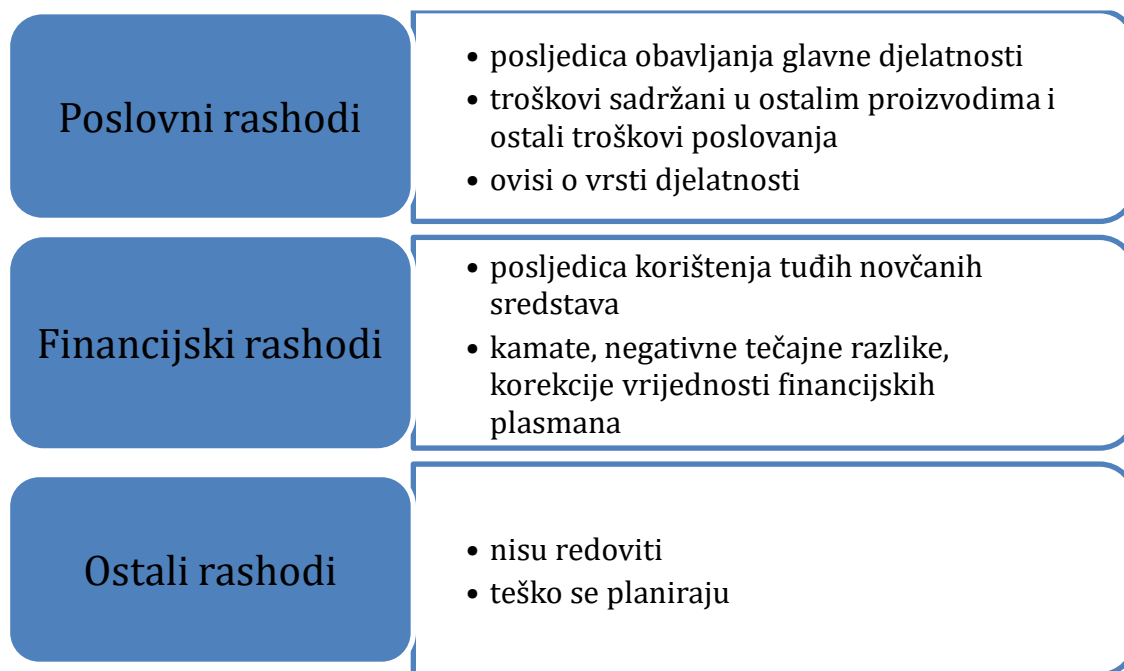
Slika 2.2.2.1. Vrste prihoda

Izvor: Prilagođeno prema Žager, Vašiček, i Žager (2001) Računovodstvo za neračunovođe – s osnovama računovodstva. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika. str.

Rashodi čine negativnu komponentu financijskog rezultata i odbitna su stavka od prihoda u računu dobiti i gubitka. Često se nazivaju i troškovima poslovanja. Rashodi se priznaju prema načelu sučeljavanja prihoda i rashoda, a dovode do smanjivanja kapitala. Slika 2.2.2.2 prikazuje podjelu rashoda na poslovne rashode, financijske rashode i ostale rashode.

Slika 2.2.2.2. Vrste rashoda

Izvor: Prilagođeno prema Žager, Žager, Vašiček, i Žager (2001) Računovodstvo za neračunovođe – s osnovama računovodstva. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika. str. 53.

Uz prihode i rashode često se spominju i primici i izdaci, koji su vrlo slični prihodima i rashodima, ali nemaju isto značenje. Izdatak podrazumijeva izdatak novca i novčanih ekvivalenta, odnosno isplatu novca što utječe na smanjenje novčanih sredstava, ali ne znači nužno rashod i prethodi rashodu, dok rashod prethodi izdatku. Primitak označava priljev novca, ali ne i prihod. Trošak označava vrijednosno izražene utroške resursa koji su neophodni za obavljanje djelatnosti i stvaranje učinka, a utrošak se odnosi na količinsko trošenje resursa. (Žager, Vašiček, i Žager, 2001:54)

Temeljem računovodstvenog načela sučeljavanja prihoda i rashoda, kojim se prihodima suprotstavljaju pripadajući rashodi, utvrđuje se financijski rezultat poslovanja, odnosno dobit ili gubitak. Dobit i gubitak su kategorije kapitala, te s time dobit povećava, a gubitak smanjuje kapital. Ako su prihodi veći od rashoda ostvarena je dobit, a ako su rashodi veći od prihoda ostvaren je gubitak, odnosno negativni financijski rezultat.

2.2.3. Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti

Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti je financijski izvještaj koji sastavljaju društva koja primjenjuju Međunarodne standarde financijskog izvještavanja, odnosno veliki poduzetnici i subjekti od javnog interesa, a iznimno mogu i društva koja prilikom sastavljanja i prezentiranja financijskih izvještaja primjenjuju Hrvatske standarde financijskog izvještavanja. Sveobuhvatna dobit se često uključuje u financijske izvještaje kako bi se uključili prihodi, rashodi, dobitci i gubitci koji utječu na kapital dioničara tijekom razdoblja. Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti može se iskazivati kao jedan izvještaj, odnosno izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti ili kao dva izvještaja, gdje je prvi odvojen račun dobiti i gubitka i drugi izvještaj koji sadrži sastavne dijelove ostale sveobuhvatne dobiti. Prilikom sastavljanja izvještaja o sveobuhvatnoj dobiti kao dva izvještaja, prvi dio izvještaja se sastoji od informacija o prihodima i rashodima te razlici nakon oporezivanja, a sve s ciljem kako bi pomogli vlasnicima prilikom odlučivanja o raspodjeli dobiti (raspodjeljiva dobit). Drugi dio izvještaja, odnosno ostala sveobuhvatna dobit, pruža informacije o koristima ili štetama od ekonomske situacije koje djeluju na resurse poslovnog objekta (neraspodjeljivi dio). Obuhvaća prihode i rashode koji su rezultat položaja i ekonomskih uvjeta poslovanja i izvan su utjecaja menadžmenta. Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti treba pokazivati podatke o realiziranim i nerealiziranim dobitima ili gubicima. Nerealizirani dobitci ili gubitci nastaju kao posljedica promjene fer vrijednosti i sastavni su dio ostale sveobuhvatne dobiti kao dopunskog izvještaja računa dobiti i gubitka.

“Osnovna svrha sastavljanja Izvještaja o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti je da se vlasnicima kapitala, kao i vjerovnicima (najčešće bankama) pruže informacije o tome što je:

- dobit (ili gubitak) kao uspjeh (neuspjeh) menadžmenta;
- ostala sveobuhvatna dobit ili dobit poslovnog subjekta kao rezultate ekonomskih uvjeta poslovanja.” (<http://rif.hr/e-izdanje/rif/11/>)

Unutar MRS 1 prezentiranje financijskih izvještaja međusobno se isprepliću pojmovi:

- “sveobuhvatna dobit se odnosi na promjene kapitala tijekom razdoblja koje su proizašle iz transakcija i drugih događaja, osim promjena koje su proizašle iz transakcija s vlasnicima u njihovom svojstvu vlasnika;
- ostala sveobuhvatna dobit obuhvaća stavke prihoda i rashoda, uključujući usklade prilikom reklasifikacije koje se ne priznaju kao dobiti ili gubitak kako to nalažu ili dopuštaju drugi MSFI.” (Dangubić, 2016:13)

2.2.4. Izvještaj o novčanom toku

Novac, kao jedna od najvažnijih ekonomskih kategorija i važan čimbenik u poslovanju svakog društva, zahtjeva praćenje i bilježenje u obliku financijskog izvještaja kako bi se mogao utvrditi višak raspoloživih sredstava ili nedostatna sredstva. Izvještaj o novčanom toku sastavni je dio temeljnih financijskih izvještaja koji pokazuje izvore i način upotrebe novca, odnosno kako društvo ostvaruje i troši, odnosno upravlja novcem i novčanim ekvivalentima. Izvještaj pruža informacije o novčanim primicima i novčanim izdacima te stanju novca i novčanih ekvivalenata na kraju i početku obračunskog razdoblja.

Izvještaj o novčanom toku je ključan za razumijevanje razlika između primitaka i izdataka, novca te prihoda i rashoda. Prihodi i rashodi evidentiraju se na temeljnoj računovodstvenoj pretpostavci nastanka događaja, prema kojoj se evidentiraju kada su nastali, ali ne i kada je nastao stvarni primitak ili izdatak novca. Prema tome, kako bi se priznao prihod, nije potreban stvarni primitak novca pa tako ni rashod ne znači istodobno izdatak.

Osnovni pojmovi vezani uz izvještaj o novčanom toku: (Miko i Kukec, 2008:75)

- “novac - obuhvaća novac u blagajni i na računima u banci;
- novčani ekvivalenti - predstavljaju kratkotrajna visoko likvidna ulaganja koja se vrlo brzo mogu konvertirati u novac i koja nisu pod značajnim utjecajem rizika promjena vrijednosti;
- novčani tokovi - priljevi i odljevi novca i novčanih ekvivalenata;
- poslovne aktivnosti - glavne aktivnosti koje stvaraju prihod društva i druge aktivnosti koje određuju rezultat (dobit) društva, osim investicijskih i financijskih aktivnosti;
- investicijske aktivnosti - vezane su uz stjecanje i otuđivanje dugotrajne imovine i drugih ulaganja, koja nisu uključena u novčane ekvivalente;
- financijske aktivnosti - aktivnosti vezane uz financiranje poslovanja, a obuhvaćaju promjene vezane uz iznos, odnosno strukturu obveza i kapitala.”

Izvještaj o novčanom toku može biti sastavljen na osnovi direktne ili indirektne metode. Direktna metoda funkcionira na principu objavljivanja ukupnih primitaka i ukupnih izdataka novca razvrstanih po osnovnim aktivnostima (poslovnim, investicijskim i financijskim). U pravilu je većini korisnika razumljiviji izvještaj po direktnoj metodi. Indirektna metoda poslovne aktivnosti ne iskazuje kao bruto primitke i bruto izdatke novca, već neto dobit ili gubitak usklađuje za učinke transakcija nenovčane prirode. Kod indirektne metode do iznosa čistog novčanog toka iz poslovnih aktivnosti dolazi se na osnovi podataka iz računa dobiti i gubitka, bilance i ostalih podataka. (Žager, Vašiček, i Žager, 2001:67)

2.2.5. Izvještaj o promjeni kapitala

Izvještaj o promjeni kapitala je temeljni financijski izvještaj o promjenama na kapitalu koji se sastavlja između dva datuma bilance, odnosno za jedno obračunsko razdoblje. Svrha sastavljanja izvještaja je prikazati promjene kapitala (povećanje ili smanjenje) koje su se dogodile za vrijeme jednog obračunskog razdoblja kao i sve transakcije koje su utjecale na promjenu pojedine pozicije kapitala. Izvještaj treba sadržavati promjene svih komponenti kapitala, uloženog i zarađenog kapitala, uključujući izravne i neizravne promjene u kapitalu. Struktura i sadržaja izvještaja propisan je Pravilnikom o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja, a obveznici sastavljanja izvještaja o promjeni kapitala su srednji poduzetnici te veliki poduzetnici i subjekti od javnog interesa.

“Prema MRS-u u ovom se izvještaju posebno moraju iskazati sljedeće pozicije: (Aničić, 2015:48)

- dobit ili gubitak razdoblja;
- sve stavke prihoda i rashoda, dobitaka ili gubitaka koje prema zahtjevima drugih standarda treba direktno priznati u kapital te njihov ukupni iznos;
- učinak promjena računovodstvenih politika;
- dodatna ulaganja vlasnika i visina izglasanih dividendi;
- iznos zadržane dobiti ili gubitka na početku i na kraju razdoblja te promjene unutar tog razdoblja;
- usklađenje svake pozicije kapitala, kao npr. premije na dionice i rezerve na početku i na kraju razdoblja uz pojedinačno prikazivanje takvih promjena.”

Kapital društva se sastoji od uloženog i zarađenog kapitala, a ukupni kapital je raščlanjen na šest potpozicija: (Žager, et al. 2008: 87)

I. UPISANI KAPITAL

II. PREMIJE NA EMITIRANE DIONICE

III. REVALORIZACIJSKE REZERVE

IV. REZERVE

1. Zakonske rezerve
2. Rezerve za vlastite dionice
3. Statutarne rezerve
4. Ostale rezerve

V. ZADRŽANA DOBIT ILI PRENESENI GUBITAK
VI. DOBIT ILI GUBITAK TEKUĆE GODINE.”

“Najznačajnija promjena u kapitalu proizlazi iz zadržane dobiti. Iznos zadržane dobiti povećava se sa stvaranjem dobiti, a smanjuje se za iznos ostvarenog gubitka te za iznos dividendi.” (Aničić, 2015:48)

2.2.6. Bilješke uz financijske izvještaje

Bilješke uz financijske izvještaje su sastavni dio temeljnih financijskih izvještaja, a sadrže informacije koje dodatno pojašnjavaju vrijednost i prirodu nekih pozicija, odnosno detaljnije razrađuju te daju podrobnije informacije o podacima koji se nalaze u bilanci, računu dobiti i gubitka, izvještaju o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, izvještaju o novčanom toku i izvještaju o promjeni kapitala. Cilj izvještaja je pružiti informacije o osnovama i važnim činjenicama sastavljanja izvještaja, a obuhvaćaju informacije koje su bitne za bolje razumijevanja poslovanja društva, a ne vide se izravno iz ostalih temeljnih financijskih izvještaja. Bilješke, kao i svi financijski izvještaji, moraju biti sastavljene na temelju urednog knjigovodstva, gdje posebnu važnost za bilješke ima načelo: (Ramljak, 2009: 30)

- “načelo potpunosti - bilješke moraju sadržavati sve zakonski propisane podatke i objašnjenja kako zbog vanjskih tako i unutarnjih korisnika računovodstvenih informacija;
- načelo istinitosti - podrazumijeva mogućnost dokazivanja onog što predstavljaju financijski izvještaji. To se ispunjava kad su bilješke pregledane i prihvaćene od ovlaštene osobe - revizora, i odgovaraju stvarnoj slici na dan bilance;
- načelo jasnoće i preglednosti - zahtjeva razumljivo i jasno iskazivanje pozicija financijskih izvještaja, zbog korisnika računovodstvenih informacija.”

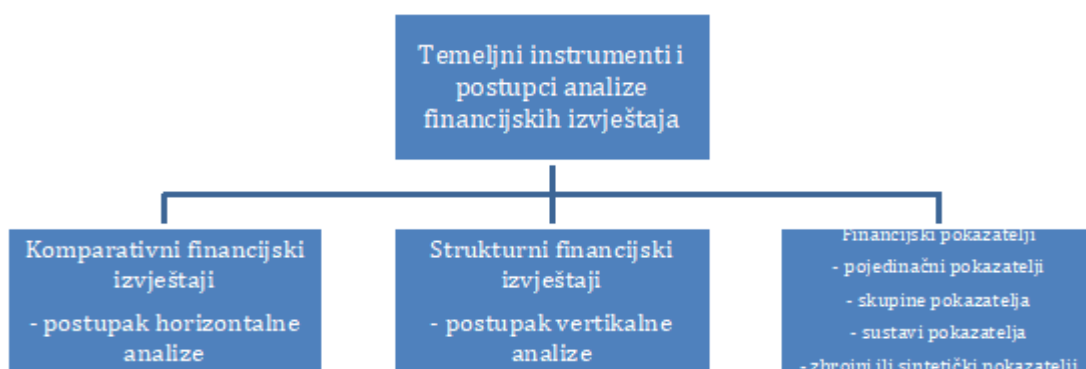
Funkcije bilježaka : (Alexander i Nobes 2010: 110)

- “predstaviti informacije o osnovi pripremanja financijskih izvješća i određenim računovodstvenim politikama koje se koriste za značajne transakcije i događaje;
- objaviti bilo koje obavezne informacije koje nisu uključene drugdje;
- pružiti dodatne informacije koje nisu predstavljene financijskim izvješćima, ali koje su potrebne da se osigura pravedna prezentacija.”

3. Temeljni instrumenti i postupci analize financijskih izvještaja

“Financijska analiza predstavlja postupak kojim se temeljem računovodstvenih podataka sadržanih u temeljnim financijskim izvještajima, omogućuje spoznaja o poslovnim i financijskim karakteristikama društva.” (Santini, 2013:237) Orijentirana je na vrijednosne ili novčane informacije i u uskoj je vezi s financijskim upravljanjem te upravljačkim i financijskim računovodstvom. Financijske izvještaje moguće je analizirati različitim postupcima koji su utemeljeni na raščlanjivanju i uspoređivanju. Najčešći predmet financijske analize su ostvareni poslovni rezultati društva, financijski položaj i ostvareni novčani tokovi. Osnovni fokus analize čine bilanca, račun dobiti i gubitka i izvještaj o novčanom toku. “Cilj financijske analize je potreba za spoznajom optimalnog strukturiranja djelovanja aktive i pasive s ciljem ostvarivanja uvećane vrijednosti društva te spoznaja o odstupanjima od optimalne strukture aktive i pasive.” (Santini, 2013:237)

Slika 3.1. Temeljni instrumenti i postupci analize financijskih izvještaja

Izvor: Prilagođeno prema Žager, et al. (2008) Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: MASMEDIA d.o.o. str. 224.

Slika 3.1. prikazuje temeljne instrumente i postupke kojima se financijski izvještaji mogu analizirati. Komparativni financijski izvještaji podloga su za provedbu horizontalne analize i razmatraju se u kontekstu uspoređivanja, dok strukturalni financijski izvještaji služe kao podloga za provedbu vertikalne analize koja se razmatra u kontekstu raščlanjivanja. Uz komparativne i strukturne analize važnu ulogu imaju i financijski pokazatelji koji obuhvaćaju pojedinačne pokazatelje, skupine pokazatelja, sustave pokazatelja te sintetičke (zbrojne) pokazatelje.

“Pokazatelj je racionalni ili odnosni broj, što podrazumijeva da se jedna ekonomska veličina stavlja u odnos (dijeli se) s drugom ekonomskom veličinom. Formiraju se i računaju upravo zbog toga da bi se stvorila informacijska podloga za donošenje određenih poslovnih odluka.” (Žager, et al. 2016: 243)

Slika 3.2. Skupine pokazatelja analize financijskih izvještaja

Izvor: Prilagođeno prema Žager, et al. (2008) Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: MASMEDIA d.o.o. str. 244.

Slika 3.2. pokazuje skupine pokazatelja koji služe za analizu financijskih izvještaja. S ciljem dobrog upravljanja u poslovanju moraju biti zadovoljeni kriterij sigurnosti koji obuhvaća likvidnost, financijsku stabilnost i zaduženost te kriterij uspješnosti koji podrazumijeva profitabilnost, odnosno rentabilnost. Iz toga proizlazi kako se pokazatelji likvidnosti i zaduženosti smatraju pokazateljima sigurnosti poslovanja jer opisuju financijski položaj društva, dok su ostali pokazatelji (pokazatelj ekonomičnosti, pokazatelj profitabilnosti i pokazatelj investiranja) pokazatelji uspješnosti poslovanja, osim pokazatelja aktivnosti koji se može smatrati i pokazateljem sigurnosti i pokazateljem uspješnosti. (Žager, et al. 2016: 244)

S obzirom na vremensku dimenziju, financijski pokazatelji se dijele na skupinu financijskih pokazatelja koji obuhvaćaju razmatranje poslovanja društva unutar određenog vremenskog razmaka i temelji se na podacima iz računa dobiti i gubitka. Druga skupina financijskih pokazatelja odnosi se na točno određeni trenutak koji se podudara s vremenom sastavljanja bilance i upućuje na financijski položaj društva u tom trenutku.

3.1. Horizontalna analiza

“Horizontalna analiza predstavlja analizu kojom se podaci uspoređuju kroz duže vremensko razdoblje s ciljem utvrđivanja tendencije i promjena određenih pozicija u financijskim izvještajima, a provodi se na slijedeći način:

- određuje se bazna godina;
- računa se apsolutni iznos i postotna promjena vrijednosti iz financijskih izvještaja;
- interpretiraju se dobiveni rezultati.” (https://www.vup.hr/_Data/Files/180118142953959.pdf)

Temelji se na komparativnim financijskim izvještajima i koristi razne tablice temeljene na baznom indeksu gdje se pozicija u baznoj godini označava s indeksom 100, a pozicije ostalih godina se uspoređuju se s baznom godinom pri čemu im se dodjeljuje određeni indeks. Osim baznih indeksa mogu se koristiti i verižni indeksi u slučaju kada se analizira više od dva razdoblja. Kako bi se utvrdile tendencije kretanja promjena potrebno je uzeti duže vremensko razdoblje, četiri do pet godina. Upravo je vrijeme ključna varijabla horizontalne analize s obzirom na to da se na temelju usporedbe elemenata financijskih izvještaja između dva ili više razdoblja donosi zaključak o kretanju pojave kroz promatrano razdoblje na temelju čega je moguće utvrditi problematična područja poslovanja. Horizontalna analiza za isključivo dva razdoblja može pružiti informacije o pozitivnim kretanjima, ali ako se analizira kroz duže vremensko razdoblje može upozoriti na potencijalne probleme u poslovanju društva.

“Najveći problemi horizontalne analize jesu: inflacija, promjene obračunskog sustava kod izrade i predočenja izvještaja, promjene u politici bilanciranja i sve ostale promjene koje izvješća čine neusporedivim. Kada se događaju takvi slučajevi onda se izvještaji moraju uskladiti prije uspoređivanja. Ako nije moguće, treba uskladiti samo bitne stavke ili bitne pokazatelje te ih onda usporediti.” (Baničević, 2016: 13)

3.2. Vertikalna analiza

Vertikalna analiza usmjerena je na strukturu financijskih izvještaja i predstavlja usporedbu financijskih podataka u razdoblju od godine dana na temelju financijskih izvještaja. Strukturni financijski izvještaji korisni su za uspoređivanje s konkurentima i uspoređivanje podataka društva u uvjetima inflacije. Kod vertikalne analize pozicije bilance aktive i pasive izjednačavaju se sa 100 te se promatra struktura njihovih pozicija koje se izražavaju u postotku. Kod vertikalne analize računa dobiti i gubitka prihod od prodaje izjednačavamo sa 100, a ostalim pozicijama dodjeljujemo koeficijente ovisno o postotku s kojim sudjeluju u prihodu od prodaje.

Kod vertikalne financijske analize, strukturni financijski izvještaji koji se temelje na bilanci, usmjereni su na dva važna aspekta: (Žager et al., 2008: 230)

- “razmatranje izvora imovine društva koji mogu biti kratkoročne obveze, dugoročne obveze i vlastiti izvor (vlasnička glavnica);
- razmatranje strukture imovine koja se prije svega odnosi na odnos kratkotrajne i dugotrajne imovine koji je prije svega determiniran djelatnošću koje društva obavlja.”

Vertikalna analiza je oblik izvješća koji prikazuje: (Marijanović, 2017: 13)

- “pojedine stavke u novčanom obliku za određeno razdoblje (statička analiza);
- udio (postotak) pojedine stavke u ukupnom iznosu kojem pripada (strukturna analiza);
- promjene udjela ukazuju na promjenu financijske strukture društva;
- postotke koji olakšavaju usporedbu uspješnosti s društvima različite veličine.”

3.3. Analiza financijskih izvještaja pomoću sintetičkih pokazatelja

Informacije o ekonomičnosti, likvidnosti, zaduženosti, profitabilnosti i investiranju sadržane su u pojedinačnim pokazateljima, a kako bi se dobila cjelokupna slika poslovanja potrebno je sve pokazatelje promatrati povezano i međuzavisno. S tim ciljem nastali su sintetički (zbrojni) financijski pokazatelji koji predstavljaju ponderirani zbroj više pojedinačnih pokazatelja koji stavljaju u zavisni odnos nekoliko odabranih pokazatelja koje sintetiziraju u cjelinu. (Žager et al, 2008: 269) Cilj prvih skupnih pokazatelja je predviđanje stečaja društva, a šezdesetih godina 20. stoljeća započela su empirijska istraživanja vezana za korisnost odabranih financijskih pokazatelja kako bi se identificirala “zdrava” društva i ona koja se nalaze pred stečajem. Prvi koji je testirao korisnost financijskih pokazatelja u predviđanju financijskog neuspjeha je William H. Beaver, koji je došao do zaključka “da se korisnost pokazatelja može testirati jedino ako se promatra s pravom namjerom.” (Žager et al, 2008: 269)

Prognostički modeli za analizu financijskih izvještaja: (Milidragović, 2017: 14)

- “Altmanov Z - score model;
- BEX indeks;
- Kralicekov DF pokazatelj;
- Springate model;
- FB RATING.”

3.3.1. Altmanov Z - score model

Ovaj model je najpoznatiji sintetički pokazatelj, a izračunava se i izražava kao zbroj više pojedinačnih ponderiranih pokazatelja, na temelju čega se može identificirati “zdravo” društvo i stečaj u roku od godine ili dvije. Predstavlja jednostavan, koristan i praktičan model koji klasificira društva u skupinu društva za stečaj i u skupinu “zdravih” društva.

Altmanov Z - score model nazvan je po Edwardu I. Altmanu koji je proveo prvo istraživanje odnosa financijskih pokazatelja i vjerojatnosti za stečaj. Temeljen je na američkom gospodarstvu, proučavanjem podataka 66 proizvodnih društva (33 uspješna i 33 neuspješna društva) na temelju kojih su formirane dvije jednake grupe i to: zdrava društva i ona društva koja su bankrotirala u razdoblju od 1945. godine do 1965. godine. Altman koristi multivarijantni pristup koji uključuje omjerne i kategorijalne vrijednosti koje se kombiniraju kako bi se dobila mjera, nazvana skor kreditnog rizika, koja razlikuje neuspješna i uspješna društva. Neuspješna društva imat će kretanje financijskih omjera drugačije nego što imaju financijski zdrava društva. Istraživanje se temeljilo na postupku multivarijantne diskriminantne analize i primjenom 22 pokazatelja koja su zatim reducirana na pet financijskih pokazatelja koja su najbolje odražavala financijsku situaciju u društvu. Na temelju provedenog postupka model glasi: (Žager, 2008: 270)

$$Z = 1.2 X1 + 1.4 X2 + 3.3 X3 + 0.6 X4 + 1.0X5$$

Z predstavlja zbrojni pokazatelj, a ostale veličine sadržane su u tablici 3.3.1.1. Altmanov Z - score model temelji se na ukupno pet pokazatelja, a izračunava se i izražava kao zbroj više pojedinačnih ponderiranih pokazatelja.

Tablica 3.3.1.1. Altmanov Z- score model

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
X1	Radni kapital	Aktiva
X2	Zadržana dobit	Ukupna imovina
X3	Dobit prije kamata i poreza (EBIT)	Ukupna imovina
X4	Tržišna vrijednost glavnice	Ukupne obveze
X5	Ukupni prihodi	Ukupna imovina

Izvor: Žager et al. (2008) Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: MASMEDIA d.o.o. str. 270.

Pokazatelji: (<http://www.poslovni.hr/media/PostAttachments/1043059/Altmanov%20Z-S CORE.pdf>)

- “X1 = Omjer obrtnog kapitala i ukupne imovine. Ovim omjerom Altman u svoj model za određivanje izgleda nastupanja stečaja uvodi utjecaj likvidnosti na poslovanje. Tako će društvo s negativnim obrtnim kapitalom, i shodno tome negativnim omjerom X1, vjerojatno imati problema s podmirivanjem svojih kratkoročnih obaveza. I to iz jednostavnog razloga što je njegova kratkotrajna imovina premala da bi ih pokrila. Društvo čiji je obrtni kapital pozitivan podmirit će svoje kratkotrajne obaveze bez većih problema;
- X2 = Omjer zadržane dobiti i ukupne imovine. Mjereći relativnu veličinu reinvestirane zarade, ovaj pokazatelj odražava stupanj financijske poluge društva. Nizak omjer upućuje na poslovnu politiku financiranja poslovanja zaduživanjem, a ne vlastitim financiranjem. Tako visok omjer zadržane dobiti i ukupne imovine sugerira profitabilnost poslovanja društva i sposobnost preživljavanja kroz periode nepovoljnih okolnosti;
- X3 = Omjer EBIT i ukupne imovine. Omjer dobiti prije troška kamata i poreza prema ukupnoj imovini, koji je varijanta povrata na imovinu (ROA), koristi se za ocjenu sposobnosti društva da iz svoje imovine «izvuče» zaradu;
- X4 = Omjer tržišne vrijednosti društva i duga. Ovim omjerom je u model temeljen isključivo na fundamentalnim pokazateljima uveden element tržišne valorizacije. Veći omjeri se tumače postojanjem povjerenja ulagača u uspješno poslovanje društva, dok niski omjeri ukazuju na nepovjerenje ulagača i očekivanje slabih rezultata;
- X5 = Omjer prihoda i ukupne imovine. Iz ovog omjera iščitavamo sposobnost menadžmenta za uspješnost u konkurentskoj utakmici, kao i uspješnost u ostvarivanju prodaje uporabom svoje imovine. Ako je ovaj omjer nizak ili čak opadajući, znači da tržišni udio društva stagnira ili, što je vrlo nepovoljno, opada.”

Tablica 3.3.1.2. Determinantne granice ocjene za Altmanov Z - score model

Z-score model	Raspon ocjene - rizik stečaja			
	Vrlo mali	“Sivo” područje		Vrlo veliki 95 %
		Zabrinutost	U roku 2 godine	
Originalni	≥ 3.0	2.99 - 2.79	2.78 - 1.81	1.80 $\geq$

Izvor: Žager et al. (2008) Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: MASMEDIA d.o.o. str. 27.

Tablica 3.3.1.2. sadrži prikaz determinantnih granica ocjena za Altmanov Z - score model iz koje proizlazi da što je veća vrijednost Z - score pokazatelja, manja je vjerojatnost odlaska u stečaj, s referentnom granicom 3. Ako je Altmanov pokazatelj veći od 3, društvo je stabilno, financijski “zdravo”, odnosno nema opasnosti od stečaja. Društva koja se nalaze u sivoj zoni podložna su stečaju, osim u slučaju klasifikacijske pogreške, prema čemu su ona klasificirana kao financijski ugrožena društva s potencijalom ozdravljenja. Društvo čiji je raspon ocjene od 1.10 do 1.80 imaju znatne financijske poteškoće i rizik od stečaja je vrlo veliki, čak 95%. S obzirom na to da prognostička vrijednost Altmanovog modela opada kako se povećava broj godina, Altman je utvrdio vjerojatnost točne klasifikacije društva za dvije godine i iznosi 75%, za tri godine 48%, za četiri 36% i za pet godina 29%. Zbog toga je potrebno prilikom analize financijskih izvještaja i ocjene vremenske neograničenosti poslovanja koristiti Altmanov Z - score model za najmanje tri godine jer se tek tada dobije prava slika o tendenciji kretanja pokazatelja. (Žager, et al. 2016: 272) S obzirom na to da je Altmanov Z - score model, odnosno ponderi i usporedne veličine, nastao na primjeru američkog gospodarstva nije bio relevantan za ostale zemlje, zbog čega je izvršena prilagodba tog modela za ostale zemlje.

3.3.2. Altmanov model EMS

EMS model (Emerging Market Scoring model) je Altmanov model za prognoziranje opasnosti od stečaja društva koja ne kotiraju na burzi. Razlika između Altmanova Z -score modela i EMS modela je u pokazatelju X4 te je EMS model prikladan za neproizvodna društva te društva koja ne kotiraju na tržištu kapitala. Iz toga proizlazi formula: (<https://dspace.lib.uom.gr/bitstream/2159/18618/6/MantziarisZapheirisStergiosMsc2015.pdf>)

$$EMS = 3.25 + 6.56X1 + 3.26X2 + 6.72X3 + 1.05X4$$

Tablica 3.3.2.1. EMS model

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
X1	Tekuća dobit - tekuće obveze	Ukupna imovina
X2	Zadržana dobit	Ukupna imovina
X3	Neto dobit + troškovi kamata + troškovi oporezivanja	Ukupna imovina
X4	Kapital i rezerve	Ukupne obveze

Izvor: Prilagođeno prema Belak, V. (2014) Analiza poslovne uspješnosti - 130 ključnih pokazatelja performanse i mjerila za kontroling. Zagreb: RRiF Plus d.o.o. str. 303.

EMS model temelji se na ukupno četiri pokazatelja, sadržanih u tablici 3.3.2.1. Prema EMS modelu društvo ima vrlo veliki rizik stečaja, čak 95 %, ako je dobivena ocjena manja od 4.34. Raspon ocjene od 4.35 do 5.84 označava sivo područje gdje postoji zabrinutost za stečaj, dok vrlo mali rizik stečaja imaju društva čija je ocjena veća od 5.85.

3.3.3. BEX indeks

BEX indeks (eng. Business Excellence Index) označava skup pokazatelja, konstruiranih primjenom statističko - matematičkih metoda na temelju podataka iz financijskih izvještaja 201 društva koja su kotirale na Zagrebačkoj i Varaždinskoj burzi u razdoblju od 2003. do 2007. godine, a autori ovog indeksa su Belak i Aljinović Barać. BEX indeks je razvijen s ciljem da se pokazatelji poslovne izvrsnosti prilagode posebnostima hrvatskog okruženja, a sve sa svrhom procjene poslovne izvrsnosti korporacija na hrvatskom tržištu kapitala, kako bi se mogla donijeti ocjena o sadašnjem i budućem financijskom položaju društva. Prognostička vrijednost ovog modela iznosi više od 90% i sadrži podatke s tržišta kapitala pa je ovaj model moguće primijeniti na trgovačka društva koja tek ulaze na tržište i na ona koja na njemu ne kotiraju.

Struktura BEX modela temelji se na četiri financijska pokazatelja, a glasi: (Belak i Aljinović Barać, 2008: 34)

$$BEX = 0.388 \text{ ex1} + 0.579 \text{ ex2} + 0.153 \text{ ex3} + 0.316 \text{ ex4}$$

Struktura BEX modela temelji se na četiri financijska pokazatelja, pokazatelja profitabilnosti Ex1, pokazatelja stvaranja vrijednosti Ex2, pokazatelja likvidnosti Ex3 te pokazatelja financijske snage Ex4, prikazanih u tablici 3.3.3.1.

Tablica 3.3.3.1. BEX indeks

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Ex1: Profitabilnost	EBIT	Aktiva
Ex2: Stvaranje vrijednosti	Neto dobit/ gubitak	Vlastiti kapital i rezerve * stopa troška kapitala
Ex3: Likvidnost	Neto radni kapital	Aktiva
Ex4: Financijska snaga	5 (neto dobit + amortizacija)	Ukupne obveze

Izvor: Prilagođeno prema Belak, V. (2014) Analiza poslovne uspješnosti - 130 ključnih pokazatelja performanse i mjerila za kontroling. Zagreb: RRiF Plus d.o.o. str. 306.

Pokazatelji: (Belak i Aljinović Barać, 2008: 29 - 32)

- “Ex1 - To je pokazatelj izvrsnosti, mjereno omjerom zarade (koja se sastoji od kamata i dobiti prije poreza - EBIT) i kapitala, mjenog ukupnom aktivom. Pokazatelj Ex1 nema značajan utjecaj na konačnu visinu BEX indeksa zbog toga što je riječ o tzv. „tromom pokazatelju“, čija je zadaća stabiliziranje BEX modela. Ipak, njegova uloga je mnogo veća kad se poslovna izvrsnost procjenjuje po segmentima;
- Ex2 - Pokazatelj Ex2 računa se pomoću ekonomskog profita - dobiti koja premašuje cijenu vlastitoga kapitala. U izračunu se koristi kategorija neto poslovne dobiti da se neutralizira utjecaj izvanrednih događaja na rezultat poslovanja. Cijena vlastitoga kapitala se dobije kao umnožak vlasničkoga kapitala i cijene kapitala koju bi vlasnici mogli ostvariti iz alternativnih, relativno bezrizičnih ulaganja. Vlasnički kapital je upisani kapital, uvećan za eventualne dobitke i rezerve. Cijena kapitala je aproksimirana stopom kamate na vezanu štednju u bankama (4%). Ako je Ex2 veći od 1, tvrtka stvara vrijednost, a ako je manji od 1, tvrtka „jede“ svoju supstancu;
- Ex3 - Kao mjera likvidnosti koristi se klasičan pokazatelj odnosa radnoga kapitala prema ukupnoj aktivi. Radni kapital je razlika između tekuće aktive i tekućih obveza. Granična mjera likvidnosti je 25% radnoga kapitala u odnosu na aktivu;
- Ex4 - Pokazatelj Ex4 temelji se na odnosu teorijski slobodnog novca iz svih aktivnosti te pokriva svih obveza tim novcem. Standardna mjera pokriva obveza je 20%. Taj pokazatelj nema linearni utjecaj jer što više povećava uspješnost i u kraćem vremenu obveze pokrivaju iz zarade od novčanog tijeka tada je njegov utjecaj na izvrsnost progresivna. Modelom je maksimalna vrijednost ovog pokazatelja ograničena na 10 jer je naknadnim istraživanjima utvrđeno da skraćenje vremena pokriva obveza iz dobiti i amortizacije ispod šest mjeseci značajno ne utječe na izvrsnost. Stoga mu je maksimalna vrijednost u BEX indeksu 3,16 ($0,316 \times 10$). Kod duljeg vremena pokriva obveza iz zarade od novčanog tijeka utjecaj tog pokazatelja se smanjuje degresivno.”

BEX indeks razvrstava društva u tri skupine, a ukupna poslovna izvrsnost procjenjuje se na način: (<https://repozitorij.efst.unist.hr/islandora/object/efst%3A813/datastream/PDF/view>)

- “dobra (BEX indeks veći od 1,0);
- potrebna unaprjeđenja (BEX indeks između 0,00 i 1,0);
- ugrožena egzistencija (BEX indeks manji od 0,00).”

Detaljnije rangiranje poslovne izvrsnosti i prognostička očekivanja prema BEX indeksu, sadržana su u tablici 3.3.3.2. Dobivenoj vrijednosti BEX indeksa dodjeljuje se pripadajući rang poslovne izvrsnosti na temelju čega se formira prognoza za budućnost.

Tablica 3.3.3.2. Rangiranje poslovne izvrsnosti prema BEX indeksu

Vrijednost BEX indeksa	Rang poslovne izvrsnosti	Prognoza za budućnost
veći od 6,01 4.g uzastopno	svjetska klasa	Tvrtka posluje s vrhunskim rezultatima što se može očekivati i u iduće 4 godine, ukoliko menadžment nastavi sa unaprjeđenjima
veći od 6,01	kandidat za svjetsku klasu	Tvrtka posluje izvrsno što se može očekivati i u iduće 3 godine, ako menadžment nastavi sa unaprjeđenjima
4,01 – 6,00	izvrsno	Tvrtka posluje izvrsno što se može očekivati i u iduće 3 godine, ako menadžment nastavi sa unaprjeđenjima
2,01 – 4,00	vrlo dobro	Tvrtka posluje vrlo dobro što se može očekivati i u iduće 2 godine ako menadžment nastavi sa unaprjeđenjima
1,01 – 2,00	dobro	Tvrtka posluje dobro, ali se poboljšanje može očekivati samo ako se pristupi unaprjeđenjima
0,00 - 1,00	granično područje između dobrog i lošeg	Poslovna izvrsnost je pozitivna, ali nije zadovoljavajuća. Potrebno je pristupiti ozbiljnim unaprjeđenjima
manji od 0,00 (negativan)	loše	Ugrožena je egzistencija. Potrebno je žurno pristupiti restrukturiranju i unaprjeđenjima, inače će se loše poslovanje nastaviti pa postoji opasnost od propasti (vjerojatnost je 90%).

Izvor: Belak, V. (2014) Analiza poslovne uspješnosti - 130 ključnih pokazatelja performanse i mjerila za kontroling. Zagreb: RRiF Plus d.o.o. str. 306-307.

4. Analiza financijskih izvještaja na primjeru Kraš prehrambene industrije d.d.

Analiza financijskih izvještaja na primjeru Kraš prehrambene industrije temelji se na objavljenim godišnjim financijskim izvještajima, koje je društvo obvezno objavljivati. Korišteni su podaci dostupni sa stranica Zagrebačke burze za razdoblje od pet godina.

4.1. Opis društva

Kraš prehrambena industrija d.d. je suvremeno organizirana kompanija koja se bavi proizvodnjom konditorskih proizvoda, svrstanih u tri skupine: kakao proizvodi, keksi i vafla i bombonski proizvodi, s matičnom proizvodnjom u Zagrebu. Osim tvornice Zagreb, Kraš raspolaže s tvornicom za proizvodnju keksa i vafla Karolina d.o.o. Osijek i tvornicom za proizvodnju keksa i vafla Mira a.d. Prijedor u Bosni i Hercegovini. Takvim povezivanjem stvorene su pretpostavke za snažniji plasman asortimana na izvozna tržišta i ostvaren je strateški cilj značajnog porasta udjela keksa i vafla na tržištu regije. Već dugi niz godina je vodeći konditorski proizvođač u jugoistočnoj Europi, a njegovi brandovi se nalaze među najjačim markama u kategoriji robe široke potrošnje, a vodeću poziciju imaju i u svojim proizvodnim kategorijama. Više od polovice ukupne proizvodnje planira se za domaća tržišta dok se ostatak izvozi. Kraš prehrambena industrija d.d. svoju je povijest započela u Zagrebu na temelju tvornice za proizvodnju čokolada Union iz 1911. godine, a danas ima nekoliko ovisnih društva. Temeljni kapital u iznosu od 599.448.400,00 kuna uplaćen je u cijelosti i podijeljen na 1.498.621 dionicu u nominalnoj vrijednosti 400,00 kuna. (<https://www.kras.hr/hr/o-nama/o-nama/kras-grupa>)

Misija i vizija Kraša: (<https://www.kras.hr/hr/o-nama/o-nama/misija-i-vizija>)

- “Misija: Uživajući višegodišnje povjerenje zajednice, tradicijom, kvalitetom i znanjem naših radnika stvaramo nezaboravne slatke trenutke zadovoljstva.
- Vizija: Nastavljajući naše nasljeđe Kraš vidimo kao snažnu konditorsku kompaniju koja je svojom bogatom ponudom uvijek korak ispred drugih, spremna zadržati konkurentsku prednost u regiji i osvojiti nova tržišta i na taj način ostvarivati zajedničke ciljeve svojih radnika, lojalnih i zadovoljnih potrošača, dioničara, poslovnih partnera, kao i šire zajednice.“

Kraš d.d. sastoji se od Uprave društva kojeg čine tri člana, od kojih je jedan predsjednik Uprave, a zajedno vode i zastupaju Društvo u skladu sa zakonom, Statutom Društva i Poslovniku o radu Uprave, dok Nadzorni odbor broji sedam članova i nadzire vođenje poslova Društva.

Tablica 4.1.1. Proizvodi Kraša d.d.

PROIZVODI	
Čokolade	Dorina, Čoksa, Životinjsko carstvo
Bombonijere	Bajadera, Griotte, Fontana, Dorina praline i dražeje, Kraš 1911, Novela, Kraš bombonijere
Keksi, vafli i čajna peciva	Domaćica, Choco napolitanke, Napolitanke, Jadro, Moto, Batons, Tortica, Harmonija, Jaffa, Petit Beurre, Čajna peciva, Čajni kolutići, Sara
Bomboni	Ki - ki, Ki - ki Gumioza, Bronhi, Pepermint, 505 s crtom, Mentol, Žele bomboni
Slani asortiman	Vic slani štapići, Vic kreker slani, Vic kreker sezam, Vic flips kikiriki
Dječji asortiman	Životinjsko carstvo, Tortica, Čoksa, Ki - ki, Ki - ki Gumioza, Bananko, Kraš Express, Brundo,
Asortiman bez šećera	Dorina mliječna bez dodatnih šećera, Dorina tamna bez dodatnih šećera, Napolitanke Hazelnut bez šećera, 505 s crtom bez šećera, Mentol bez šećera
Kulinarski asortiman	Dorina za kuhanje, Petit Beurre, Čokolada u prahu, Kakao prah, Čokoladne mrvice, Šarene mrvice, Žele bombone, Oblatne

Izvor: <https://www.kras.hr/hr/proizvodi>

Tablica 4.1.1. prikazuje asortiman društva Kraš d.d. kao i sve proizvode unutar određenog asortimana. U asortimanu čokolada najznačajniji dio čine Dorina čokolade s preko 20-ak okusa, koja se proizvodi od 1996. godine. Od bombonijera treba izdvojiti Bajaderu, koja je jedna od prvih hrvatskih proizvoda koja nosi oznaku “Izvorno hrvatsko”, dok u kategoriji keksi, vafli i čajna peciva Kraševe napolitanke najpoznatiji su proizvod te kategorije. U asortimanu bombona, poznati su bomboni 505 s crtom koji su proizvedeni još u Unionu, a pod tim originalnim imenom ostali su poznati i danas. Slani asortiman prepoznatljiv je po Vic proizvodima, dok je u dječjem asortimanu najpoznatija Tortica koja se ubraja u najpoznatije Kraševe brandove. Asortiman bez šećera namijenjen je za sve koji se brinu o svojoj prehrani i zdravlju, dok u kulinarskom asortimanu nude sve potrebno za brojne slastice. S obzirom na to da je Kraš vodeći konditorski proizvođač u jugoistočnoj Europi, razvijanje kvalitetnih odnosa i lojalne konkurencije kao i učinkovito funkcioniranje tržišta, moguće je uz primjenu odgovornog i etički utemeljenog ponašanja.

Prema tome, Kraš djeluje u skladu s dobrom praksom korporativnog upravljanja u okviru Kodeksa korporativnog upravljanja, čiji je cilj uspostaviti standarde korporativnog upravljanja i transparentnosti kako bi se olakšao pristup kapitalu uz niže troškove. Temeljna načela Kodeksa: (https://www.kras.hr/datastore/filestore/11/Kodekskorporativnog_upravljanja_Kras.pdf)

- “transparentnost poslovanja;
- jasno razrađene procedure za rad Nadzornog odbora, Uprave Društva i drugih organa koji donose važne odluke;
- izbjegavanje sukoba interesa,;
- efikasna unutarnja kontrola;
- efikasan sustav odgovornosti.”

Jedan od razloga što je Kraš već godinama vodeći konditorski proizvođač je i kvaliteta. Od samih početaka Kraš razvija tradiciju proizvodnje temeljenu na vrhunskoj kvaliteti proizvoda, a sama proizvodnja je organizirana sukladno svjetskim konditorskim standardima gdje se primjenjuju najstroži zahtjevi za postizanje kvalitete. Dobro uspostavljen i održavan sustav kvalitete pridonio je nadogradnji sustava prema smjernicama i zahtjevima kupaca i potrošača. Na temelju usvojenih politika kvalitete, politike okoliša i politike energetske učinkovitosti definirani su ciljevi koji se svakodnevno prate, mjere i analiziraju. Ispunjenjem zahtjeva kvalitete, zdravstvene ispravnosti i sigurnosti hrane kao i zahtjeva u području zaštite okoliša razvio se integrirani sustav upravljanja. S obzirom na to da je Kraš društveno odgovorna kompanija i da ispunjava zahtjeve u području zaštite okoliša, primjenjuje propise, načela i ciljeve sustava upravljanja okolišem radi sprječavanja negativnih utjecaja. Zbog toga se pri samom planiranju razvoja proizvoda vodi računa o ekološki prihvatljivim sirovinama, ambalaži i racionalnom korištenju svih energenata. Veliku pažnju Kraš posvećuje i energetske učinkovitosti gdje nastoje doprinijeti djelotvornijoj uporabi raspoloživih izvora energije, većoj konkurentnosti i smanjenju ispuštanja stakleničkih plinova i ostalih negativnih utjecaja na okoliš. (<https://www.kras.hr/hr/o-nama/nase-odgovornosti>) Kao temelj njihovog uspjeha smatraju se i zaposlenici, a kontinuitet razvoja ljudskih potencijala ostvaruje se kroz regrutiranje, selekciju, izbor i zapošljavanje radnika. Poseban naglasak stavlja se na inovativnosti i kreativnost.

Društvo Kraš d.d. sukladno Zakonu o računovodstvu klasificirano je u velike poduzetnike jer prelaze sva tri uvjeta za srednja poduzeća, odnosno imaju više od 250 zaposlenih, ukupne prihode veće od 300.000.000 kuna te ukupnu aktivu veću od 150.000.000 kuna.

Zbog toga je društvo dužno prilikom sastavljanja i prezentiranja financijskih izvještaja koristiti Međunarodne standarde financijskog izvještavanja, koji pružaju cjelovit, istinit i fer prikaz imovine i obveza, dobitaka, financijskog položaja i poslovanja Kraša d.d. Financijski izvještaji sastavljeni su uz primjenu temeljne računovodstvene pretpostavke nastanka poslovnog događaja po kojem se učinci transakcija priznaju kada su nastali i iskazuju u financijskim izvještajima za razdoblje na koje se odnose, te uz primjenu temeljne računovodstvene pretpostavke vremenske neograničenosti poslovanja. Također, financijski izvještaji društva sastavljeni su u hrvatskim kunama kao funkcionalnoj, odnosno izvještajnoj valuti društva.

4.2. Opis poslovanja

U 2014. godini Kraš d.d. bilježi značajan porast nabavnih cijena osnovnih sirovina, poput kakaovca i prerađevina od kakaovca, koštuničavog voća, mliječnih prerađevina i drugih, što je nepovoljno utjecalo na povećanje ukupnih rashoda. Kraš se u 2014. godini fokusirao na povećanje efikasnosti poslovanja, na jačanje pozicija brandova te na zadržavanje postojećih tržišnih pozicija i širenje na nova tržišta. Uspješnim širenjem na nova tržišta, kao što su Japan, Koreja, Grčka i Rumunjska, povećan je rast izvoznih tržišta pa samim time i izvoz, čime je ostvaren cilj kontinuiranog rasta izvoza. Nasuprot tome, Republika Hrvatska i dalje bilježi rast uvoza konditorskih proizvoda, što je posljedica ulaska Hrvatske u Europsku uniju. U 2014. godini smanjenju potrošnje konditorskih proizvoda pridonijela je višegodišnja kriza koja je rezultirala trendom ograničenja potrošnje. (<https://www.zse.hr/userdocsimages/financ/KRAS-fin2014-1Y-REV-N-HR.pdf>)

Kraš d.d. u 2015. godini bilježi rast prihoda, ali i rashoda u odnosu na 2014. godinu. Na povećane rashode utjecao je rast nabavnih cijena osnovnih sirovina, posebno kakaovca i prerađevina od kakaovca te visoki rast cijena koštuničavog voća, poput badema i lješnjaka. U 2015. godini nastavljene su aktivnosti jačanja tržišnog pozicioniranja brandova uz povećane marketinške aktivnosti i ulaganja u tržište što je rezultiralo povećanjem obujma prodaje kako na domaćem tako i na inozemnim tržištima, a udio izvoza u ukupnoj prodaji povećan je za 47%. Zabilježen je značajan porast izvoza u prekomorske i druge zemlje. U 2015. godini realizirani su investicijski projekti modernizacije proizvodnih pogona, a na tržište je lansirano nekoliko novih proizvoda, poput Bajadere Amarus te paleta novih čokolada Dorina Domaćica i Dorina Napolitanka. (<https://www.zse.hr/userdocsimages/financ/đ/KRAS-fin2015-1Y-REV-N-HR.pdf>)

U poslovnoj 2016. godini društvo Kraš d.d. nastavlja s rastom izvoza, čiji je obujam povećan za 3.6% u odnosu na prethodnu 2015. godinu, dok je u ukupnoj prodaji udio izvoza činio 48.7%. I u 2016. godini nastavljaju sa širenjima i povećanjem prodaje na prekomorskim tržištima, posebno u Saudijskoj Arabiji, SAD - u, Kanadi i na Europskim tržištima. Rast izvoza povećan je i putem povezanih društva i to na tržištima Bosne i Hercegovine, Makedonije i Slovenije. Na rast prodaje pozitivno su utjecali novi i inovirani proizvodi, a veliki uspjeh ostvario je i co - branding Kraševih jakih brandova, poput čokolade Dorina, keksa Domaćice, čokoladnih napolitanka i dječjeg branda Ki - ki. Tom uspjehu pridonijele su realizirane investicijske aktivnosti u modernizaciji proizvodnje kako u Zagrebu tako i u povezanim društvima. (<https://www.zse.hr/userdocsimages/financ/KRAS-fin2016-1Y-REV-N-HR.pdf>)

KRAŠ GRUPA je u 2017. godini nastavila s rastom proizvodnje i prodaje, poseban naglasak je bio na zadržavanju i jačanju tržišne pozicije u složenijim tržišnim okolnostima, nastalima zbog krize u Agrokoru. Kao i prethodne, 2016. godine, nastavilo se s povećanim marketinškim aktivnostima koje su rezultirale rastom prodaje na domaćem tržištu za 3.5 %. Uz tradicionalna izvozna tržišta poput, SAD- a, Kanade i Australije, rast je ostvaren i na tržištima regije poput Makedonije, Češke, Mađarske, Kosova, Nizozemske i Velike Britanije. Povećanjem obujma proizvodnje i prodaje Kraš je u 2017. godini ostvario rast prihoda, EBITDA i neto dobiti. I u 2017. godini rastu prodaje pridonijeli su novi i inovirani proizvodi i dobri rezultati co- brandinga Kraševih jakih brandova, a istovremeno se nastavlja s modernizacijom proizvodne opreme i radi se na povećanju efikasnosti proizvodnih procesa. (<https://www.zse.hr/userdocsimages/financ/KRAS-fin2017-1Y-REV-N-HR.pdf>)

Društvo je u poslovnoj 2018. godini povećalo obujam izvoza za 4.7%, dok je udio izvoza u ukupnoj prodaji podignut na razinu od 48.6%. Kontinuirano ostvaruju izvoz na prekomorskim tržištima poput Saudijske Arabije, Australije, Kanade i SAD, ali i na tržištima regije, poput Austrije, Srbije, Bosne i Hercegovine, Makedonije, Njemačke, Švedske i Nizozemske. Rast izvoza javlja se kao posljedica razvojnih aktivnosti koje su imale za cilj naglasiti komparativne prednosti Kraša u odnosu na konkurente te zahvaljujući novitetima u asortimanu. U 2018. godini ostvaren je i porast EBITDA te neto dobit, dok su rashodi manji za 3.2% u odnosu na prethodnu 2017. godinu. Iste godine povećana je kapitalna vrijednost kako bi zadržali leaderski položaj na tradicionalnim tržištima zemalja u regiji, ali i ojačali konkurentnost na tržištima Europske Unije i u prekomorskim zemljama. Do povećanja kapitalne vrijednosti došlo je preko dokapitalizacije kroz povećanje temeljnog kapitala u iznosu od 50.000.000 kuna. (<https://www.zse.hr/userdocsimages/financ/KRAS-fin2018-1Y-REV-N-HR.pdf>)

4.3. Horizontalna analiza društva Kraš d.d.

Na temelju objavljenih nekonsolidiranih, revidiranih financijskih izvještaja provedena je horizontalna analiza društva Kraš d.d. za razdoblje od 2014. do 2018. godine.

Tablica 4.3.1. Horizontalna analiza bilance društva Kraš d.d. za razdoblje od 2014. - 2016. godine

	2014	2015	2016	Apsolutna promjena 2015- 2014	Relativna promjena 2015- 2014	Apsolutna promjena 2016 - 2015	Relativna promjena 2016- 2015
A) POTRAŽIVANJA ZA UPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL	0	0	0	0	0.00 %	0	0.00 %
B) DUGOTRAJNA IMOVINA	569,471,744	564,011,976	556,821,024	-5,459,768	-0.96 %	-7,190,952	-1.27 %
I. NEMATERIJALNA IMOVINA	275,047	277,540	179,162	2,493	0.91 %	-98,378	-35.45 %
II. MATERIJALNA IMOVINA	394,242,835	404,430,507	380,773,605	10,187,672	2.58 %	-23,656,902	-5.85 %
III. DUGOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA	172,052,011	156,405,909	173,260,039	15,646,102	-9.01 %	16,854,130	10.78 %
IV. POTRAŽIVANJA	0	0	0	0,00	0.00 %	0,00	0.00 %
C) KRATKOTRAJNA IMOVINA	469,865,863	481,641,893	471,795,810	11,776,030	2.51 %	-9,846,083	-2.04 %
I. ZALIHE	78,101,896	90,425,643	86,583,596	12,323,747	15.78 %	-3,842,047	-4.25 %
II. POTRAŽIVANJA	335,697,378	346,559,919	316,392,454	10,862,541	3.24 %	-30,167,465	-8.70 %
III. KRATKOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA	21,351,014	17,406,028	20,412,161	-3,944,986	-18.48 %	3,006,133	17.27 %
IV. NOVAC U BANC I BLAGAJNI	34,715,575	27,250,303	48,407,599	-7,465,272	-21.50 %	21,157,296	77.64 %
D) PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI	14,418,471	9,840,913	4,909,063	-4,577,558	-31.75 %	-4,931,850	-50.12 %
E) UKUPNO AKTIVA	1,053,756,078	1,055,494,782	1,033,525,897	1,738,704	0.17 %	-21,968,885	-2.08 %
F) IZVANBILANČNI ZAPISI	20,631,897	20,626,222	20,561,239	-5,675	-0.03 %	-64,983	-0.32 %

PASIVA							
A) KAPITAL I REZERVE	568,904,178	562,755,153	563,240,086	-61,49,025	-1.08 %	484,933	0.09 %
I. TEMELJNI (UPISANI) KAPITAL	549,448,400	549,448,400	549,448,400	0,00	0,00 %	0,00	0,00 %
II. KAPITALNE REZERVE	-19,946,123	-19,881,893	-13,912,987	64,230	-0.32 %	5,968,906	-30.02 %
III. REZERVE IZ DOBITI	25,736,124	26,440,048	9,822,263	703,924	2.74 %	16,617,785	-62.85 %
IV. REVALORIZACIJSKE REZERVE	876,098	891,420	579,921	15,322	1.75 %	-311,499	-34.94 %
V. ZADRŽANA DOBIT ILI PRENESENI GUBITAK	-1,288,802	-5,879,433	0	-4,590,631	356.19 %	5,879,433	-100 %
1. Zadržana dobit	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00 %
2. Preneseni gubitak	1,288,802	5,879,433	0	4,590,631	356.19 %	5,879,433	-100 %
VI. DOBIT ILI GUBITAK POSLOVNE GODINE	14,078,481	11,736,611	17,302,489	-2,341,870	-16.63 %	5,565,878	47.42 %
1. Dobit poslovne godine	14,078,481	11,736,611	17,302,489	-2,341,870	-16.63 %	5,565,878	47.42 %
2. Gubitak poslovne godine	0	0	0	0,00	0,00 %	0,00	0,00 %
C) DUGOROČNE OBVEZE	128,802,855	132,220,701	156,074,633	3,417,846	2.65 %	23,853,932	18.04 %
D) KRATKOROČNE OBVEZE	352,342,068	357,735,052	309,472,432	5,392,984	1.53 %	-48,262,620	-13.49 %
E) ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEGA RAZDOBLJA	3,706,977	2,783,876	4,738,746	-923,101	-24.90 %	1,954,870	70.22 %
F) UKUPNO – PASIVA	1,053,756,078	1,055,494,782	1,033,525,897	1,738,704	0.17 %	-21,968,885	-2.08 %
G) IZVANBILANČNI ZAPISI	20,631,897	20,626,222	20,561,239	-5,675	-0.03 %	-64,983	-0.32 %

Izvor: Rad autora

Prema tablici 4.3.1. dugotrajna imovina društva Kraša d.d. se 2015. godine smanjila za 0.96% u odnosu na 2014. godinu, unatoč rastu dugotrajne materijalne imovine za 2.58% i dugotrajne nematerijalne imovine za 0.91%. Pad dugotrajne materijalne imovine u 2015. godini uzrokovan je smanjenjem dugotrajne financijske imovine za 9.01% u odnosu na 2014. godinu. Dugotrajna imovina je u 2016. godini, u odnosu na 2015. godinu, manja za 1.27%. Razlog tome je smanjenje dugotrajne nematerijalne imovine za 35.45% i materijalne imovine za 5.85%. Kratkotrajna imovina povećana je 2015. godine za 2.51% u odnosu na prethodnu 2014. godinu, zbog rasta zaliha od 15.78% i potraživanja od 3.24%. U 2016. godini zalihe su se smanjile za 4.25% te potraživanja za 8.7% u odnosu na 2015. godinu, što je utjecalo na smanjenje kratkotrajne imovine za 2.04% u 2016. godini u odnosu na 2015. godinu.

Ukupna aktiva u 2015. godini porasla je za 0.17% u odnosu na prethodnu 2014. godinu, kroz rast kratkotrajne imovine za 2.51%. U 2016. godini aktiva pada za 2.08% u odnosu na 2015. godinu jer je ostvarila pad dugotrajne i kratkotrajne imovine.

Kapital i rezerve bilježe smanjenje od 1.08% u 2015. godini, u odnosu na 2014. godinu, zbog pada kapitalnih rezervi za 0.32% i pada dobiti poslovne godine za 16.63%. U 2016. godini društvo Kraš d.d. povećava kapital i rezerve za 0.09% u odnosu na 2015. godinu. Dugoročne obveze 2015. godine povećane su za 2.65% u odnosu na prethodnu 2014. godinu, zbog rasta obveza prema poduzetnicima u kojima postoje sudjelujući interesi za 11.89% dok su 2016. godine veće za 18.04% u odnosu na 2015. godinu. Rast dugoročnih obveza u 2016. godini uzrokovan je rastom obveza prema bankama i drugim financijskim institucijama za 78.46%. Kratkoročne obveze su porasle za 1.53% u 2015. godini u odnosu na 2014. godinu. Porast obveza za zajmove i depozite te porast obveza prema bankama i drugim financijskim institucijama rezultirale su povećanjem kratkoročnih obveza u 2015. godini. Društvo Kraš d.d. u 2016. bilježi pad kratkoročnih obveza od 13.49% u odnosu na 2015. godinu.

Ukupna pasiva u 2015. bilježi rast za 0.17% u odnosu na prethodnu 2014. godinu zbog povećanja dugoročnih obveza za 2.65% i povećanja kratkoročnih obveza za 1.53%. U narednoj 2016. godini pasiva bilježi pad za 2.08% u odnosu na 2015. godinu, zbog pada kapitala i rezerva te kratkoročnih obveza.

Tablica 4.3.2. Horizontalna analiza bilance društva Kraš d.d. za razdoblje od 2017. - 2018. godine

	2017	2018	Apsolutna promjena 2018 -2017	Relativna promjena 2018 – 2017
B) DUGOTRAJNA IMOVINA	527,136,112	514,960,004	-12,176,108	-2.31 %
I. NEMATERIJALNA IMOVINA	1,004,450	1,190,374	185,924	18.51 %
II. MATERIJALNA IMOVINA	356,617,600	344,248,191	12,369,409	-3.47 %
III. DUGOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA	169,514,062	167,968,390	-1,545,672	-0.91 %
IV. POTRAŽIVANJA	0	0	0,00	0.00 %
C) KRATKOTRAJNA IMOVINA	496,327,806	555,433,780	59,105,974	11.91 %
I. ZALIHE	90,073,337	93,674,999	3,601,662	4.00 %
II. POTRAŽIVANJA	312,045,000	303,765,352	-8,279,648	-2.65 %
III. KRATKOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA	20,694,193	59,071,777	38,377,584	185.45 %
IV. NOVAC U BANC I BLAGAJNI	73,515,276	98,921,652	25,406,376	34.56 %
D) PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI	1,184,537	936,968	-247,569	-20.90 %
E) UKUPNO AKTIVA	1,043,902,392	1,071,330,752	27,428,360	2.63 %
F) IZVANBILANČNI ZAPISI	20,624,825	20,554,657	-70,168	-0.34 %
PASIVA				
A) KAPITAL I REZERVE	562,624,661	660,619,817	97,995,156	17.42 %
I. TEMELJNI (UPISANI) KAPITAL	549,448,400	599,448,400	50,000,000	9.10 %
II. KAPITALNE REZERVE	15,041,057	15,509,912	-468,855	3.12 %
III. REZERVE IZ DOBITI	27,472,420	27,472,420	0,00	0.00 %
IV. REVALORIZACIJSKE REZERVE	744,898	611,512	-133,386	-17.91 %
V. REZERVE FER VRIJEDNOSTI	0	586,667	586,667	0.00 %
VI. ZADRŽANA DOBIT ILI PRENESENI GUBITAK	2,859,397	7,771,444	4,912,047	171.79 %
1. Zadržana dobit	2,859,397	7,771,444	4,912,047	171.79 %
VII. DOBIT ILI GUBITAK POSLOVNE GODINE	22,682,947	40,239,286	17,556,339	77.40 %
B) REZERVIRANJA	0	6,600,590	6,600,590	0.00 %
C) DUGOROČNE OBVEZE	134,162,554	77,505,155	56,657,399	-42.23 %
D) KRATKOROČNE OBVEZE	316,588,178	324,574,224	7,986,046	2.52 %
E) ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEGA RAZDOBLJA	4,984,655	2,030,966	2,953,689	-59.26 %
F) UKUPNO – PASIVA	1,043,902,392	1,071,330,752	27,428,360	2.63 %
G) IZVANBILANČNI ZAPISI	20,624,825	20,554,657	-70,168	-0.34 %

Izvor: Rad autora

Prema tablici 4.3.2. dugotrajna imovina društva Kraš d.d. u 2018. godini bilježi pad za 2.31% u odnosu na 2017. godinu, zbog smanjenja dugotrajne materijalne imovine za 3.47% i dugotrajne financijske imovine za 0.91%. Porast kratkotrajne imovine za 11.91% ostvaren je u 2018. godini, u odnosu na prethodnu 2017. godinu, rastom zaliha za 4%, rastom kratkotrajne financijske imovine za 185.45% te rastom novca u banci i blagajni za 34.56%. U 2018. godini aktiva je porasla za 2.63% u odnosu na prethodnu 2017. godinu kroz rast kratkotrajne imovine za 11.91%.

Poslovna 2018. godina bilježi rast kapitala i rezervi za 17.42% u odnosu na 2017. godinu. Društvo Kraš d.d. u 2018. godini bilježi pad dugoročnih obveza za 42.23% zbog smanjenja obveza prema bankama i drugim financijskim institucijama za 42.56% kao i smanjenja obveza za predujmove za 34.79%. Na porast kratkoročnih obveza u 2018. godini utjecao je porast obveza za zajmove i predujmove, obveza prema dobavljačima i zaposlenicima i slično. Društvo Kraš d.d. u 2018. godini bilježi rast pasive za 2.63%, uzrokovan rastom kapitala i obveza te kratkoročnih obveza.

Tablica 4.3.3. Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka društva Kraš d.d. za razdoblje od 2014. -2016. godine

	2014	2015	2016	Apsolutna	Relativna	Apsolutna	Relativna
				promjena	promjena	promjena	promjena
				2015- 2014	2015 - 2014	2016 – 2015	2016- 2015
I. POSLOVNI PRIHODI	884,831,011	887,360,998	859,651,610	2,529,987	0.29 %	27,709,388	-3.12 %
II. POSLOVNI RASHODI	858,468,019	864,990,125	829,921,220	6,522,106	0.76 %	-35,068,905	-4.05 %
III. FINANCIJSKI PRIHODI	6,241,460	5,470,914	8,069,270	-770,546	-12.35 %	598,356	47.49 %
IV. FINANCIJSKI RASHODI	11,947,155	11,946,302	13,852,890	-853	-0.01 %	1,906,588	15.96 %
IX. UKUPNI PRIHODI	891,072,471	892,831,912	867,720,880	1,759,441	0.20 %	-25,111,032	-2.81 %
X. UKUPNI RASHODI	870,415,174	876,936,427	843,774,110	6,521,253	0.75 %	-33,162,317	-3.78 %
XI. DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	20,657,297	15,895,485	23,946,770	-4,761,812	-23.05 %	8,051,285	50.65 %
1. Dobit prije oporezivanja	20,657,297	15,895,485	23,946,770	-4,761,812	-23.05 %	8,051,285	50.65 %
2. Gubitak prije oporezivanja	0	0	0	0	0,00 %	0	0,00 %
XII. POREZ NA DOBIT	6,578,816	4,158,874	6,644,281	-2,419,942	-36.78 %	2,485,407	59.76 %
XIII. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	14,078,481	11,736,611	17,302,489	-2,341,870	-16.63 %	5,565,878	47.42 %
1. Dobit razdoblja	14,078,481	11,736,611	17,302,489	-2,341,870	-16.63 %	5,565,878	47.42 %
2. Gubitak razdoblja	0	0	0	0	0.00 %	0	0.00 %

Izvor: Rad autora

Prema tablici 4.3.3. poslovni prihodi u 2015. su porasli za 0.29% u odnosu na 2014. godinu, zbog rasta prihoda od prodaje za 0.45%. U 2016. godini smanjili su se za 3.12% u odnosu na 2015. godinu, zbog pada prihoda od prodaje za 2.14%. Poslovni rashodi u 2015. godini bilježe rast od 0.76% u odnosu na prethodnu 2014. godinu, rastom materijalnih troškova, amortizacije i ostalih troškova. Naredne 2016. godine društvo bilježi pad poslovnih rashoda od 4.05%.

Financijski prihodi u 2015. godini bilježe pad za 12.35% u odnosu na 2014. godinu, zbog smanjenja prihoda od kamata, tečajnih razlika i dividenda, dok u 2016. godina društvo ostvaruje rast od 47.49% u odnosu na 2015. godinu. Financijski rashodi smanjili su se u 2015. godini za 0.01% u odnosu na 2014. godinu, zbog smanjenja rashoda od kamata, tečajnih razlika i drugih rashoda, dok su u 2016. godini porasli za 15.96% u odnosu 2015. godinu.

Ukupni prihodi u 2015. godini porasli su za 0.20%, u odnosu na 2014. godinu, zbog rasta poslovnih prihoda od 0.29% te smanjenja financijskih rashoda za 0.01%. U 2016. godini društvo je ostvarilo pad ukupnih prihoda za 2.81%, kao posljedica pada prihoda od prodaje za 3.12%. Ukupni rashodi u 2015. godini su porasli za 0.75% u odnosu na prethodnu 2014. godinu zbog rasta poslovnih rashoda za 0.76%. U 2016. godini društvo je ostvarilo pad ukupnih rashoda za 3.78% zbog pada poslovnih rashoda od 4.05%.

Tablica 4.3.4. Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka društva Kraš d.d. za razdoblje od 2017. -2018. godine

	2017	2018	Apsolutna promjena 2018 -2017	Relativna promjena 2018 – 2017
I. POSLOVNI PRIHODI	861,289,104	856,801,941	-4,487,163	-0.52 %
II. POSLOVNI RASHODI	821,802,594	805,406,037	-16,396,557	-2.00 %
III. FINANCIJSKI PRIHODI	5,331,884	6,567,723	1,235,839	23.18 %
IV. FINANCIJSKI RASHODI	15,059,353	7,759,431	-7,299,922	-48.47 %
IX. UKUPNI PRIHODI	866,620,988	863,369,664	-3,251,324	-0.38 %
X. UKUPNI RASHODI	836,862,129	813,165,468	-23,696,661	-2.83 %
XI. DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	29,758,859	50,204,196	20,445,337	68.70 %
1. Dobit prije oporezivanja	29,758,859	50,204,196	20,445,337	68.70 %
2. Gubitak prije oporezivanja	0	0	0	0.00 %
XII. POREZ NA DOBIT	7,075,912	9,964,910	2,888,998	40.83 %
XIII. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	22,682,947	40,239,286	17,556,339	77.40 %
1. Dobit razdoblja	22,682,947	40,239,286	17,556,339	77.40 %
2. Gubitak razdoblja	0	0	0	0.00 %

Izvor: Rad autora

Prema tablici 4.3.4. poslovni prihodi društva Kraš d.d. pali su za 0.52% 2018. godine u odnosu na 2017. godinu zbog pada prihoda od prodaje unutar i izvan grupe. Društvo bilježi i pad poslovnih rashoda u 2018. godini za 2.00% u odnosu na 2017. godinu. Do pada poslovnih rashoda došlo je zbog smanjenja materijalnih troškova za 5.94% i ostalih poslovnih rashoda za 79.39%.

Financijski prihodi u 2018. godini padaju za 23.18% u odnosu na 2017. godinu. Pad financijskih prihoda uvjetovan je padom prihoda s osnove kamata za 85.29% te padom ostalih financijskih prihoda za 84.04%. Financijski rashodi u 2018. godini padaju za 48.47 % u odnosu na 2017. godinu, zbog smanjenja rashoda od tečajnih razlika za 90.75%.

Ukupni prihodi u 2018. godini bilježe pad za 0.38 % zbog pada poslovnih prihoda za 0.52% i pada financijskih prihoda za 23.18%, dok ukupni rashodi u 2018. godini padaju za 2.83% kao posljedica pada poslovnih rashoda za 2.00% te smanjenja financijskih rashoda za 48.47% u odnosu na 2017. godinu.

4.4. Vertikalna analiza financijskih izvještaja društva Kraš d.d.

Na temelju objavljenih nekonsolidiranih, revidiranih financijskih izvještaja provedena je vertikalna analiza društva Kraš d.d. za razdoblje od 2014. do 2018. godine.

Tablica 4.4.1. Vertikalna analiza bilance društva Kraš d.d. za razdoblje od 2014. - 2016. godine

	2014	2015	2016	2014 %	2015 %	2016 %
B) DUGOTRAJNA IMOVINA	569,471,744	564,011,976	556,821,024	54.04 %	53.44 %	53.88 %
I. NEMATERIJALNA IMOVINA	275,047	277,540	179,162	0.03 %	0.03 %	0.02 %
II. MATERIJALNA IMOVINA	394,242,835	404,430,507	380,773,605	37.41 %	38.32 %	36.84 %
III. DUGOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA	172,052,011	156,405,909	173,260,039	16.33 %	14.82 %	16.76 %
C) KRATKOTRAJNA IMOVINA	469,865,863	481,641,893	471,795,810	44.59 %	45.63 %	45.65 %
I. ZALIHE	78,101,896	90,425,643	86,583,596	7.41 %	8.57 %	8.38 %
II. POTRAŽIVANJA	335,697,378	346,559,919	316,392,454	31.86 %	32.83 %	30.61 %
III. KRATKOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA	21,351,014	17,406,028	20,412,161	2.03 %	1.65 %	1.98 %
IV. NOVAC U BANC I BLAGAJNI	34,715,575	27,250,303	48,407,599	3.29 %	2.58 %	4.68 %
E) PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI	14,418,471	9,840,913	4,909,063	1.37 %	0.93 %	0.47 %
E) UKUPNO AKTIVA	1,053,756,078	1,055,494,782	1,033,525,897	100%	100%	100%
F) IZVANBILANČNI ZAPISI	20,631,897	20,626,222	20,561,239	1.96 %	1.95 %	1.99 %
PASIVA						
A) KAPITAL I REZERVE	568,904,178	562,755,153	563,240,086	53.99 %	53.32 %	54.50 %
I. TEMELJNI (UPISANI) KAPITAL	549,448,400	549,448,400	549,448,400	52.14 %	52.06 %	53.16 %
II. KAPITALNE REZERVE	-19,946,123	19,881,893	-13,912,987	-1.89 %	-1.88 %	-1.35 %
III. REZERVE IZ DOBITI	25,736,124	26,440,048	9,822,263	2.44 %	2.50 %	0.95 %
IV. REVALORIZACIJSKE REZERVE	876,098	891,420	579,921	0.08 %	0.08 %	0.06 %
V. ZADRŽANA DOBIT ILI PRENESENI GUBITAK	-1,288,802	5,879,433	0	-0.12 %	-0.56 %	0.00 %
VI. DOBIT ILI GUBITAK POSLOVNE GODINE	14,078,481	11,736,611	17,302,489	1.34 %	1.11 %	1.67 %
C) DUGOROČNE OBVEZE	128,802,855	132,220,701	156,074,633	12.22 %	12.53 %	15.10 %
D) KRATKOROČNE OBVEZE	352,342,068	357,735,052	309,472,432	33.44 %	33.89 %	29.94 %
E) ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEGA RAZDOBLJA	3,706,977	2,783,876	4,738,746	0.35 %	0.26 %	0.46 %
F) UKUPNO – PASIVA	1,053,756,078	1,055,494,782	1,033,525,897	100%	100%	100%
G) IZVANBILANČNI ZAPISI	20,631,897	20,626,222	20,561,239	1.96 %	1.95 %	1.99 %

Izvor: Rad autora

Tablica 4.4.2. Vertikalna analiza bilance društva Kraš d.d. za razdoblje 2017. -2018. godine

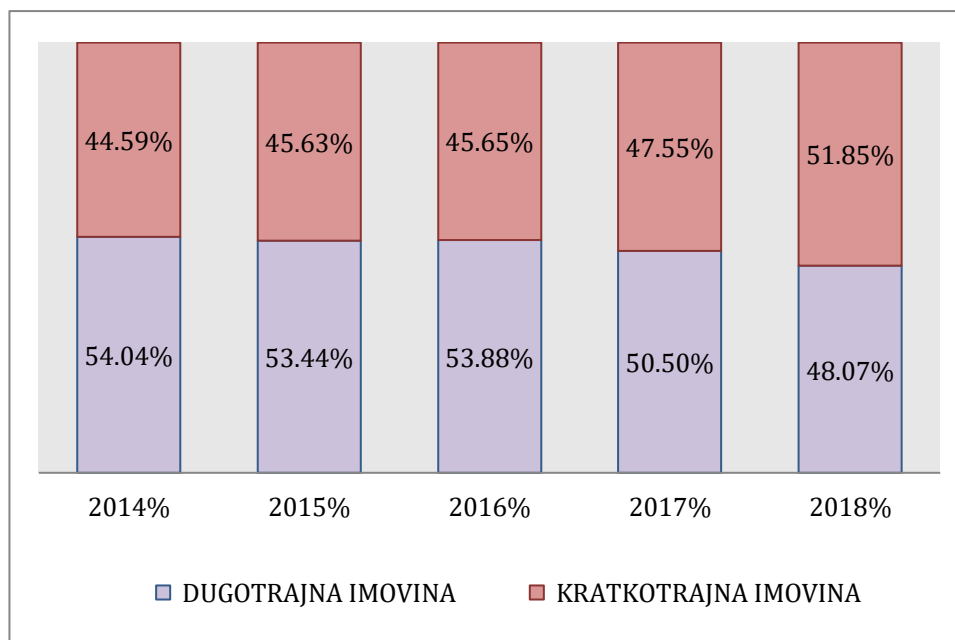
	2017	2018	2017 %	2018 %
B) DUGOTRAJNA IMOVINA	527,136,112	514,960,004	50.50 %	48.07 %
I. NEMATERIJALNA IMOVINA	1,004,450	1,190,374	0.10 %	0.11 %
II. MATERIJALNA IMOVINA	356,617,600	344,248,191	34.16 %	32.13 %
III. DUGOTRAJNA FINACIJSKA IMOVINA	169,514,062	167,968,390	16.24 %	15.68 %
IV. POTRAŽIVANJA	0	0	0.00 %	0.00 %
V. ODGOĐENA POREZNA IMOVINA	2,568,973	1,553,049	0.25 %	0.14 %
C) KRATKOTRAJNA IMOVINA	496,327,806	555,433,780	47.55 %	51.85 %
I. ZALIHE	90,073,337	93,674,999	8.63 %	8.74 %
II. POTRAŽIVANJA	312,045,000	303,765,352	29.89 %	28.35 %
III. KRATKOTRAJNA FINACIJSKA IMOVINA	20,694,193	59,071,777	1.98 %	5.51 %
IV. NOVAC U BANC I BLAGAJNI	73,515,276	98,921,652	7.04 %	9.23 %
D) PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI	1,184,537	936,968	0.11 %	0.09 %
E) UKUPNO AKTIVA	1,043,902,392	1,071,330,752	100	100%
F) IZVANBILANČNI ZAPISI	20,624,825	20,554,657	1.98 %	1.92 %
PASIVA				
A) KAPITAL I REZERVE	562,624,661	660,619,817	53.90 %	61.66 %
I. TEMELJNI (UPISANI) KAPITAL	549,448,400	599,448,400	52.63 %	55.95 %
II. KAPITALNE REZERVE	-15,041,057	-15,509,912	-1.44 %	-1.45 %
III. REZERVE IZ DOBITI	27,472,420	27,472,420	2.63 %	2.56 %
IV. REVALORIZACIJSKE REZERVE	744,898	611,512	0.07 %	0.06 %
V. REZERVE FER VRIJEDNOSTI	0	586,667	0.00 %	0.05 %
VI. ZADRŽANA DOBIT ILI PRENESENI GUBITAK	2,859,397	7,771,444	0.27 %	0.73 %
VII. DOBIT ILI GUBITAK POSLOVNE GODINE	22,682,947	40,239,286	2.17 %	3.76 %
B) REZERVIRANJA	0	6,600,590	0.00 %	0.62 %
C) DUGOROČNE OBVEZE	134,162,554	77,505,155	12.85 %	7.23 %
D) KRATKOROČNE OBVEZE	316,588,178	324,574,224	30.33 %	30.30 %
E) ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEGA RAZDOBLJA	4,984,655	2,030,966	0.48 %	0.19 %
F) UKUPNO – PASIVA	1,043,902,392	1,071,330,752	100%	100%
G) IZVANBILANČNI ZAPISI	20,624,825	20,554,657	1.98 %	1.92 %

Izvor: Rad autora

Tablica 4.4.1. prikazuje strukturu aktive bilance društva Kraš d.d. za razdoblje od 2014 - 2016. godine, prema kojoj veći udio čini dugotrajna imovina za sve tri godine, dok kratkotrajna imovina zauzima manji udio strukture bilance. Unatoč manjem udjelu u strukturi aktive, vidljiv je rast kratkotrajne imovine. Strukturu pasive većinskim dijelom čine kapital i rezerve, nakon čega slijede kratkoročne obveze, dok dugoročne obveze čine najmanji dio strukture pasive.

U 2017. godini dugotrajna imovina i dalje čini većinski dio strukture aktive, dok u 2018. godini kratkotrajna imovina čini veći udio u strukturi aktive od dugotrajne imovine. Kapital i rezerve čine većinski dio strukture pasive bilance u 2017. i 2018. godini, sa značajnim rastom kapitala i rezervi u 2018. godini. Nakon kapitala i rezervi, veći dio strukture čine kratkoročne obveze i najmanji dio strukture čine dugoročne obveze, što pokazuje tablica 4.4.2.

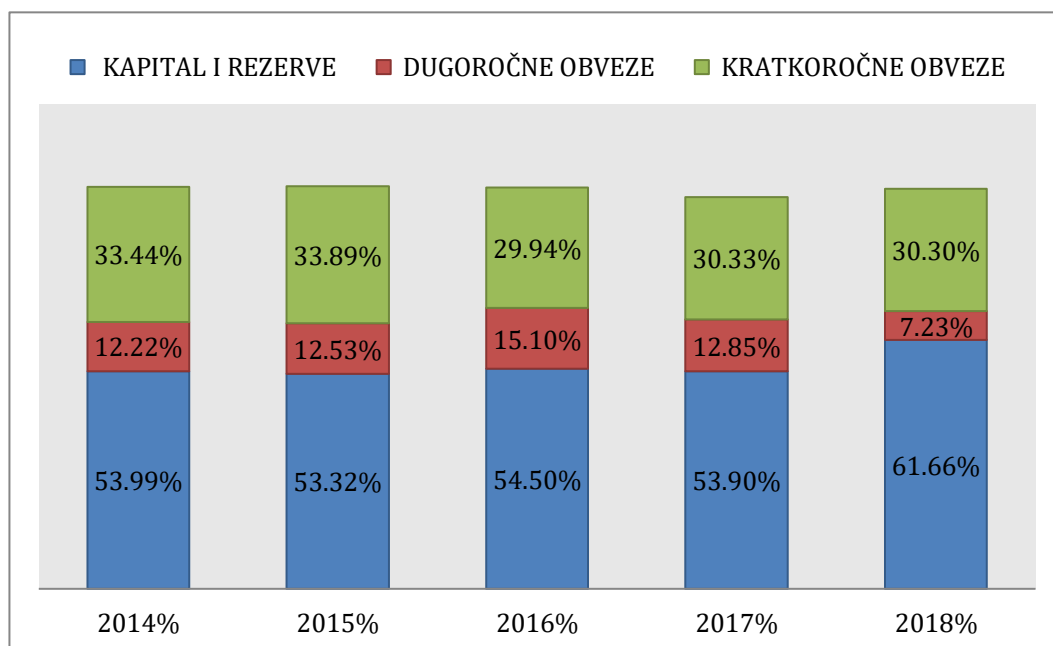
Graf 4.4.1.1. Struktura aktive društva Kraš d.d. za razdoblje od 2014. - 2018. godine

Izvor: Rad autora

Graf 4.4.1.1. prikazuje strukturu aktive bilance prema kojem u strukturi aktive društva Kraš d.d. u 2014. godini veći udio čini dugotrajna imovina sa 54.04% u odnosu na kratkotrajnu imovinu. U narednoj 2015. godini veći udio u strukturi aktive čini dugotrajna imovina sa 53,44% u odnosu na kratkotrajnu imovinu, kao i u 2016. godini sa 53.88%. Strukturu aktive bilance u 2017. godini većinskim dijelom čini dugotrajna imovina sa 50.50%. U 2018. godini došlo je do smanjenja dugotrajne materijalne i financijske imovine te povećanja zaliha, kratkotrajne financijske imovine te novca u banci i blagajni zbog čega je kratkotrajna imovina činila većinski dio u strukturi aktive društva Kraš d.d. u 2018. godini sa 51.85 %.

Graf 4.4.1.2. Struktura pasive društva Kraš d.d. za razdoblje od 2014.- 2018. godine

Izvor: Rad autora

Prema grafu 4.4.1.2. u strukturi pasive u 2014. godini kapital i obveze sudjeluju sa 53.99%, u 2015. godini sa 53.32% i u 2016. godini sa 54.50%. S obzirom na to da je idealan odnos kapitala i rezervi u pasivi 50%, najbliža je 2015. godina s odnosom kapitala i rezerva u strukturi pasive od 53.32%. Dugoročne obveze u 2014. godini činile su 12.22% strukture pasive, nakon čega rastu u 2015. godini i čine 12.53% te u 2016. godini 15.10% strukture pasive. Kratkoročne obveze činile su u 2014. godini 33.44% strukture pasive, zatim u 2015. godini 33.89%, u 2016. godini se smanjuju i čine 29.94% ukupne strukture pasive.

U strukturi pasive u 2017. godini kapital i obveze sudjeluju sa 53.90% te u 2018. godini sa 61.66%. U 2017. godini dugoročne obveze padaju i čine 12.85% od ukupne strukture pasive, dok u 2018. čine 7.23% u strukturi pasive. U 2017. godini kratkoročne obveze rastu i čine 30.33% strukture pasive, dok 2018. godine čine 30.30% ukupne pasive. Prema navedenom, većinski udio u strukturi pasive u 2017. i 2018. godini zauzimaju kapital i obveze, nakon toga kratkoročne i dugoročne obveze.

Tablica 4.4.3. Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka za društvo Kraš d.d. za razdoblje 2014. - 2016. godine

	2014	2015	2016	2014 %	2015 %	2016 %
I. POSLOVNI PRIHODI	884,831,011	887,360,998	859,651,610	99.30 %	99.39 %	99.07 %
II. POSLOVNI RASHODI	858,468,019	864,990,125	829,921,220	96.34 %	96.88 %	95.64 %
III. FINANCIJSKI PRIHODI	6,241,460	5,470,914	8,069,270	0.70 %	0.61 %	0.93 %
IV. FINANCIJSKI RASHODI	11,947,155	11,946,302	13,852,890	1.34 %	1.34 %	1.60 %
IX. UKUPNI PRIHODI	891,072,471	892,831,912	867,720,880	100%	100%	100%
X. UKUPNI RASHODI	870,415,174	876,936,427	843,774,110	97.68 %	8.22 %	97.24 %
XI. DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	20,657,297	15,895,485	23,946,770	2.32 %	1.78 %	2.76 %
1. Dobit prije oporezivanja	20,657,297	15,895,485	23,946,770	2.32 %	1.78 %	2.76 %
XII. POREZ NA DOBIT	6,578,816	4,158,874	6,644,281	0.74 %	0.47 %	0.77 %
XIII. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	14,078,481	11,736,611	17,302,489	1.58 %	1.31 %	2.00 %
1. Dobit razdoblja	14,078,481	11,736,611	17,302,489	1.58 %	1.31 %	2.00 %
2. Gubitak razdoblja	0	0	0	0.00 %	0.00 %	0.00 %

Izvor: Rad autora

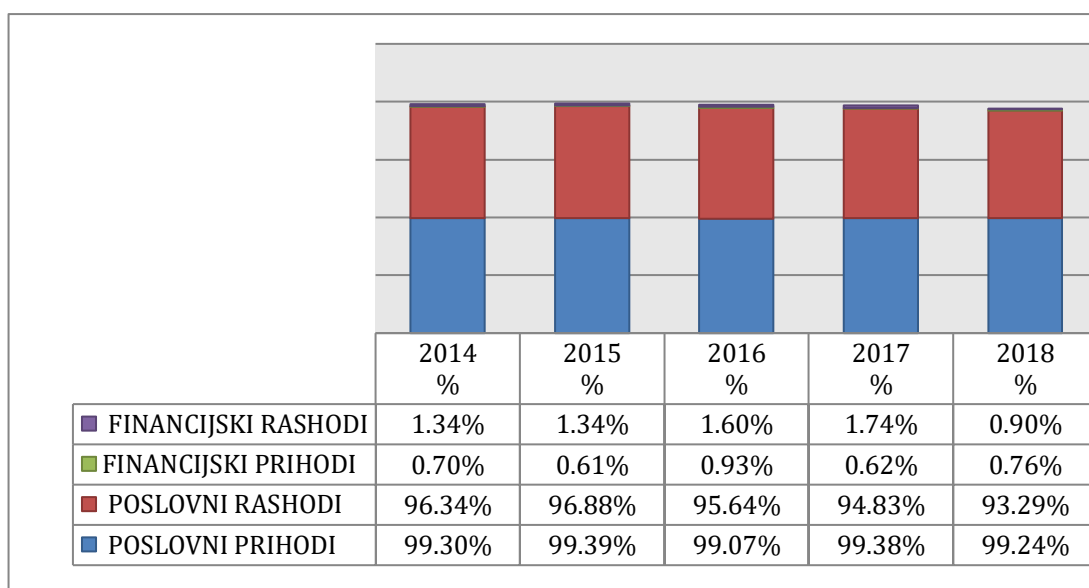
Tablica 4.4.4. Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka za društvo Kraš d.d. za razdoblje 2017. - 2018. godine

	2017	2018	2017 %	2018 %
I. POSLOVNI PRIHODI	861,289,104	856,801,941	99.38 %	99.24 %
II. POSLOVNI RASHODI	821,802,594	805,406,037	94.83 %	93.29 %
III. FINANCIJSKI PRIHODI	5,331,884	6,567,723	0.62 %	0.76 %
IV. FINANCIJSKI RASHODI	15,059,353	7,759,431	1.74 %	0.90 %
IX. UKUPNI PRIHODI	866,620,988	863,369,664	100 %	100 %
X. UKUPNI RASHODI	836,862,129	813,165,468	96.57 %	94.19 %
XI. DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	29,758,859	50,204,196	3.43 %	5.81 %
1. Dobit prije oporezivanja	29,758,859	50,204,196	3.43 %	5.81 %
XII. POREZ NA DOBIT	7,075,912	9,964,910	0.82 %	1.15 %
XIII. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	22,682,947	40,239,286	2.62 %	4.66 %
1. Dobit razdoblja	22,682,947	40,239,286	2.62 %	4.66 %
2. Gubitak razdoblja	0	0	0.00 %	0.00 %

Izvor: Rad autora

Tablica 4.4.3. prikazuje postotak s kojim poslovni prihodi i rashodi i financijski prihodi i rashodi sudjeluju u računu dobiti i gubitka. Većinski dio strukture računa dobiti i gubitka čine poslovni prihodi i poslovni rashodi, dok vrlo mali dio strukture čine financijski prihodi i rashodi za razdoblje od 2014. - 2016. godine. U 2017. i 2018. godini strukturu pasive većinskim dijelom čine poslovni prihodi i rashodi, dok financijski prihodi i rashodi čine najmanji dio strukture pasive, što pokazuje tablica 4.4.4.

Graf 4.4.1.3. Struktura računa dobiti i gubitka društva Kraš d.d. za razdoblje od 2014. - 2018. godine

Izvor: Rad autora

Graf 4.4.1.3. pokazuje kako najveći udio u rezultatu poslovanja kroz sve promatrane godine imaju poslovni prihodi. Poslovni prihodi su u 2014. godini činili 99.30% strukture računa dobiti i gubitka, 2015. godine 99.39%, nakon čega počinju padati pa su 2016. godine činili 99.07% strukture računa dobiti i gubitka. U 2017. godini činili su 99.38% strukture računa dobiti i gubitka te 2018. godine 99.24% strukture. Poslovni rashodi u 2014. godini činili su 96.34% strukture, u 2015. godini rastu i sudjeluju sa 96.88% u strukturi, dok u 2016. sudjeluju s nešto manjih 95.64%. U 2017. i 2018. godini poslovni rashodi nastavljaju s padom, pa tako u 2017. godini čine 94.83 % i u 2018. 93.29% strukture. Financijski prihodi su u 2014. godini činili 0.70 % strukture računa dobiti i gubitka, u 2015. godini iznosili su 0.61%, u 2016. rastu za 0.93%. U 2017. godini činili su 0.62% i u 2018. godini čine 0.76% strukture računa dobiti i gubitka. Financijski rashodi u 2014. i 2015. godini činili su 1.34% strukture računa dobiti i gubitka, a naredne 2016. godine su činili 1.60% strukture računa dobiti i gubitka. U 2017. godini iznose 1.74% dok u 2018. godini padaju i čine 0.90% strukture računa dobiti i gubitka.

4.5. Analiza financijskih izvještaja Kraša d.d. putem sintetičkih pokazatelja

Na primjeru Kraš prehrambene industrije analizirat će se godišnji financijski izvještaji i to bilanca i račun dobiti i gubitka, koristeći sustav sintetičkih pokazatelja, primjenjujući pokazatelje za predviđanje uspješnosti poslovanja i poslovne izvrsnosti. Altmanov Z - score model korišten je za identificiranje i klasifikaciju društva Kraš d.d. u uspješno društvo ili društvo za stečaj, kao i EMS model, s ciljem potvrde dobivenih rezultata. Koristeći BEX indeks utvrđen je rang poslovne izvrsnosti poslovanja Kraša d.d. Analiza obuhvaća nekonsolidirane, revidirane, financijske izvještaje za poslovnu 2014., 2015., 2016., 2017. i 2018. godinu, dostupne na stranicama Zagrebačke burze.

Tablica 4.5.1. Stavke Z- score modela, EMS modela i BEX indeksa

STAVKA	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
Radni kapital	128.235.289	130.963.878	162.493.695	175.939.510	229.765.558
Zadržana dobit + (dobit poslovne godine)	12.789.679	5.857.178	17.302.489	25.542.344	48.010.730
Rashodi od kamata	11.852.000	11.537.000	12.550.000	9.871.000	6.443.000
EBIT	32.509.297	27.432.485	36.496.770	41.386.215	56.647.196
Tržišna vrijednost glavnice	549.993.907	741.817.395	809.255.340	689.365.660	560.484.254
Ukupni prihodi	884.831.011	887.360.998	859.651.610	861.289.104	856.801.941
Ukupne obveze	484.851.900	492.739.629	470.285.811	455.735.387	410.710.935
Neto poslovna dobit	26.362.992	22.370.873	29.730.390	39.486.510	51.395.904
Neto radni kapital	128.235.289	130.963.878	162.493.695	175.939.510	229.765.558
Neto dobit	14.078.481	11.736.611	17.302.489	22.682.947	40.239.286

Izvor: Rad autora

Tablica 4.5.2. Z - score model

POKAZATELJ	BROJNIK/NAZIVNIK	2014. godina	
X1	Radni kapital/Aktiva	128.235.289/1.053.756.078	0.12
X2	Zadržana dobit/ Ukupna imovina	12.789.679/1.053.756.078	0.01
X3	EBIT/ Ukupna imovina	32.509.297/1.053.756.078	0.03
X4	Tržišna vrijednost glavnice/ Ukupne obveze	549.993.907/484.851.900	1.13
X5	Ukupni prihodi/ Ukupna imovina	884.831.011/1.053.756.078	0.84
$Z=1.2*0.12+1.4*0.01+3.3*0.03+0.6*1.13+1.0*0.84 = 1.78$			
POKAZATELJ	BROJNIK/NAZIVNIK	2015. godina	
X1	Radni kapital/Aktiva	130.963.878/1.055.494.782	0.12
X2	Zadržana dobit/ Ukupna imovina	5.857.178/1.055.494.782	0.006
X3	EBIT/ Ukupna imovina	27.432.485/1.055.494.782	0.03
X4	Tržišna vrijednost glavnice/ Ukupne obveze	741.817.395/492.739.629	1.51
X5	Ukupni prihodi/ Ukupna imovina	887.360.998/1.055.494.782	0.84
$Z=1.2*0.12+1.4*0.006+3.3*0.03+0.6*1.51+1.0*0.84 = 2.0$			
POKAZATELJ	BROJNIK/NAZIVNIK	2016. godina	
X1	Radni kapital/Aktiva	162.493.695/1.033.525.897	0.16
X2	Zadržana dobit/ Ukupna imovina	17.302.489/1.033.525.897	0.02
X3	EBIT/ Ukupna imovina	36.496.770/1.033.525.897	0.04
X4	Tržišna vrijednost glavnice/ Ukupne obveze	809.255.340/470.285.811	1.72
X5	Ukupni prihodi/ Ukupna imovina	859.651.610/1.033.525.897	0.83
$Z=1.2*0.16+1.4*0.02+3.3*0.04+0.6*1.72+1.0*0.83 = 2.21$			
POKAZATELJ	BROJNIK/NAZIVNIK	2017. godina	
X1	Radni kapital/Aktiva	175.939.510/1.043.902.392	0.17
X2	Zadržana dobit/ Ukupna imovina	25.542.344/1.043.902.392	0.02
X3	EBIT/ Ukupna imovina	41.386.215/1.043.902.392	0.04
X4	Tržišna vrijednost glavnice/ Ukupne obveze	689.365.660/455.735.387	1.51
X5	Ukupni prihodi/ Ukupna imovina	861.289.104/1.043.902.392	0.83
$Z=1.2*0.17+1.4*0.02+3.3*0.04+0.6*1.51+1.0*0.83 = 2.1$			

POKAZATELJ	BROJNIK/NAZIVNIK	2018. godina	
X1	Radni kapital/Aktiva	229.765.558/1.071.330.752	0.21
X2	Zadržana dobit/ Ukupna imovina	48.010.730/1.071.330.752	0.04
X3	EBIT/ Ukupna imovina	56.647.196/1.071.330.752	0.05
X4	Tržišna vrijednost glavnice/ Ukupne obveze	560.484.254/410.710.935	1.36
X5	Ukupni prihodi/ Ukupna imovina	856.801.941/1.071.330.752	0.80
$Z=1.2*0.21+1.4*0.04+3.3*0.05+0.6*1.36+1.0*0.80 = 2.09$			

Izvor: Rad autora

Tablica 4.5.3 EMS model

POKAZATELJ	BROJNIK/NAZIVNIK	2014. godina	
X1	Tekuća dobit - tekuće obveze/ Ukupna imovina	128.235.289/1.053.756.078	0.12
X2	Zadržana dobit/ Ukupna imovina	12.789.679/1.053.756.078	0.01
X3	Neto dobit + troškovi kamata + troškovi oporezivanja/ Ukupna imovina	32.509.297/1.053.756.078	0.03
X4	Kapital i rezerve/ Ukupne obveze	568.904.178/484.851.900	1.17
$EMS= 3.25 + 6.56*0.12+3.26*0.01+6.72*0.03+1.05*1.17 = 5.50$			
POKAZATELJ	BROJNIK/NAZIVNIK	2015. godina	
X1	Tekuća dobit - tekuće obveze/ Ukupna imovina	130.963.878/1.055.494.782	0.12
X2	Zadržana dobit/ Ukupna imovina	5.857.178/1.055.494.782	0.006
X3	Neto dobit + troškovi kamata + troškovi oporezivanja/ Ukupna imovina	27.432.485/1.055.494.782	0.03
X4	Kapital i rezerve/ Ukupne obveze	562.755.153/492.739.629	1.14
$EMS= 3.25 + 6.56*0.12+3.26*0.006+6.72*0.03+1.05*1.14 =5.46$			
POKAZATELJ	BROJNIK/NAZIVNIK	2016. godina	
X1	Tekuća dobit - tekuće obveze/ Ukupna imovina	162.493.695/1.033.525.897	0.16
X2	Zadržana dobit/ Ukupna imovina	17.302.489/1.033.525.897	0.02
X3	Neto dobit + troškovi kamata + troškovi oporezivanja/ Ukupna imovina	36.496.770/1.033.525.897	0.04
X4	Kapital i rezerve/ Ukupne obveze	563.240.086/470.285.811	1.20
$EMS= 3.25 + 6.56*0.16+3.26*0.02+6.72*0.04+1.05*1.20 = 5.89$			

POKAZATELJ	BROJNIK/NAZIVNIK	2017. godina	
X1	Tekuća dobit - tekuće obveze/ Ukupna imovina	175.939.510/1.043.902.392	0.17
X2	Zadržana dobit/ Ukupna imovina	25.542.344/1.043.902.392	0.02
X3	Neto dobit + troškovi kamata + troškovi oporezivanja/ Ukupna imovina	41.386.215/1.043.902.392	0.04
X4	Kapital i rezerve/ Ukupne obveze	588.167.005/455.735.387	1.29
EMS= 3.25 + 6.56*0.17+3.26*0.02+6.72*0.04+1.05*1.29 = 6.05			
POKAZATELJ	BROJNIK/NAZIVNIK	2018. godina	
X1	Tekuća dobit - tekuće obveze/ Ukupna imovina	229.765.558/1.071.330.752	0.21
X2	Zadržana dobit/ Ukupna imovina	48.010.730/1.071.330.752	0.04
X3	Neto dobit + troškovi kamata + troškovi oporezivanja/ Ukupna imovina	56.647.196/1.071.330.752	0.05
X4	Kapital i rezerve/ Ukupne obveze	660.619.817/410.710.935	1.61
EMS= 3.25 + 6.56*0.21+3.26*0.04+6.72*0.05+1.05*1.61 = 6.78			

Izvor: Rad autora

Tablica 4.5.4. BEX indeks

POKAZATELJ	BROJNIK/NAZIVNIK	2014. godina	
Ex1: Profitabilnost	EBIT/Aktiva	32.509.297/1.053.756.078	0.03
Ex2: Stvaranje vrijednosti	Neto dobit/ gubitak/ Vlastiti kapital i rezerve * stopa troška kapitala	26.362.992*(1-0.20)/ 568.904.178*0.01	3.71
Ex3: Likvidnost	Neto radni kapital/Aktiva	128.235.289/1.053.756.078	0.12
Ex4: Financijska snaga	5 (neto dobit + amortizacija)/ Ukupne obveze	5*(14.078.481+36.169.783) /484.851.900	0.52
BEX=0.388*0.03+0.579*3.71+0.153*0.12+0.316*0.52 BEX= 2.34			
POKAZATELJ	BROJNIK/NAZIVNIK	2015. godina	
Ex1: Profitabilnost	EBIT/Aktiva	27.432.485/1.055.494.782	0.03
Ex2: Stvaranje vrijednosti	Neto dobit/ gubitak/ Vlastiti kapital i rezerve * stopa troška kapitala	22.370.873*(1-0.20)/ 562.755.153*0.01	3.18
Ex3: Likvidnost	Neto radni kapital/Aktiva	130.963.878/1.055.494.782	0.12
Ex4: Financijska snaga	5 (neto dobit + amortizacija)/ Ukupne obveze	5*(11.736.611+34.557.475) /492.739.629	0.47
BEX=0.388*0.03+0.579*3.18+0.153*0.12+0.316*0.47 BEX= 2.02			
POKAZATELJ	BROJNIK/NAZIVNIK	2016. godina	

Ex1: Profitabilnost	EBIT/Aktiva	36.496.770/1.033.525.897	0.04
Ex2: Stvaranje vrijednosti	Neto dobit/ gubitak/ Vlastiti kapital i rezerve * stopa troška kapitala	29.730.390*(1-0.20)/ 563.240.086*0.01	4.22
Ex3: Likvidnost	Neto radni kapital/Aktiva	162.493.695/1.033.525.897	0.16
Ex4: Financijska snaga	5 (neto dobit + amortizacija)/ Ukupne obveze	5*(17.302.489+35.567.396) /470.285.811	0.56
$BEX=0.388*0.04+0.579*4.22+0.153*0.16+0.316*0.56$ BEX= 2.67			
POKAZATELJ	BROJNIK/NAZIVNIK	2017. godina	
Ex1: Profitabilnost	EBIT/Aktiva	41.386.215/1.043.902.392	0.04
Ex2: Stvaranje vrijednosti	Neto dobit/ gubitak/ Vlastiti kapital i rezerve * stopa troška kapitala	39.486.510*(1-0.18)/ 588.167.005*0.01	5.51
Ex3: Likvidnost	Neto radni kapital/Aktiva	175.939.510/1.043.902.392	0.17
Ex4: Financijska snaga	5 (neto dobit + amortizacija)/ Ukupne obveze	5*(22.682.947+34.814.721) /455.735.387	0.63
$BEX=0.388*0.04+0.579*5.51+0.153*0.17+0.316*0.63$ BEX= 3.43			
POKAZATELJ	BROJNIK/NAZIVNIK	2018. godina	
Ex1: Profitabilnost	EBIT/Aktiva	56.647.196/1.071.330.752	0.05
Ex2: Stvaranje vrijednosti	Neto dobit/ gubitak/ Vlastiti kapital i rezerve * stopa troška kapitala	51.395.904*(1-0.18) /660.619.817*0.01	6.38
Ex3: Likvidnost	Neto radni kapital/Aktiva	229.765.558/1.071.330.752	0.21
Ex4: Financijska snaga	5 (neto dobit + amortizacija)/ Ukupne obveze	5*(40.239.286+32.633.140)/4 10.710.935	0.89
$BEX=0.388*0.05+0.579*6.38+0.153*0.21+0.316*0.89$ BEX= 4.03			

Drugi faktor modela Ex2 (stvaranje vrijednosti) bazira se na ekonomskom profitu, odnosno dobiti koja prekoračuje cijenu vlastitog kapitala koja se računa iz umnoška vlastitog kapitala i cijene kapitala iz alternativnih, relativno nerizičnih ulaganja. Za potrebe ovog rada korištena je prosječna kamatna stopa od 1% s obzirom na pad kamatnih stopa.

4.6. Interpretacija rezultata

Prvi je korišten Altmanov Z - score model koji omogućuje klasifikaciju društva na “zdrava” društva i društva za stečaj, a izračunat je kao zbroj više pojedinačnih ponderiranih pokazatelja. Analiza financijskih izvještaja provedena je na godišnjim financijskim izvještajima, i to na bilanci i račun dobiti i gubitka.

Tablica 4.6.1. Altmanov Z -score model

POKAZATELJ	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
X1	0,12	0,12	0,16	0,17	0,21
X2	0,01	0,006	0,02	0,02	0,04
X3	0,03	0,03	0,04	0,04	0,05
X4	1,13	1,51	1,72	1,51	1,36
X5	0,84	0,84	0,83	0,83	0,80
Z – Score	1,78	2,00	2,21	2,1	2,09

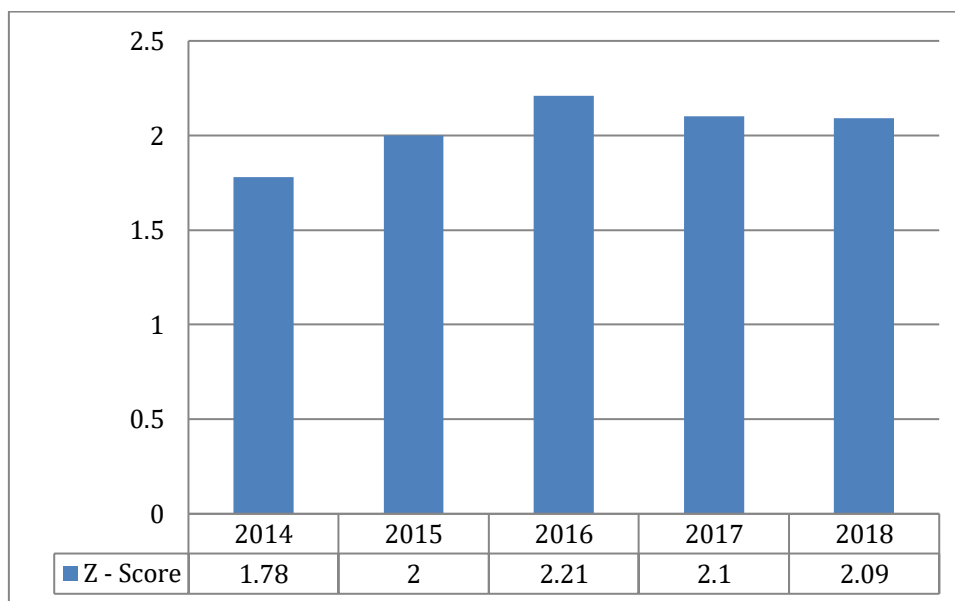
Izvor: Rad autora

Prema tablici 4.6.1. vidljivo je da se društvo Kraš d.d. nalazi u sivoj zoni za razdoblje od 2015.- 2018., dok u 2014. ima vrlo veliki rizik za stečaj. Razlog tome može se pronaći u pokazatelju X2, koji odražava stupanj financijske poluge društva, a uzima u odnos zadržanu dobit i ukupnu imovinu. Kraš d.d. u 2014. godini, kao i 2015. godini nije imao zadržanu dobit, već preneseni gubitak, dok u 2016. godini društvo nije ostvarilo zadržanu dobit, ali ni preneseni gubitak, odnosno rezultat je bio 0. Ipak, društvo je ostvarilo dobit poslovne godine, zbog čega je i pokazatelj X2 pozitivan. Nizak omjer, ukazuje na to da društvo primjenjuje politiku financiranja zaduživanjem, a ne vlastitim financiranjem. Nizak omjer zadržane dobiti i ukupne imovine sugerira neprofitabilnost poslovanja, a samim time Kraš d.d. ima smanjenu sposobnost preživljavanja kroz periode nepovoljnih okolnosti. Tek nakon 2016. godine društvo počinje ostvarivati zadržanu dobit, pa tako pokazatelj X2 za 2017. godinu iznosi 0.02 te za 2018. godinu 0.04.

Društvo ima pozitivan obrtni kapital za svih pet godina, što znači da Kraš nema problema s podmirivanjem svojih kratkoročnih obveza, odnosno imaju dostatnu kratkotrajnu imovinu za pokriće svojih kratkoročnih obveza. To je vidljivo iz pokazatelja X1, omjera obrtnog kapitala i ukupne imovine. Pokazatelj X1 bio je izjednačen u 2014. i 2015. godini, a iznosio je 0.12. Pokazatelj X1 raste u 2016. i 2017. godini, dok je 2018. godina ostvarila najveću ocjenu pokazatelja X1 s ocjenom od 0.21.

Pokazatelj X3, omjer EBIT i ukupne imovine, pokazuje sposobnost Kraša da iz imovine izvuče zaradu i upravo taj omjer ima najveću težinu prilikom ocjene nastupanja stečaja. Pokazatelj X3 je u 2014. i 2015. bio izjednačen i iznosio je 0.03 kao i u 2016. i 2017. godini kada je iznosio 0.04 te raste u 2018. godini na 0.05. Pokazatelj X4, označava omjer tržišne vrijednosti i duga i pokazuje da postoji povjerenja ulagača u uspješno poslovanje, posebno u 2016. godini kada je pokazatelj bio najveći. Nakon 2016. godine, pokazatelj X4 opada pa je tako 2017. godine iznosio 1.51 i 2018. godine 1.36, što znači da pada povjerenje ulagača u uspješno poslovanje društva i očekuje slabe rezultate. Poslovna 2014. i 2015. godina imale su isti omjer prihoda i ukupne imovine, 0.84, iz čega proizlazi sposobnost menadžmenta u konkurentskoj utakmici kao i uspješnost prodaje koristeći svoju imovinu, što je sadržano u pokazatelju X5. U 2016. i 2017. godini vidljiv je pad omjera prihoda i ukupne imovine, koji je za obje godine iznosio 0.83, dok je u 2018. godini iznosio 0.80, a opadajući omjer znači da tržišni udjel Kraša opada.

Graf 4.6.1. Rezultati Z – Score modela

Izvor: Rad autora

Graf 4.6.1. pokazuje dobivene rezultate prema kojima je 2014. godina imala najnižu ocjenu 1.78, dok je najviša ocjena ostvarena u 2016. godini, a iznosila je 2.21. Ostvarena ocjena manja od 1.80 znači da društvo Kraš d.d. u 2014. godini ima vrlo veliki rizik stečaja, čak 95%. Raspon ocjena od 1.81 do 2.99 označava sivu zonu u kojoj se nalazi poslovanje društva Kraš u razdoblju od 2015. – 2018. godine. Unatoč rastu pokazatelja X1, X2 i X3 u 2017. i 2018. godini, ukupni Z - score bilježi pad u 2017. i 2018. godini zbog pada pokazatelja X4, odnosno pada cijene dionica i pada pokazatelja X5, odnosno pada tržišnog udjela društva.

Drugi korišteni model je Altmanov EMS model za prognoziranje opasnosti od stečaja društva koja ne kotiraju na burzi, a pogodan je za neproizvodna društva i društva koja ne kotiraju na burzi.

Tablica 4.6.2 EMS model

POKAZATELJ	GODINA				
	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
X1	0,12	0,12	0,16	0,17	0,21
X2	0,01	0,006	0,02	0,02	0,04
X3	0,03	0,03	0,04	0,04	0,05
X4	1,17	1,14	1,20	1,29	1,61
EMS model	5,50	5,46	5,89	6,05	6,78

Izvor: Rad autora

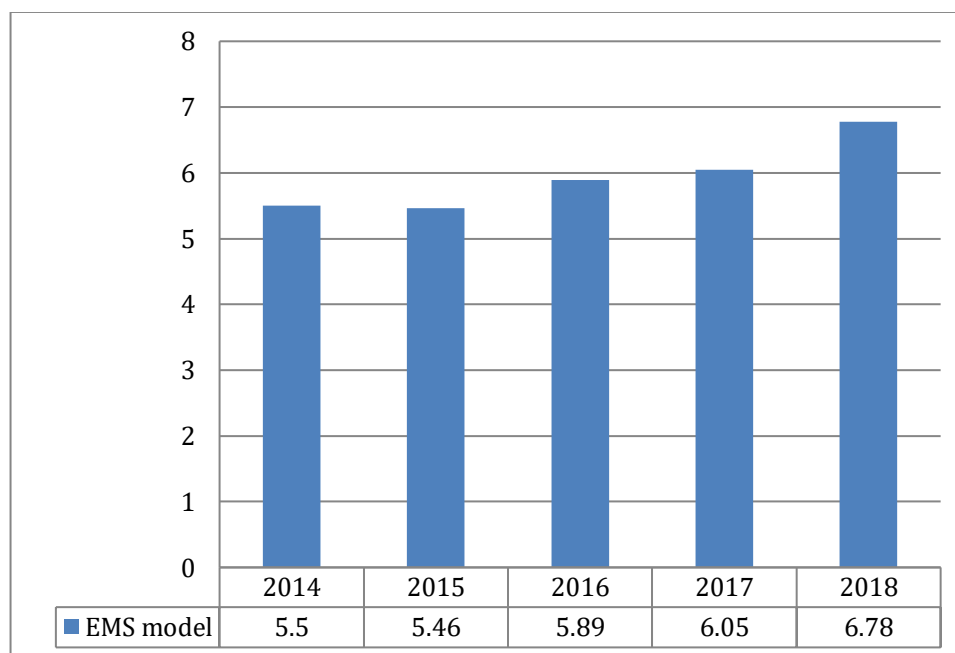
Tablica 4.6.2. pokazuje rezultate dobivene primjenom EMS modela prema kojima se Kraš d.d., u 2014. i 2015. godini nalazi u sivom području, gdje postoji zabrinutost za stečaj. Raspon ocjena od 4.35 do 5.84. označava sivu zonu gdje postoji zabrinutost za stečaj, a ako je ocjena veća od 5.85 postoji vrlo mali rizik za stečaj, kao što su 2016., 2017. i 2018. godina.

Za svih pet godina društvo ima pozitivni obrtni kapital što znači da može podmiriti sve svoje kratkoročne obveze bez većih problema, odnosno ima dostatnu kratkotrajnu imovinu za pokriće kratkoročnih obveza, što pokazuje pokazatelj X1. Pokazatelj X1 bio je isti u 2014. i 2015. godini i iznosio je 0.12, zatim raste u 2016. i 2017. godini te u 2018. godini raste i završava s najvišom ocjenom od 0.21.

Nizak omjer zadržane dobiti i ukupne imovine upućuje na politiku financiranja poslovanja zaduživanjem umjesto vlastitim financiranjem. S obzirom na to da Kraš d.d. u 2014. i 2015. nije imao zadržanu dobit, već preneseni gubitak, ostvario je nizak omjer 0.01 u 2014. godini, dok je u 2015. omjer iznosio 0.006, što ukazuje pokazatelj X2. Zadržanu dobit društvo je ostvarilo tek u 2017. godini gdje je pokazatelj X2 iznosio 0.02, a mali rast bilježen je i u narednoj 2018. godini kada je iznosio 0.04.

Prema tablici 4.6.2. društvo je sposobno iz svoje imovine izvući zaradu, što proizlazi iz pokazatelja X3, omjera EBIT i ukupne imovine. Pokazatelj X3 je bio izjednačen u 2014. i 2015. godini i iznosio je 0.03 kao i u 2016. i 2017. godini s rezultatom 0.04, zatim u sljedećoj 2018. godini raste na 0.05. Pokazatelj X4 pokazuje omjer kapitala i rezerva i ukupnih obveza, a najviša ocjena ostvarena je u 2018. godini i iznosila je 1.61, dok je najmanja ocjena iznosila 1.14 u 2015. godini.

Graf 4.6.2. Rezultati EMS modela

Izvor: Rad autora

Graf 4.6.2. prikazuje dobivene rezultate EMS modela prema kojima se poslovanje društva Kraš d.d. u 2014. i 2015. godini nalazi u sivom području, gdje postoji zabrinutost za stečaj, zbog ostvarenih rezultata manjih od 5.85. Raspon ocjena od 4.35. do 5.84. označava sivo područje u kojem postoji zabrinutost za stečaj. U poslovnoj 2016., 2017. i 2018. godini postoji vrlo mali rizik za stečaj zbog ostvarenih rezultata koji premašuju ocjenu 5.85.

Iako je EMS model namijenjen za društva koja ne kotiraju na burzi kapitala, a Kraš d.d. kotira sa svojim vrijednosnim papirima na tržištu kapitala, ovaj model je korišten kako bi se izbjegla mogućnost dobivanja netočnih rezultata dobivenih putem Z - score modela, koji je predviđen za društva koja kotiraju na tržištu kapitala i uzima u obzir tržišnu vrijednost glavnice, koja proizlazi iz umnoška broja dionica i njene cijene. Upravo su cijene dionica važan faktor koji može utjecati na rezultat poslovanja, zbog čega je potrebno posvetiti pozornost stanju na financijskom tržištu, kao i oscilacijama cijena dionica koje se gotovo svakodnevno događaju. Velika financijska kriza koja je potekla iz SAD- a 2007. godine zahvatila je i hrvatsko tržište, čije su posljedice još i danas vidljive, što se može vidjeti i kroz primjer Kraša d.d. usporedbom cijena dionica prije sloma financijskog tržišta u SAD – u i financijske krize.

Tablica 4.6.3. Cijene dionica Kraša d.d.

Datum	Prva	Najviša	Najniža	Zadnja
30.12. 2005.	570,00	570,00	551,02	551,02
29.12. 2006.	720,00	740,00	720,00	740,00
31. 12. 2007.	746,10	753,00	746,00	753,00
31.12. 2008.	316,98	319,97	300,00	315,00
31.12. 2009.	295,00	314,00	290,00	313,99
31. 12. 2010.	434,00	434,00	434,00	434,00
30. 12. 2011.	440,00	440,00	440,00	440,00
31. 12. 2012.	351,01	360,00	351,01	360,00
31.12. 2013.	403,00	410,00	403,00	410,00
30.12. 2014.	367,00	367,00	367,00	367,00
31.12.2015.	490,00	495,00	490,00	495,00
30.12. 2016.	531,01	540,00	531,01	540,00
29.12. 2017.	460,00	460,00	455,23	460,00
28.12. 2018.	356,00	374,00	352,00	374,00
07.06. 2019.	386,00	388,00	386,00	388,00

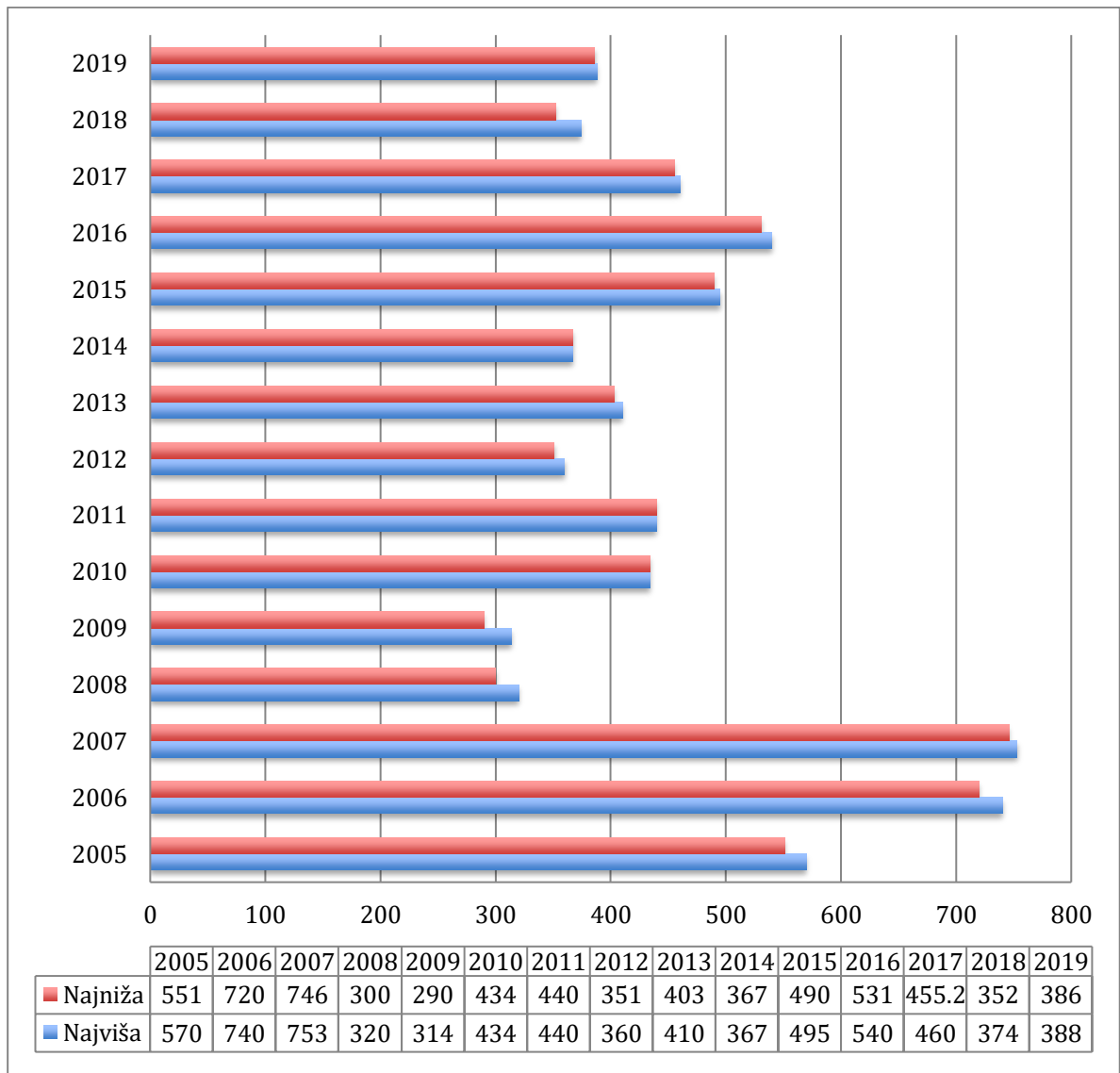
Izvor: <https://www.zse.hr/default.aspx?id=10006&dionica=15>

Tablica 4.6.3. prikazuje cijene dionica društva Kraš d.d. za razdoblje od 2005. godine do zadnje dostupne cijene na dan 07. lipnja 2019. godine, a sadrži prvu i zadnju cijenu te najvišu i najnižu. Kraš je ostvario najveću cijenu dionice u iznosu od 753,00 kune u 2007. godini te godinu prije 740,00 kuna. Prema navedenom, društvo je u 2006. i 2007. godini imalo najveće cijene dionica, s mogućim daljnjim trendom rasta, no dolaskom financijske krize u Hrvatsku, već 2008. godine bilježi dvostruki pad cijena dionica. Tako su dionice u 2007. godini pale s najviših 753,00 kune na najnižih 319,97 kuna. Najniža cijena dionice u 2007. godini bila je 746,00 kuna, dok je godinu dana kasnije najniža cijena iznosila 300,00 kuna. Nakon 2009. godine vidljiv je mali rast, no samo za naredne dvije godine, nakon čega slijedi ponovni pad dionica. Od 2015. godine cijene dionica su pokazale trend rasta, no samo za 2015. i 2016. godinu jer su cijene već u 2017. godini pale. Najveća cijena dionica zabilježena nakon financijske krize i sloma financijskog tržišta, je u 2016. godini i iznosila je 540,00 kuna, dok je najniža iznosila 290,00 kuna u 2009. godini.

Cijene dionica rastu ili padaju zbog međusobnog odnosa ponude i potražnje, a oslabljeno gospodarstvo znači nesigurnost za potencijalne ulagače te smanjenu potražnju i nižu cijenu. Važan čimbenik formiranja cijene je i uspješnost poslovanja jer pozitivni financijski rezultati imaju obično pozitivni utjecaj na cijenu.

Graf 4.6.3. Najviša i najniža cijena dionica Kraša d.d.

Izvor: Rad autora

Graf 4.6.3. sadrži prikaz najniže i najviše cijene dionica iz čega se mogu vidjeti oscilacije cijena dionica kao i stanje na financijskom tržištu. Nakon pada cijena dionica u 2008. godini pa sve do 2019. godine nije postignuta razina cijena koja je bila prije financijske krize. Iz toga se može zaključiti kako se financijsko tržište još nije oporavilo od financijske krize.

Treći korišteni model je BEX indeks koji služi za procjenu poslovne izvrsnosti društva na hrvatskom tržištu kako bi se mogla donijeti ocjena o sadašnjem i budućem financijskom stanju.

Tablica 4.6.4. BEX indeks

POKAZATELJ	GODINA				
	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
Ex1	0,04	0,03	0,04	0,04	0,06
Ex2	3,71	3,18	4,22	5,51	6,38
Ex3	0,12	0,12	0,16	0,17	0,21
Ex4	0,52	0,47	0,56	0,63	0,89
BEX indeks	2,34	2,02	2,67	3,43	4,03

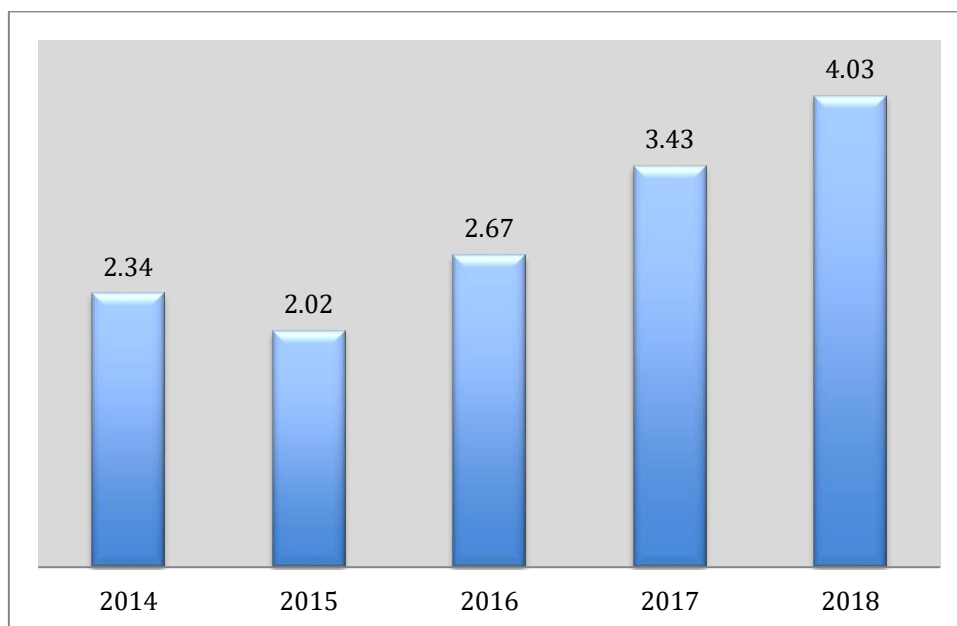
Izvor: Rad autora

Prema dobivenim rezultatima BEX indeks za navedeno razdoblje iznosi od 2.02 do 4.03, a indeksi od 2.01 do 4.00 pripadaju u rang vrlo dobre poslovne izvrsnosti, iz čega proizlazi da društvo Kraš d.d. u 2014., 2015., 2016. i 2017. godini ima vrlo dobru poslovnu izvrsnost. Društvo posluje vrlo dobro što se može očekivati i u sljedeće 2 godine, ako menadžment nastavi s unaprjeđenjima. U 2018. godini društvo posluje izvrsno, s ocjenom većom od 4.01. Društvo posluje izvrsno što se može očekivati i u sljedeće 3 godine, ako menadžment nastavi s unaprjeđenjima.

Prema tablici 4.6.4. najuspješnija je 2018. godina, s najvećim BEX indeksom i s obzirom na to da ima najveću ocjenu pokazatelj Ex1 koji iznosi 0.06, a označava izvrsnost mjerenu odnosom zarade i kapitala iako nema veliki utjecaj na konačnu visinu BEX indeksa već samo služi za stabiliziranje BEX modela. Također ima najvišu ocjenu likvidnosti 0.21 koja uzima u obzir odnos radnog kapitala i ukupnu aktivu, što pokazuje pokazatelj Ex3.

U 2018. godini društvo je imalo najviše teorijski slobodnog novca iz aktivnosti što je dobit uvećana za amortizaciju i deprecijaciju i pokriva svih obveza tim novcem, što proizlazi iz pokazatelja Ex4, a ocjena je iznosila 0.89, dok je najmanje teorijski slobodnog novca društvo Kraš imalo 2015. godine s ocjenom od 0.47, nakon čega slijedi 2014. godina s 0.52 i 2016. godina s ocjenom 0.56. Od 2016. godine raste pokazatelj Ex2 koji se bazira na ekonomskom profitu odnosno dobit koja prekoračuje cijenu vlastitog kapitala. Kraš d.d. od 2016. godine bilježi rast svih pokazatelja, kao i rang poslovne izvrsnosti društva.

Graf 4.6.4. Rezultati BEX indeksa

Izvor: Rad autora

Graf 4.6.4. sadrži prikaz dobivenih rezultata provedene analize poslovne izvrsnosti koji prikazuje rast poslovne izvrsnosti i svrstava društvo u rang vrlo dobre poslovne izvrsnosti u 2014., 2015., 2016. i 2017. godini, što znači da društvo posluje vrlo dobro što se može očekivati i u sljedeće 2 godine, ako menadžment nastavi s unaprjeđenjima. U 2018. godini društvo posluje izvrsno, s ocjenom većom od 4.01. Društvo posluje izvrsno što se može očekivati i u sljedeće 3 godine, ako menadžment nastavi s unaprjeđenjima.

BEX indeks i Altmanov Z - score model, imaju dva zajednička pokazatelja i to pokazatelj koji uzima u obzir odnos EBIT-e i ukupne imovine (profitabilnost). Kod BEX indeksa ovaj pokazatelj nema veliki utjecaj na konačnu visinu BEX indeksa jer se radi o tromom pokazatelju čije je svrha stabiliziranje BEX modela, dok u Z - score modelu upravo taj omjer ima najveću težinu prilikom ocjene nastupanja stečaja. Drugi zajednički pokazatelj je mjereno odnosom neto radnog kapitala i ukupne imovine, gdje se prilikom određivanja izgleda nastupanja stečaja uvodi utjecaj likvidnost na poslovanje. BEX model još ima pokazatelj stvaranja vrijednosti koji se bazira na ekonomskom profitu i pokazatelj financijske snage koji se temelji na odnosu teorijski slobodnog novca iz aktivnosti. Kod Altmanovog Z - score modela postoje još tri pokazatelja, uz dva zajednička, a to su X2 koji označava omjer zadržane dobiti i ukupne imovine, X4 označava omjer tržišne vrijednosti glavnice i duga te pokazatelj X5 mjereno odnosom ukupnih prihoda i ukupne imovine. EMS model i Z - score model razlikuju se u pokazatelju X4 koji kod Z - scora uključuje tržišnu vrijednost glavnice i ukupne obveze, a u EMS modelu mjeri odnos kapitala i rezerva i duga, dok je pokazatelj X5 izbačen iz EMS modela zbog postojanja ograničenja, odnosno nije bio primjenjiv na neproizvodna društva.

Tablica 4.6.5. Neto dobit i ostvareni rezultati Z- score, EMS modela i BEX indeksa

STAVKA	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
Neto dobit	14.078.481	11.736.611	17.302.489	22.682.947	40.239.286
Z – Score	1,78	2,00	2,21	2,1	2,09
EMS	5,50	5,46	5,89	6,05	6,78
BEX	2,34	2,02	2,67	3,43	4,03

Izvor: Rad autora

Tablica 4.6.5. prikazuje ostvarenu neto dobit društva Kraš d.d. za promatrano razdoblje od 2014. – 2018. godine. Najveću neto dobit društvo je ostvarilo u 2018. godini u iznosu od 40.239.286 kuna, zahvaljujući rastu izvoza za 4.7%, širenju na nova tržišta i razvojnim aktivnostima s ciljem naglašavanja komparativnih prednosti Kraša u odnosu na konkurente. Najmanju neto dobit društvo je ostvarilo u 2015. godini u iznosu od 11.736.611 kuna. Razlog tome može se pronaći u trendu ograničene potrošnje izazvanom višegodišnjom krizom, rastom uvoza konditorskih proizvoda što je posljedica ulaska Hrvatske u Europsku uniju, kao i značajnim porastom nabavnih cijena osnovnih sirovina. Iz tablice je vidljivo da društvo Kraš kroz cijelo promatrano razdoblje ostvaruje značajnu neto dobit. Uz neto dobit, tablica sadrži prikaz ostvarenih rezultata analize financijskih izvještaja društva Kraš putem Z – score i EMS modela te BEX indeksa.

Na temelju provedene analize financijskih izvještaja putem Z - score modela i dobivenih rezultata prema kojima se Kraš d.d. nalazi u sivoj zoni, može se djelomično potvrditi hipoteza 1 prema kojoj sintetički pokazatelji mogu predvidjeti uspješnost, odnosno neuspješnost poslovanja društva kroz godine. Standard utvrđivanja uspješnosti poslovanja je rezultat poslovne godine i uspoređujući pokazatelje može se zaključiti da je hipoteza 1 djelomično prihvaćena jer Z –score model pokazuje da je društvo u sivoj zoni i da u 2014. godini postoji vrlo veliki rizik za stečaj, a društvo istovremeno ostvaruje veliku dobit. Iz toga proizlazi da Z – score model nije prilagođen hrvatskim uvjetima poslovanja, ponajviše jer se hrvatsko poslovanje bazira na zaduživanju.

Prema dobivenim rezultatima EMS modela društvo Kraš d.d. u 2014. i 2015. godini nalazi u sivom području, gdje postoji zabrinutost za stečaj, zbog ostvarenih rezultata manjih od 5.85. U poslovnoj 2016., 2017. i 2018. godini postoji vrlo mali rizik za stečaj zbog ostvarenih rezultata koji premašuju ocjenu 5.85., iako društvo ostvaruje veliku neto dobit. Zbog toga se hipoteza 1 prema kojoj skupni pokazatelji mogu predvidjeti uspješnost, odnosno neuspješnost poslovanja društva kroz godine može samo djelomično potvrditi.

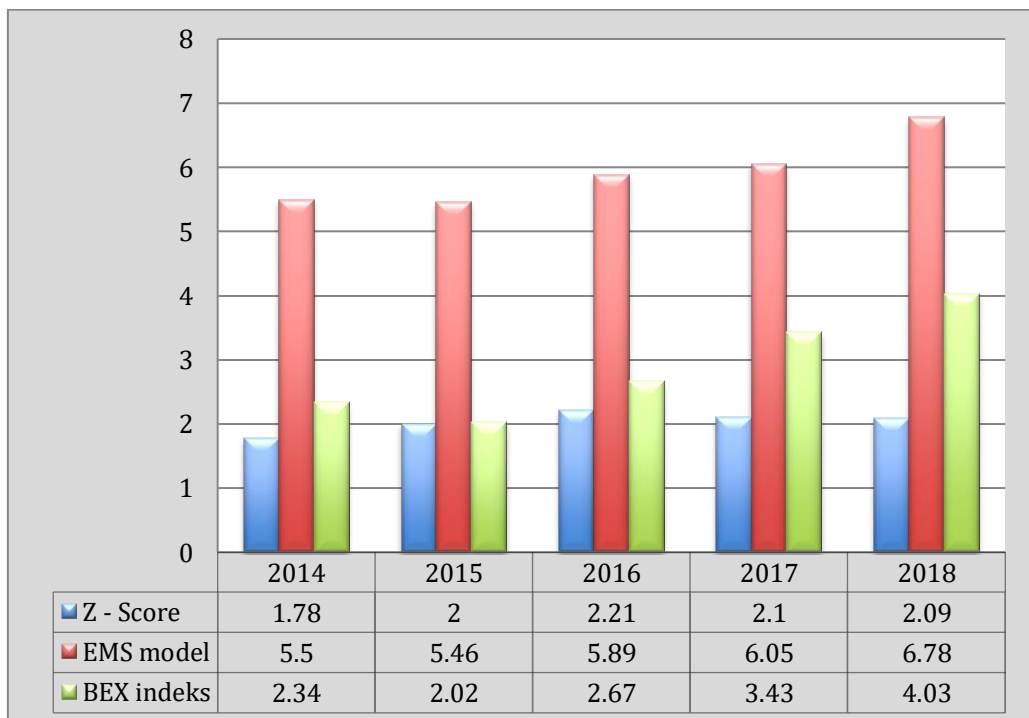
Iz toga proizlazi da EMS model, kao ni Z –score model, nije prilagođen hrvatskim uvjetima poslovanja, ponajviše jer se hrvatsko poslovanje bazira na zaduživanju.

S obzirom na dobivene rezultate provedene analize putem BEX indeksa, prema kojem je poslovna izvrsnost društva Kraš d.d. vrlo dobra i izvrsna u 2018. godini i rezultate dobivene putem Z - scora prema kojem se društvo nalazi u sivoj zoni za svih pet promatranih godina i EMS modela prema kojima se Kraš d.d. nalazi u sivoj zoni u 2014. i 2015. godini, dok razdoblje od 2016. - 2017. ima vrlo mali rizik za stečaj, dolazi do odbacivanja hipoteze 2. Hipoteza 2 govori kako pokazatelji za predviđanje stečaja (Z - score i EMS) i BEX pokazatelj koji služi za predviđanje uspješnosti poslovanja svrstavaju društva u iste grupe uspješnog, odnosno neuspješnog poslovanja.

4.7. Komparacija Altmanovog Z - scora, EMS modela i BEX indeksa

Prema Altmanovom Z -score modelu Kraš d.d. se nalazi u sivoj zoni za razdoblje od 2015. - 2018., dok u 2014. godini društvo Kraš d.d. ima vrlo veliki rizik stečaja. EMS model klasificira društvo u sivo područje, gdje postoji opasnost za stečaj za 2014. i 2015. godinu, dok 2016., 2017. i 2018. godina ima vrlo mali rizik za stečaj. Sivo područje znači da društvo posluje pozitivno, ali i da vrlo brzo može doći do financijskih poteškoća u poslovanju koje mogu društvo odvesti u stečaj. Društvo Kraš d.d. nalazi se u sivoj zoni u 2014. i 2015. godini gdje postoji zabrinutost za stečaj zbog smanjenje potrošnje konditorskih proizvoda zbog višegodišnje krize koja je rezultirala trendom ograničenja potrošnje. Sivom području pogodio je i rast uvoza konditorskih proizvoda, što je posljedica ulaska Hrvatske u Europsku uniju, ali i značajan porast nabavnih cijena osnovnih sirovina, što je negativno utjecalo na povećanje ukupnih rashoda. U 2016., 2017. i 2018. godini društvo ima vrlo mali rizik za stečaj. Razlog tome su rast izvoza i širenja na nova tržišta, kao i kontinuirane aktivnosti usmjerene na jačanje konkurentskog položaja i zadržavanje leaderske pozicije. Sivom području Kraša d.d. je pogodovala i kriza likvidnosti vodećeg partnera Agrokora, zbog čega je poseban naglasak bio na zadržavanju i jačanju tržišne pozicije u složenijim tržišnim okolnostima, nastalima zbog krize u Agrokoru.

Graf 4.7. Komparacija dobivenih rezultata poslovanja društva Kraš d.d.

Izvor: Rad autora

Graf 4.7. prikazuje rezultate provedene analize financijskih izvještaja putem Z –score modela, prema kojima se poslovanje društva Kraš d.d. nalazi u sivoj zoni za razdoblje od 2015. – 2018., dok u 2014. ima vrlo veliki rizik za stečaj. Razlika u 2016., 2017. i 2018. godini kod Z - score modela prema kojem se društvo nalazi u sivoj zoni i EMS modela prema kojem društvo ima vrlo mali rizik za stečaj proizlazi iz pokazatelja X4 i X5. Pokazatelj X4 kod Z - score modela uzima u obzir odnos tržišne vrijednosti glavnice i duga, a kod EMS modela odnos kapitala i rezervi i duga. S obzirom na to da je pokazatelj X5 pokazatelj aktivnosti društva, odnosno koeficijent obrta ukupne imovine koji govori o tome koliko se novčanih jedinica prihoda stvara od jedne novčane jedinice ukupne imovine i s obzirom na to da je za ovaj pokazatelj postojalo ograničenje jer se nije mogao koristiti za neproizvodna društva, pokazatelj X5 je izbačen iz osnovnog modela.

O poslovnoj izvrsnosti govori BEX indeks prema kojem je poslovna izvrsnost Kraša d.d. vrlo dobra za razdoblje od 2014.- 2017. godine, odnosno društvo posluje vrlo dobro što se može očekivati i u sljedeće 2 godine, ako menadžment nastavi s unaprjeđenjima. U 2018. godini društvo posluje izvrsno, što se može očekivati i u sljedeće 3 godine, ako menadžment nastavi s unaprjeđenjima.

5. Zaključak

Financijski izvještaji kao nositelji računovodstvenih informacija predstavljaju značajan izvor informacija za cijeli niz zainteresiranih skupina, odnosno korisnika. S ciljem razumijevanja financijskih izvještaja i upoznavanja financijskih snaga i mogućih perspektiva u poslovanju nekog društva razvija se analiza financijskih izvještaja. Analizom financijskih izvještaja omogućeno je uz pomoć različitih analitičkih sredstava i tehnika, informacije sadržane u financijskim izvještajima pretvoriti u upotrebljive informacije korisne prilikom donošenja poslovnih odluka. Postoji nekoliko temeljnih instrumenata i postupaka analize financijskih izvještaja, pa su tako komparativni financijski izvještaji podloga su za provedbu horizontalne analize, dok strukturni financijski izvještaji služe kao podloga za provedbu vertikalne analize. Uz komparativne i strukturne analize važnu ulogu imaju i financijski pokazatelji koji obuhvaćaju pojedinačne pokazatelje, skupine pokazatelja, sustave pokazatelja i sintetičke pokazatelje. U sintetičke pokazatelje ubrajamo Altmanov Z - score model koji predstavlja jednostavan i praktičan model koji klasificira društva u skupinu društva za stečaj i u skupinu "zdravih" društva, dok EMS model prognozira opasnost od stečaja za društva koja ne kotiraju na burzi. Još jedan od sintetičkih pokazatelja je i BEX indeks koji je razvijen s ciljem da se pokazatelji poslovne izvrsnosti prilagode posebnostima hrvatskog okruženja, a sve sa svrhom procjene poslovne izvrsnosti korporacija na hrvatskom tržištu kapitala, kako bi se mogla donijeti ocjena o sadašnjem i budućem financijskom položaju društva.

S ciljem utvrđivanja ranga poslovne izvrsnosti i opasnosti od stečaja odabranog društva, Kraša d.d., provedena je analiza financijskih izvještaja putem BEX indeksa, Altmanovog Z - score i EMS modela. Na temelju provedene analize financijskih izvještaja Kraša d.d., primjenom Altmanovog Z -score modela, utvrđeno je da se društvo nalazi u sivoj zoni za razdoblje od 2015.- 2018., dok u 2014. godini društvo ima veliki rizik za stečaj. Razlog tome je negativan omjer zadržane dobiti i ukupne imovine, odnosno nizak stupanj financijske poluge društva iz čega proizlazi da društvo primjenjuje politiku financiranja zaduživanjem, a ne vlastitim financiranjem. Prema EMS modelu, Kraš d.d., se u 2014. i 2015. godini nalazi u sivom području, gdje postoji zabrinutost za stečaj. Razlog tome je politika financiranja poslovanja zaduživanjem umjesto vlastitim financiranjem kao i preneseni gubitak. U 2016., 2017. godini i 2018. godini postoji vrlo mali rizik za stečaj zbog zadržane dobiti i smanjenja zaduživanja. Prema dobivenim rezultatima BEX indeksa poslovanje Kraša prehrambene industrije je vrlo dobro u razdoblju od 2014. - 2017. godine, što se može očekivati i u sljedeće 2 godine, ako menadžment nastavi s unaprjeđenjima. U 2018. godini poslovanje Kraša bilo izvrsno, što se može očekivati i u sljedeće 3 godine, ako menadžment nastavi s unaprjeđenjima.

Analizom financijskih izvještaja putem Z - score modela i dobivenih rezultata prema kojima se Kraš d.d. nalazi u sivoj zoni za razdoblje od 2015. – 2018. godine, dok u 2014. godini društvo ima veliki rizik za stečaj djelomično se potvrđuje hipoteza 1 prema kojoj skupni pokazatelji mogu predvidjeti uspješnost, odnosno neuspješnost poslovanja društva kroz godine. Unatoč ostvarenoj velikoj neto dobiti, poslovanje društva Kraš d.d. se nalazi u sivoj zoni iz čega proizlazi da Z –score model nije prilagođen hrvatskim uvjetima poslovanja te se time ni hipoteza 1 ne može u cijelosti potvrditi, već djelomično. Z –score model je dobar pokazatelj predviđanja stečaja društva, ali nije prilagođen hrvatskim uvjetima poslovanja jer hrvatska poduzeća primjenjuju politiku financiranja poslovanja zaduživanjem umjesto vlastitim financiranjem, što je posljedica dugogodišnje krize u Hrvatskoj.

Na temelju provedene analize financijskih izvještaja putem EMS modela i dobivenih rezultata, Kraš d.d. se u 2014. i 2015. godini nalazi u sivom području, gdje postoji zabrinutost za stečaj, dok u 2016., 2017. i 2018. godini postoji vrlo mali rizik za stečaj. Uz ostvarene rezultate i ostvarenu veliku neto dobit, hipoteza 1 prema kojoj skupni pokazatelji mogu predvidjeti uspješnost, odnosno neuspješnost poslovanja društva kroz godine potvrđuje se djelomično. Kao ni Z –score, ni EMS model nije prilagođen hrvatskim uvjetima poslovanja. Prema rezultatima analize vidljivo je da Z - score i EMS model daju iste rezultate, odnosno da se Kraš d.d. nalazi u sivom području. Iznimka su 2016., 2017. i 2018. godina u EMS modelu koji imaju vrlo mali rizik za stečaj.

Rezultati analize financijskih izvještaja putem BEX indeksa govore o poslovnoj izvrsnosti društva koja je vrlo dobra u 2014., 2015., 2016. i 2017. godini, dok je poslovanje društva Kraš d.d. u 2018. godini izvrsno, što se može očekivati i u sljedeće 3 godine, ako menadžment nastavi s unaprjeđenjima. Rezultati dobiveni putem Z - score i EMS modela prema kojima se Kraš d.d. nalazi u sivoj zoni, odbacuju hipotezu 2. Hipoteza 2 govori kako pokazatelji za predviđanje stečaja (Z - score i EMS) i BEX pokazatelj koji služi za predviđanje uspješnosti svrstavaju društva u iste grupe uspješnog, odnosno neuspješnog poslovanja. Menadžment društva Kraš d.d. ulaže velike napore u unaprjeđenje svog poslovanja, kroz nove proizvode i inovacije, moderniziranu opremu, jeftinije sirovine i dobavljače, što dovodi do izvrsne i vrlo dobre poslovne izvrsnosti.

Iz dobivenih rezultata proizlazi da model za predviđanje poslovne izvrsnosti, odnosno BEX indeks, bolje predviđa poslovanje Kraša d.d. od modela za predviđanje stečaja (Z - score i EMS model). Razlog tome je to što Z - score i EMS model nisu prilagođen hrvatskim uvjetima poslovanja jer se hrvatsko poslovanje bazira na zaduživanju.

Sveučilište
SjeverIZJAVA O AUTORSTVU
I
SUGLASNOST ZA JAVNU OBJAVU

Završni/diplomski rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, izvora s interneta, i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, Nikolina Kovacevic (ime i prezime) pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/ica ~~završnog/diplomskog~~ (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom Analiza financijskih izvještaja društva Xras d.d. (upisati naslov) te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

Student/ica:
(upisati ime i prezime)

Nikolina Kovacevic
(vlastoručni potpis)

Sukladno Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju završne/diplomske radove sveučilišta su dužna trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi sveučilišne knjižnice u sastavu sveučilišta te kopirati u javnu internetsku bazu završnih/diplomskih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Završni radovi istovrsnih umjetničkih studija koji se realiziraju kroz umjetnička ostvarenja objavljuju se na odgovarajući način.

Ja, Nikolina Kovacevic (ime i prezime) neopozivo izjavljujem da sam suglasan/na s javnom objavom ~~završnog/diplomskog~~ (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom Analiza financijskih izvještaja društva Xras d.d. (upisati naslov) čiji sam autor/ica.

Student/ica:
(upisati ime i prezime)

Nikolina Kovacevic
(vlastoručni potpis)

6. Literatura

Knjige:

1. Alexander, D., Nobes, C. (2010) Financijsko računovodstvo - Međunarodni uvod. Zagreb: MATE marketing tehnologija.
2. Belak, V. (2014) Analiza poslovne uspješnosti - 130 ključnih pokazatelja performanse i mjerila za kontroling. Zagreb: RRiF Plus d.o.o.
3. Belak, V., Aljinović Barać, Ž. (2008) Tajne tržišta kapitala. Zagreb: Belak Excellens d.o.o.
4. Dražić- Lutilsky I., Gulin, D. i dr. (2010) Računovodstvo. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika.
5. Miko, L., Kukec, S. K. (2008) Računovodstvo. Varaždin: TIVA tiskara Varaždin
6. Očko, J., Švigir, A. (2009) Kontroling- upravljanje iz backstagea. Zagreb: Knjiga print d.o.o.
7. Santini, I. (2013) Financijski menadžment. Zaprješić: Visoka škola za poslovanje i upravljanje "Baltazar Adam Krčelić."
8. Žager, K., Mamić Sačer, I. i dr. (2008) Analiza financijskih izvještaja. Zagreb: MASMEDIA d.o.o.
9. Žager, K., Tušek, B. i dr. (2016) Računovodstvo I. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika.
10. Žager, K., Vašiček, V., Žager, L. (2001) Računovodstvo za neračunovođe - s osnovama računovodstva. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika.

Kvalifikacijski radovi:

11. Bartulović; M. (2013) Regulatorni okviri financijskog izvještavanja. Nastavni materijal iz kolegija Financijska analiza. Sveučilište u Splitu. Split.
12. Ramljak, B. (2008) Upotrebljivost bilješki uz financijske izvještaje. XLIII. Savjetovanje Jesen -2008. Split

Završni radovi:

13. Aničić, Đ. (2015) Društvena analiza financijske sposobnosti dioničkog društva Ad Plastik Solin. Završni rad. Sveučilište Jurja Dobrile u Puli. Fakultet ekonomije i turizma. Pula.
14. Baničević, M. (2016) Vertikalna i horizontalna analiza poslovanja na primjeru poduzeća Cestar d.o.o. Split. Završni rad. Ekonomski fakultet. Sveučilište u Splitu. Split.
15. Dangubić, S. (2016) Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti na primjeru poduzeća Adris Grupa d.d. Završni rad. Sveučilište Jurja Dobrile u Puli. Fakultet ekonomije i turizma. Pula.

16. Kutleša, K. (2016) Analiza financijskih izvještaja na primjeru hotelijerskog društva Hotel Split d.d. Završni rad. Ekonomski fakultet. Sveučilište u Splitu. Split.
17. Marijanović, H. (2017) Analiza financijskih izvještaja poduzeća Erdutski vinogradi d.o.o. Završni rad. Poljoprivredni fakultet u Osijeku. Osijek.
18. Markić, S. (2016) Analiza modela za predviđanje financijske nestabilnosti proizvodnih poduzeća u RH. Završni rad. Ekonomski fakultet: Sveučilište u Splitu. Split.
19. Milidragović, M. (2017) Analiza financijske stabilnosti primjenom zbirnih pokazatelja. Završni rad. Ekonomski fakultet. Sveučilište u Splitu. Split.
20. Ritoša, A. (2018) Računovodstveni obuhvat dugotrajne materijalne imovine na primjeru poslovnog subjekta "Europrotekt". Završni rad. Sveučilište Jurja Dobrile u Puli. Fakultet ekonomije i turizma. Pula.

Zbornik:

21. Sever, S. (2009) Stanje i perspektive financijskog izvještavanja i revizije u kotirajućim poduzećima u Republici Hrvatskoj. Zbornik Ekonomskog fakulteta u Zagrebu. Zagreb.

Internetski izvori:

22. Perčević, H. (2018) Novi konceptijski okvir financijskog izvještavanja IASB-a. Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb. Dostupno na: http://www.revizorska-komora.hr/pdf/Strucno%20savjetovanje_2018/11_Percevic_Koncepcijski%20okvir%20financijskog%20izvjestava_nja.pdf (pristupljeno 03. veljače 2019.)
23. https://www.kras.hr/datastore/filestore/11/Kodeks_korporativnog_upravljanja_Kras.pdf (pristupljeno 04. ožujka 2019.)
24. <https://www.kras.hr/hr/o-nama/nase-odgovornosti> (pristupljeno 04. ožujka 2019.)
25. <https://www.kras.hr/hr/o-nama/o-nama/kras-grupa> (pristupljeno 04. ožujka 2019.)
26. <https://www.kras.hr/hr/o-nama/o-nama/misija-i-vizija> (pristupljeno 04. ožujka 2019.)
27. <https://www.kras.hr/hr/proizvodi> (pristupljeno 04. ožujka 2019.)
28. https://www.veleri.hr/files/datotekep/nastavni_materijali/k_poduzetnistvo_2/3-ciljevi-korisnici-kvaliteta%20finanIzvj-1.pdf (pristupljeno 03. siječnja 2019.)
29. <http://rif.hr/e-izdanje/rif/11/> (pristupljeno 05. lipnja 2019.)
30. <http://www.poslovni.hr/leksikon/analiza-financijskih-izvjestaja-62> (pristupljeno 03. siječnja 2019.)
31. <http://www.hanfa.hr/getfile/39377/Me%20C4%91unarodni%20ra%20C4%8Dunovodstveni%20standardi%20i%20Me%20C4%91unarodni%20standardi%20financijskog.pdf> (pristupljeno

06.siječnja 2019.)

32. http://www.revizorska-komora.hr/pdf/Strucno%20savjetovanje_2018/11_Percevic_Koncepcijski%20okvir%20financijskog%20izvjestavanja.pdf (pristupljeno 06.siječnja 2019.)

33. <https://repositorij.efst.unist.hr/islandora/object/efst%3A813/datastream/PDF/view>

(pristupljeno 21. siječnja 2019.)

34. <http://knjigovodstvo-racunovodstvo.blogspot.com/2009/11/dugotrajna-imovina-podjela-i.html> (pristupljeno 21. siječnja 2019.)

35. Zakon o računovodstvu, NN br.86/15, 120/16, 140/06, 116/18 (pristupljeno 04.siječnja 2019.)

36. <https://www.vup.hr/Data/Files/180118142953959.pdf> (pristupljeno 11. siječnja 2019.)

37. <http://www.poslovni.hr/media/PostAttachments/1043059/Altmanov%20Z-SCORE.pdf>

(pristupljeno 21. siječnja 2019.)

38. <https://www.zse.hr/default.aspx?id=10006&dionica=15> (pristupljeno 11. ožujka 2019.)

39. <https://www.zse.hr/userdocsimages/financ/KRAS-fin2014-1Y-REV-N-HR.pdf> (pristupljeno 01. travnja 2019.)

40. <https://www.zse.hr/userdocsimages/financ/KRAS-fin2015-1Y-REV-N-HR.pdf> (pristupljeno 01. travnja 2019.)

41. <https://www.zse.hr/userdocsimages/financ/KRAS-fin2016-1Y-REV-N-HR.pdf> (pristupljeno 02 travnja 2019.)

42. <https://www.zse.hr/userdocsimages/financ/KRAS-fin2017-1Y-REV-N-HR.pdf> (pristupljeno 03. travnja 2019.)

43. <https://www.zse.hr/userdocsimages/financ/KRAS-fin2018-1Y-REV-N-HR.pdf> (pristupljeno 05. travnja 2019.)

7. Popis slika, tablica i grafova

Popis slika

<i>Slika 2.1. Godišnji financijski izvještaji.....</i>	<i>5</i>
<i>Slika 2.2.1.1. Dugotrajna imovina.....</i>	<i>14</i>
<i>Slika 2.2.1.2. Kratkotrajna imovina.....</i>	<i>15</i>
<i>Slika 2.2.1.3. Shema bilance.....</i>	<i>16</i>
<i>Slika 2.2.2.1. Vrste prihoda.....</i>	<i>18</i>
<i>Slika 2.2.2.2. Vrste rashoda.....</i>	<i>19</i>
<i>Slika 3.1. Temeljni instrumenti i postupci analize financijskih izvještaja.....</i>	<i>24</i>
<i>Slika 3.2. Skupine pokazatelja analize financijskih izvještaja.....</i>	<i>25</i>

Popis tablica

<i>Tablica 2.1.1. Važnost financijskih izvještaja za korisnike.....</i>	<i>7</i>
<i>Tablica 2.1.3. Klasifikacija poduzetnika sukladno Zakonu o računovodstvu.....</i>	<i>10</i>
<i>Tablica 2.2.1.1. Kriterij sistematizacije pozicija bilance.....</i>	<i>16</i>
<i>Tablica 2.2.1.2. Vrste bilanca.....</i>	<i>17</i>
<i>Tablica 3.3.1.1. Altmanov Z- score model.....</i>	<i>28</i>
<i>Tablica 3.3.1.2. Determinantne granice ocjene za Altmanov Z - score model.....</i>	<i>29</i>
<i>Tablica 3.3.2.1. EMS model.....</i>	<i>30</i>
<i>Tablica 3.3.3.1. BEX indeks.....</i>	<i>31</i>
<i>Tablica 3.3.3.2. Rangiranje poslovne izvrsnosti i prognostičkim očekivanjima prema BEX indeksu.....</i>	<i>33</i>
<i>Tablica 4.1.1. Proizvodi Kraša d.d.....</i>	<i>35</i>
<i>Tablica 4.3.1. Horizontalna analiza bilance društva Kraš d.d. za razdoblje od 2014. - 2016 godine.....</i>	<i>39</i>
<i>Tablica 4.3.2. Horizontalna analiza bilance društva Kraš d.d. za razdoblje od 2017.- 2018. godine.....</i>	<i>42</i>
<i>Tablica 4.3.3. Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka društva Kraš d.d. za razdoblje od 2014. -2016. godine.....</i>	<i>44</i>
<i>Tablica 4.3.4. Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka društva Kraš d.d. za razdoblje 2017. -2018. godine.....</i>	<i>45</i>
<i>Tablica 4.4.1. Vertikalna analiza bilance društva Kraš d.d. za razdoblje od 2014. - 2016.....</i>	<i>46</i>
<i>Tablica 4.4.2. Vertikalna analiza bilance društva Kraš d.d. za razdoblje 2017. -2018.....</i>	<i>47</i>

<i>Tablica 4.4.3. Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka za društvo Kraš d.d. za razdoblje 2014. - 2016.</i>	50
<i>Tablica 4.4.4. Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka za društvo Kraš d.d. za razdoblje 2017. - 2018.</i>	50
<i>Tablica 4.5.1. Stavke Z- score modela, EMS modela i BEX indeksa.</i>	52
<i>Tablica 4.5.2. Z - score model.</i>	53
<i>Tablica 4.5.3 EMS model.</i>	54
<i>Tablica 4.5.4. BEX indeks.</i>	55
<i>Tablica 4.6.1.1. Altmanov Z -score model.</i>	57
<i>Tablica 4.6.2 EMS model.</i>	59
<i>Tablica 4.6.3. Cijene dionica Kraša d.d.</i>	61
<i>Tablica 4.6.4. BEX indeks.</i>	63
<i>Tablica 4.6.5. Neto dobit i ostvareni rezultati Z – score, EMS modela i BEX indeksa.</i>	65

Popis grafova

<i>Graf 4.4.1.1. Struktura aktive društva Kraš d.d. za razdoblje od 2014. - 2018. godine.</i>	48
<i>Graf 4.4.1.2. Struktura pasive društva Kraš d.d. za razdoblje od 2014. -2018. godine.</i>	49
<i>Graf 4.4.1.3. Struktura računa dobiti i gubitka društva Kraš d.d. za razdoblje 2014. - 2018. godine.</i>	51
<i>Graf 4.6.1. Rezultati Z – Score modela.</i>	58
<i>Graf 4.6.2. Rezultati EMS modela.</i>	60
<i>Graf 4.6.3. Najviša i najniža cijena dionica Kraša d.d.</i>	62
<i>Graf 4.6.4. Rezultati BEX indeksa.</i>	64
<i>Graf 4.7. Siva zona poslovanja društva Kraš d.d.</i>	67

8. Prilozi

Bilanca Kraša d.d. za 2014./2015. godinu

Obveznik: KRAŠ d.d. Zagreb		
Naziv pozicije	Prethodna godina (neto)	Tekuća godina (neto)
A) POTRAŽIVANJA ZA UPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL	0	0
B) DUGOTRAJNA IMOVINA	569,471,744	564,011,976
I. NEMATERIJALNA IMOVINA	275,047	277,540
1. Izdaci za razvoj	0	0
2. Koncesije, patenti, licencije, robne i uslužne marke, softver i ostala prava	266,759	277,540
3. Goodwill	0	0
4. Predujmovi za nabavu nematerijalne imovine	0	0
5. Nematerijalna imovina u pripremi	8,288	0
6. Ostala nematerijalna imovina	0	0
II. MATERIJALNA IMOVINA	394,242,835	404,430,507
1. Zemljište	67,900,565	67,900,565
2. Građevinski objekti	196,675,758	186,331,424
3. Postrojenja i oprema	77,173,279	91,604,271
4. Alati, pogonski inventar i transportna imovina	16,408,666	12,891,494
5. Biološka imovina	1,614,637	1,696,189
6. Predujmovi za materijalnu imovinu	3,443,871	610,182
7. Materijalna imovina u pripremi	7,023,499	20,234,911
8. Ostala materijalna imovina	2,190,576	1,697,310
9. Ulaganje u nekretnine	21,811,984	21,464,161
III. DUGOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA	172,052,011	156,405,909
1. Udjeli (dionice) kod povezanih poduzetnika	85,675,822	85,675,822
2. Dani zajmovi povezanim poduzetnicima	3,390,921	0
3. Sudjelujući interesi (udjeli)	10,416,285	10,447,938
4. Zajmovi dani poduzetnicima u kojima postoje sudjelujući interesi	0	0
5. Ulaganja u vrijednosne papire	289,112	289,112
6. Dani zajmovi, depoziti i slično	67,671,123	54,830,468
7. Ostala dugotrajna financijska imovina	4,608,748	5,162,569
8. Ulaganja koja se obračunavaju metodom udjela	0	0
IV. POTRAŽIVANJA	0	0
1. Potraživanja od povezanih poduzetnika	0	0
2. Potraživanja po osnovi prodaje na kredit	0	0
3. Ostala potraživanja	0	0
V. ODGOĐENA POREZNA IMOVINA	2,901,851	2,898,020
C) KRATKOTRAJNA IMOVINA	469,865,863	481,641,893
I. ZALIHE	78,101,896	90,425,643
1. Sirovine i material	50,120,084	57,226,111
2. Proizvodnja u tijeku	0	0
3. Gotovi proizvodi	20,388,003	23,584,985

4. Trgovačka roba	6,162,796	7,990,614
5. Predujmovi za zalihe	232,110	633,446
6. Dugotrajna imovina namijenjena prodaji	0	0
7. Biološka imovina	1,198,903	990,487
II. POTRAŽIVANJA	335,697,378	346,559,919
1. Potraživanja od povezanih poduzetnika	127,206,091	142,026,344
2. Potraživanja od kupaca	198,222,530	191,006,848
3. Potraživanja od sudjelujućih poduzetnika	0	3,081
4. Potraživanja od zaposlenika i članova poduzetnika	343,109	315,288
5. Potraživanja od države i drugih institucija	559,444	1,775,570
6. Ostala potraživanja	9,366,204	11,432,788
III. KRATKOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA	21,351,014	17,406,028
1. Udjeli (dionice) kod povezanih poduzetnika	0	0
2. Dani zajmovi povezanim poduzetnicima	3,390,921	3,379,226
3. Sudjelujući interesi (udjeli)	0	0
4. Zajmovi dani poduzetnicima u kojima postoje sudjelujući interesi	0	0
5. Ulaganja u vrijednosne papire	1,800,000	1,800,000
6. Dani zajmovi, depoziti i slično	16,076,038	12,142,284
7. Ostala financijska imovina	84,055	84,518
IV. NOVAC U BANC I BLAGAJNI	34,715,575	27,250,303
D) PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI	14,418,471	9,840,913
E) UKUPNO AKTIVA	1,053,756,078	1,055,494,782
F) IZVANBILANČNI ZAPISI	20,631,897	20,626,222
A) KAPITAL I REZERVE	568,904,178	562,755,153
I. TEMELJNI (UPISANI) KAPITAL	549,448,400	549,448,400
II. KAPITALNE REZERVE	-19,946,123	-19,881,893
III. REZERVE IZ DOBITI	25,736,124	26,440,048
1. Zakonske reserve	25,736,124	26,440,048
2. Rezerve za vlastite dionice	23,059,276	28,024,368
3. Vlastite dionice i udjeli (odbitna stavka)	23,059,276	28,024,368
4. Statutarne reserve	0	0
5. Ostale reserve	0	0
IV. REVALORIZACIJSKE REZERVE	876,098	891,420
V. ZADRŽANA DOBIT ILI PRENESENI GUBITAK	-1,288,802	-5,879,433
1. Zadržana dobit	0	0
2. Preneseni gubitak	1,288,802	5,879,433
VI. DOBIT ILI GUBITAK POSLOVNE GODINE	14,078,481	11,736,611
1. Dobit poslovne godine	14,078,481	11,736,611
2. Gubitak poslovne godine	0	0
VII. MANJINSKI INTERES	0	0
B) REZERVIRANJA	0	0
1. Rezerviranja za mirovine, otpremnine i slične obveze	0	0
2. Rezerviranja za porezne obveze	0	0
3. Druga rezerviranja	0	0

C) DUGOROČNE OBVEZE	128,802,855	132,220,701
1. Obveze prema povezanim poduzetnicima	0	0
2. Obveze za zajmove, depozite i slično	0	0
3. Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	88,043,154	86,411,325
4. Obveze za predujmove	0	644,042
5. Obveze prema dobavljačima	0	0
6. Obveze po vrijednosnim papirima	0	0
7. Obveze prema poduzetnicima u kojima postoje sudjelujući interesi	38,938,227	43,567,280
8. Ostale dugoročne obveze	1,821,474	1,598,054
9. Odgođena porezna obveza	0	0
D) KRATKOROČNE OBVEZE	352,342,068	357,735,052
1. Obveze prema povezanim poduzetnicima	39,445,751	26,432,745
2. Obveze za zajmove, depozite i slično	2,811,778	3,300,000
3. Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	43,094,660	53,640,169
4. Obveze za predujmove	38,369	150,808
5. Obveze prema dobavljačima	110,447,532	108,324,620
6. Obveze po vrijednosnim papirima	0	0
7. Obveze prema poduzetnicima u kojima postoje sudjelujući interesi	120,263,162	136,818,538
8. Obveze prema zaposlenicima	9,112,402	8,104,583
9. Obveze za poreze, doprinose i slična davanja	16,902,259	13,147,122
10. Obveze s osnove udjela u rezultatu	922,521	1,053,669
11. Obveze po osnovi dugotrajne imovine namijenjene prodaji	0	0
12. Ostale kratkoročne obveze	9,303,634	6,762,798
E) ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEGA RAZDOBLJA	3,706,977	2,783,876
F) UKUPNO – PASIVA	1,053,756,078	1,055,494,782
G) IZVANBILANČNI ZAPISI	20,631,897	20,626,222

Izvor: <https://www.zse.hr/default.aspx?id=10006&dionica=15>

Bilanca Kraša d.d. za 2016./2017. godinu

Obveznik: KRAŠ d.d. Zagreb		
Naziv pozicije	Prethodna godina (neto)	Tekuća godina (neto)
A) POTRAŽIVANJA ZA UPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL		
B) DUGOTRAJNA IMOVINA	556,821,024	546,390,049
I. NEMATERIJALNA IMOVINA	179,162	1,004,450
1. Izdaci za razvoj	0	0
2. Koncesije, patenti, licencije, robne i uslužne marke, softver i ostala prava	179,162	420,370
3. Goodwill	0	0
4. Predujmovi za nabavu nematerijalne imovine	0	0
5. Nematerijalna imovina u pripremi	0	584,080
II. MATERIJALNA IMOVINA	380,773,605	356,617,600
1. Zemljište	67,900,565	67,900,565
2. Građevinski objekti	176,453,508	165,800,415
3. Postrojenja i oprema	95,030,993	79,812,130
4. Alati, pogonski inventar i transportna imovina	10,120,138	10,004,338
5. Biološka imovina	1,567,698	1,292,442
6. Predujmovi za materijalnu imovinu	138,626	88,496
7. Materijalna imovina u pripremi	6,987,364	9,786,627
8. Ostala materijalna imovina	1,277,942	972,696
9. Ulaganje u nekretnine	21,296,771	20,959,891
III. DUGOTRAJNA FINACIJSKA IMOVINA	173,260,039	186,199,026
1. Udjeli (dionice) kod povezanih poduzetnika	85,676,722	85,676,722
2. Dani zajmovi povezanim poduzetnicima	0	0
3. Sudjelujući interesi (udjeli)	0	0
4. Zajmovi dani poduzetnicima u kojima postoje sudjelujući interesi	0	0
5. Ulaganja u vrijednosne papire	289,112	289,112
6. Dani zajmovi, depoziti i slično	71,532,500	83,548,228
7. Ostala dugotrajna financijska imovina	15,761,705	16,684,964
8. Ulaganja koja se obračunavaju metodom udjela	0	0
IV. POTRAŽIVANJA	0	0
V. ODGOĐENA POREZNA IMOVINA	2,608,218	2,568,973
C) KRATKOTRAJNA IMOVINA	471,795,810	496,327,806
I. ZALIHE (036 do 042)	86,583,596	90,073,337
1. Sirovine i material	51,505,412	52,706,014
2. Proizvodnja u tijeku	0	0
3. Gotovi proizvodi	25,558,035	29,479,749
4. Trgovačka roba	8,039,820	7,056,573
5. Predujmovi za zalihe	1,097,629	109,779
6. Dugotrajna imovina namijenjena prodaji	0	0
7. Biološka imovina	382,700	721,222
II. POTRAŽIVANJA	316,392,454	312,045,000
1. Potraživanja od povezanih poduzetnika	117,443,919	117,080,401

2. Potraživanja od kupaca	188,417,040	157,141,111
3. Potraživanja od sudjelujućih poduzetnika	0	0
4. Potraživanja od zaposlenika i članova poduzetnika	1,039,079	298,375
5. Potraživanja od države i drugih institucija	714,025	567,982
6. Ostala potraživanja	8,778,391	36,957,131
III. KRATKOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA	20,412,161	20,694,193
1. Udjeli (dionice) kod povezanih poduzetnika	0	0
2. Dani zajmovi povezanim poduzetnicima	0	5,320,000
3. Sudjelujući interesi (udjeli)	0	0
4. Zajmovi dani poduzetnicima u kojima postoje sudjelujući interesi	0	0
5. Ulaganja u vrijednosne papire	4,147,000	1,080,000
6. Dani zajmovi, depoziti i slično	16,180,408	14,209,408
7. Ostala financijska imovina	84,753	84,785
IV. NOVAC U BANC I BLAGAJNI	48,407,599	73,515,276
D) PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI	4,909,063	1,184,537
E) UKUPNO AKTIVA	1,033,525,897	1,043,902,392
F) IZVANBILANČNI ZAPISI	20,561,239	20,624,825
A) KAPITAL I REZERVE	563,240,086	588,167,005
I. TEMELJNI (UPISANI) KAPITAL	549,448,400	549,448,400
II. KAPITALNE REZERVE	-13,912,987	-15,041,057
III. REZERVE IZ DOBITI	9,822,263	27,472,420
1. Zakonske rezerve	26,732,907	27,472,420
2. Rezerve za vlastite dionice	33,915,725	37,418,632
3. Vlastite dionice i udjeli (odbitna stavka)	50,826,369	37,418,632
IV. REVALORIZACIJSKE REZERVE	579,921	744,898
V. ZADRŽANA DOBIT ILI PRENESENI GUBITAK	0	2,859,397
1. Zadržana dobit	0	2,859,397
2. Preneseni gubitak	0	0
VI. DOBIT ILI GUBITAK POSLOVNE GODINE	17,302,489	22,682,947
1. Dobit poslovne godine	17,302,489	22,682,947
2. Gubitak poslovne godine	0	0
VII. MANJINSKI INTERES	0	0
B) REZERVIRANJA	0	0
C) DUGOROČNE OBVEZE	156,074,633	134,162,554
1. Obveze prema povezanim poduzetnicima	0	0
2. Obveze za zajmove, depozite i slično	0	0
3. Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	154,211,779	132,676,219
4. Obveze za predujmove	511,930	379,819
5. Obveze prema dobavljačima	0	0
6. Obveze po vrijednosnim papirima	0	0
7. Obveze prema poduzetnicima u kojima postoje sudjelujući interesi	0	0
8. Ostale dugoročne obveze	1,349,571	1,105,120
9. Odgođena porezna obveza	1,353	1,396

D) KRATKOROČNE OBVEZE	309,472,432	316,588,178
1. Obveze prema povezanim poduzetnicima	6,474,946	20,254,409
2. Obveze za zajmove, depozite i slično	5,003,000	1,467,500
3. Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	185,834,743	185,409,399
4. Obveze za predujmove	399,093	26,468
5. Obveze prema dobavljačima	81,381,783	81,734,818
6. Obveze po vrijednosnim papirima	0	0
7. Obveze prema poduzetnicima u kojima postoje sudjelujući interesi	0	0
8. Obveze prema zaposlenicima	7,750,972	8,220,548
9. Obveze za poreze, doprinose i slična davanja	15,104,889	12,090,357
10. Obveze s osnove udjela u rezultatu	663,612	530,097
11. Obveze po osnovi dugotrajne imovine namijenjene prodaji	0	0
12. Ostale kratkoročne obveze	6,859,394	6,854,582
E) ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEGA RAZDOBLJA	4,738,746	4,984,655
F) UKUPNO – PASIVA	1,033,525,897	1,043,902,392
G) IZVANBILANČNI ZAPISI	20,561,239	20,624,825

Izvor: <https://www.zse.hr/default.aspx?id=10006&dionica=15>

Bilanca Kraša d.d. za 2018. godinu

A) POTRAŽIVANJA ZA UPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL	0	0
B) DUGOTRAJNA IMOVINA	552,121,420	514,960,004
I. NEMATERIJALNA IMOVINA	1,004,450	1,190,374
1. Izdaci za razvoj	0	0
2. Koncesije, patenti, licencije, robne i uslužne marke, softver i ostala prava	420,370	1,127,574
3. Goodwill	0	0
4. Predumovi za nabavu nematerijalne imovine	0	0
5. Nematerijalna imovina u pripremi	584,080	62,800
II. MATERIJALNA IMOVINA	364,402,747	344,248,191
1. Zemljište	67,900,565	67,900,565
2. Građevinski objekti	163,792,874	153,521,048
3. Postrojenja i oprema	79,812,130	72,929,750
4. Alati, pogonski inventar i transportna imovina	10,004,338	8,786,994
5. Biološka imovina	1,292,442	1,220,244
6. Predumovi za materijalnu imovinu	88,496	831,673
7. Materijalna imovina u pripremi	9,786,627	6,291,829
8. Ostala materijalna imovina	972,697	735,757
9. Ulaganje u nekretnine	30,752,578	32,030,331
III. DUGOTRAJNA FINACIJSKA IMOVINA	185,199,026	167,968,390
1. Ulaganja u udjele (dionice) poduzetnika unutar grupe	84,676,722	84,676,722
7. Ulaganja u vrijednosne papire	289,112	289,112
8. Dani zajmovi, depoziti i slično	83,548,228	65,070,441
10. Ostala dugotrajna financijska imovina	16,684,964	17,932,115
IV. POTRAŽIVANJA	0	0
V. ODGOĐENA POREZNA IMOVINA	1,515,197	1,553,049
C) KRATKOTRAJNA IMOVINA	496,327,806	555,433,780
I. ZALIHE	90,073,337	93,674,999
1. Sirovine i material	52,706,014	51,435,250
3. Gotovi proizvodi	29,479,749	23,321,123
4. Trgovačka roba	7,056,573	8,752,009
5. Predumovi za zalihe	109,779	9,998,717
7. Biološka imovina	721,222	167,900
II. POTRAŽIVANJA	312,045,000	303,765,352
1. Potraživanja od poduzetnika unutar grupe	117,080,401	121,429,076
3. Potraživanja od kupaca	157,141,111	171,559,356
4. Potraživanja od zaposlenika i članova poduzetnika	298,375	674,743
5. Potraživanja od države i drugih institucija	567,982	696,258
6. Ostala potraživanja	36,957,131	9,405,919
III. KRATKOTRAJNA FINACIJSKA IMOVINA	20,694,193	59,071,777
3. Dani zajmovi, depoziti i slično poduzetnicima unutar grupe	5,320,000	0
7. Ulaganja u vrijednosne papire	1,080,000	1,080,000

8. Dani zajmovi, depoziti i slično	14,209,408	57,907,044
9. Ostala financijska imovina	84,785	84,733
IV. NOVAC U BANC I BLAGAJNI	73,515,276	98,921,652
D) PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI	1,184,537	936,968
E) UKUPNO AKTIVA	1,049,633,763	1,071,330,752
F) IZVANBILANČNI ZAPISI	20,624,825	20,554,657
A) KAPITAL I REZERVE	585,154,095	660,619,817
I. TEMELJNI (UPISANI) KAPITAL	549,448,400	599,448,400
II. KAPITALNE REZERVE	-15,041,057	-15,509,912
III. REZERVE IZ DOBITI	27,472,420	27,472,420
1. Zakonske reserve	27,472,420	27,472,420
2. Rezerve za vlastite dionice	37,418,632	39,347,583
3. Vlastite dionice i udjeli (odbitna stavka)	-37,418,632	-39,347,583
IV. REVALORIZACIJSKE REZERVE	611,512	611,512
V. REZERVE FER VRIJEDNOSTI	133,386	586,667
1. Fer vrijednost financijske imovine raspoložive za prodaju	133,386	586,667
VI. ZADRŽANA DOBIT ILI PRENESENI GUBITAK	-1,593,725	7,771,444
1. Zadržana dobit	0	7,771,444
2. Preneseni gubitak	1,593,725	0
VII. DOBIT ILI GUBITAK POSLOVNE GODINE	24,123,159	40,239,286
1. Dobit poslovne godine	24,123,159	40,239,286
B) REZERVIRANJA	7,342,955	6,600,590
1. Rezerviranja za mirovine, otpremnine i slične obveze	7,342,955	6,600,590
C) DUGOROČNE OBVEZE	135,563,881	77,505,155
6. Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	132,676,219	76,219,823
7. Obveze za predujmove	379,819	247,708
10. Ostale dugoročne obveze	1,105,120	891,658
11. Odgođena porezna obveza	1,402,723	145,966
D) KRATKOROČNE OBVEZE	316,588,176	324,574,224
1. Obveze prema poduzetnicima unutar grupe	20,254,409	23,272,904
5. Obveze za zajmove, depozite i slično	1,467,500	1,482,422
6. Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	185,409,399	183,367,438
7. Obveze za predujmove	26,468	220,235
8. Obveze prema dobavljačima	81,734,818	87,172,605
10. Obveze prema zaposlenicima	8,220,548	8,740,244
11. Obveze za poreze, doprinose i slična davanja	12,090,357	12,318,676
12. Obveze s osnove udjela u rezultatu	530,097	597,742
14. Ostale kratkoročne obveze	6,854,580	7,401,958
E) ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEGA RAZDOBLJA	4,984,655	2,030,966
F) UKUPNO – PASIVA	1,049,633,762	1,071,330,752
G) IZVANBILANČNI ZAPISI	20,624,825	20,554,657

Izvor: <https://www.zse.hr/default.aspx?id=10006&dionica=15>

Račun dobiti i gubitka za 2014./2015. godinu

Obveznik: KRAŠ d.d. Zagreb		
Naziv pozicije	Prethodna godina	Tekuća godina
I. POSLOVNI PRIHODI	884,831,011	887,360,998
1. Prihodi od prodaje	863,228,377	867,150,046
2. Ostali poslovni prihodi	21,602,634	20,210,952
II. POSLOVNI RASHODI	858,468,019	864,990,125
1. Promjene vrijednosti zaliha proizvodnje u tijeku i gotovih proizvoda	-2,874,614	-2,967,574
2. Materijalni troškovi	599,820,027	613,047,837
a) Troškovi sirovina i materijala	351,744,296	369,110,200
b) Troškovi prodane robe	158,339,555	152,694,635
c) Ostali vanjski troškovi	89,736,176	91,243,002
3. Troškovi osoblja	180,472,865	187,751,120
a) Neto plaće i nadnice	106,330,316	112,294,357
b) Troškovi poreza i doprinosa iz plaća	48,383,031	48,127,398
c) Doprinosi na plaće	25,759,518	27,329,365
4. Amortizacija	36,169,783	34,557,475
5. Ostali troškovi	35,507,231	30,872,099
6. Vrijednosno usklađivanje	7,299	0
a) dugotrajne imovine (osim financijske imovine)	0	0
b) kratkotrajne imovine (osim financijske imovine)	7,299	0
7. Rezerviranja	0	0
8. Ostali poslovni rashodi	9,365,428	1,729,168
III. FINANIJSKI PRIHODI	6,241,460	5,470,914
1. Kamate, tečajne razlike, dividende i slični prihodi iz odnosa s povezanim poduzetnicima	2,695,205	1,582,092
2. Kamate, tečajne razlike, dividende, slični prihodi iz odnosa s nepovezanim poduzetnicima i drugim osobama	3,303,156	3,374,624
3. Dio prihoda od pridruženih poduzetnika i sudjelujućih interesa	0	0
4. Nerealizirani dobiti (prihodi) od financijske imovine	0	0
5. Ostali financijski prihodi	243,099	514,198
IV. FINANIJSKI RASHODI	11,947,155	11,946,302
1. Kamate, tečajne razlike i drugi rashodi s povezanim poduzetnicima	9,679	408,419
2. Kamate, tečajne razlike i drugi rashodi iz odnosa s nepovezanim poduzetnicima i drugim osobama	11,852,590	11,536,976
3. Nerealizirani gubici (rashodi) od financijske imovine	0	0
4. Ostali financijski rashodi	84,886	907
V. UDIO U DOBITI OD PRIDRUŽENIH PODUZETNIKA	0	0
VI. UDIO U GUBITKU OD PRIDRUŽENIH PODUZETNIKA	0	0
VII. IZVANREDNI - OSTALI PRIHODI	0	0
VIII. IZVANREDNI - OSTALI RASHODI	0	0
IX. UKUPNI PRIHODI	891,072,471	892,831,912
X. UKUPNI RASHODI	870,415,174	876,936,427
XI. DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	20,657,297	15,895,485

1. Dobit prije oporezivanja	20,657,297	15,895,485
XII. POREZ NA DOBIT	6,578,816	4,158,874
XIII. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	14,078,481	11,736,611
1. Dobit razdoblja	14,078,481	11,736,611
2. Gubitak razdoblja	0	0
XIV. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA		
IZVJEŠTAJ O OSTALOJ SVEOBUHVAATNOJ DOBITI (popunjavanje poduzetnik obveznik primjene MSFI-a)		
I. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	14,078,481	11,736,611
II. OSTALA SVEOBUHVAATNA DOBIT/GUBITAK PRIJE POREZA	484,725	18,022
1. Tečajne razlike iz preračuna inozemnog poslovanja	56,103	
2. Promjene revalorizacijskih rezervi dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine	0	0
3. Dobit ili gubitak s osnove ponovnog vrednovanja financijske imovine raspoložive za prodaju	428,622	18,022
4. Dobit ili gubitak s osnove učinkovite zaštite novčanog toka	0	0
5. Dobit ili gubitak s osnove učinkovite zaštite neto ulaganja u inozemstvu	0	0
6. Udio u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti/gubitku pridruženih poduzetnika	0	0
7. Aktuarski dobici/gubici po planovima definiranih primanja	0	0
III. POREZ NA OSTALU SVEOBUHVAATNU DOBIT RAZDOBLJA	96,945	3,604
IV. NETO OSTALA SVEOBUHVAATNA DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	387,780	14,418
V. SVEOBUHVAATNA DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	14,466,261	11,751,029

Izvor: <https://www.zse.hr/default.aspx?id=10006&dionica=15>

Račun dobiti i gubitka za 2016./2017. godinu

Obveznik: KRAŠ d.d. Zagreb		
Naziv pozicije	Prethodna godina	Tekuća godina
I. POSLOVNI PRIHODI	859,651,610	861,289,104
1. Prihodi od prodaje	848,601,022	852,685,724
2. Ostali poslovni prihodi	11,050,588	8,603,380
II. POSLOVNI RASHODI	829,921,220	821,802,594
1. Promjene vrijednosti zaliha proizvodnje u tijeku i gotovih proizvoda	-1,331,518	-4,259,365
2. Materijalni troškovi	574,158,681	554,338,214
a) Troškovi sirovina i materijala	338,140,641	322,360,758
b) Troškovi prodane robe	148,986,265	154,259,193
c) Ostali vanjski troškovi	87,031,775	77,718,263
3. Troškovi osoblja	188,369,904	199,270,616
a) Neto plaće i nadnice	112,845,694	120,658,919
b) Troškovi poreza i doprinosa iz plaća	48,208,244	50,018,498
c) Doprinosi na plaće	27,315,966	28,593,199
4. Amortizacija	35,567,396	34,814,721
5. Ostali troškovi	28,286,142	28,543,742
6. Vrijednosno usklađivanje	0	0
a) dugotrajne imovine (osim financijske imovine)	0	0
b) kratkotrajne imovine (osim financijske imovine)	0	0
7. Rezerviranja	0	0
8. Ostali poslovni rashodi	4,870,615	9,094,666
III. FINANCIJSKI PRIHODI	8,069,270	5,331,884
1. Kamate, tečajne razlike, dividende i slični prihodi iz odnosa s povezanim poduzetnicima	2,137,255	2,705,921
2. Kamate, tečajne razlike, dividende, slični prihodi iz odnosa s nepovezanim poduzetnicima i drugim osobama	5,500,401	2,066,359
3. Dio prihoda od pridruženih poduzetnika i sudjelujućih interesa	0	0
4. Nerealizirani dobiti (prihodi) od financijske imovine	0	0
5. Ostali financijski prihodi	431,614	559,604
IV. FINANCIJSKI RASHODI	13,852,890	15,059,535
1. Kamate, tečajne razlike i drugi rashodi s povezanim poduzetnicima	1,303,345	978,539
2. Kamate, tečajne razlike i drugi rashodi iz odnosa s nepovezanim poduzetnicima i drugim osobama	12,549,483	14,071,961
3. Nerealizirani gubici (rashodi) od financijske imovine	0	0
4. Ostali financijski rashodi	62	9,035
V. UDIO U DOBITI OD PRIDRUŽENIH PODUZETNIKA	0	0
VI. UDIO U GUBITKU OD PRIDRUŽENIH PODUZETNIKA	0	0
VII. IZVANREDNI - OSTALI PRIHODI	0	0
VIII. IZVANREDNI - OSTALI RASHODI	0	0
IX. UKUPNI PRIHODI	867,720,880	866,620,988
X. UKUPNI RASHODI	843,774,110	836,862,129

XI. DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	23,946,770	29,758,859
1. Dobit prije oporezivanja	23,946,770	29,758,859
2. Gubitak prije oporezivanja	0	0
XII. POREZ NA DOBIT	6,644,281	7,075,912
XIII. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	17,302,489	22,682,947
1. Dobit razdoblja	17,302,489	22,682,947
2. Gubitak razdoblja	0	0
DODATAK RDG-u (popunjava poduzetnik koji sastavlja konsolidirani godišnji financijski izvještaj)		
XIV. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA		
1. Pripisana imateljima kapitala matice	0	0
2. Pripisana manjinskom interesu	0	0
IZVJEŠTAJ O OSTALOJ SVEOBUHVAATNOJ DOBITI (popunjava poduzetnik obveznik primjene MSFI-a)		
I. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	17,302,489	22,682,947
II. OSTALA SVEOBUHVAATNA DOBIT/GUBITAK PRIJE POREZA	-310,146	205,547
1. Tečajne razlike iz preračuna inozemnog poslovanja	0	0
2. Promjene revalorizacijskih rezervi dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine	0	0
3. Dobit ili gubitak s osnove ponovnog vrednovanja financijske imovine raspoložive za prodaju	-310,146	205,547
4. Dobit ili gubitak s osnove učinkovite zaštite novčanog toka	0	0
5. Dobit ili gubitak s osnove učinkovite zaštite neto ulaganja u inozemstvu	0	0
6. Udio u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti/gubitku pridruženih poduzetnika	0	0
7. Aktuarski dobici/gubici po planovima definiranih primanja	0	0
III. POREZ NA OSTALU SVEOBUHVAATNU DOBIT RAZDOBLJA	1,353	40,570
IV. NETO OSTALA SVEOBUHVAATNA DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	-311,499	164,977
V. SVEOBUHVAATNA DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	16,990,990	22,847,924

Izvor: <https://www.zse.hr/default.aspx?id=10006&dionica=15>

Račun dobiti i gubitka za 2018. godinu

Obveznik: KRAŠ d.d. _____		
Naziv pozicije	Isto razdoblje prethodne godine	Tekuće razdoblje
I. POSLOVNI PRIHODI	862,880,965	856,801,941
1. Prihodi od prodaje s poduzetnicima unutar grupe	226,842,964	236,745,899
2. Prihodi od prodaje (izvan grupe)	625,842,760	610,957,835
3. Prihodi na temelju upotrebe vlastitih proizvoda, robe i usluga	0	0
4. Ostali poslovni prihodi s poduzetnicima unutar grupe	2,634,295	3,040,142
5. Ostali poslovni prihodi (izvan grupe)	7,560,946	6,058,065
II. POSLOVNI RASHODI)	821,638,099	805,406,037
1. Promjene vrijednosti zaliha proizvodnje u tijeku i gotovih proizvoda	-4,259,365	6,705,760
2. Materijalni troškovi	554,338,214	521,409,685
<i>a) Troškovi sirovina i materijala</i>	322,360,758	294,307,006
<i>b) Troškovi prodane robe</i>	154,259,193	145,889,453
<i>c) Ostali vanjski troškovi</i>	77,718,263	81,213,226
3. Troškovi osoblja	199,270,615	210,200,936
<i>a) Neto plaće i nadnice</i>	120,658,919	126,106,767
<i>b) Troškovi poreza i doprinosa iz plaća</i>	50,018,498	54,321,946
<i>c) Doprinosi na plaće</i>	28,593,198	29,772,223
4. Amortizacija	34,410,947	32,633,140
5. Ostali troškovi	28,543,742	31,630,129
6. Vrijednosna usklađenja	0	952,404
<i>b) kratkotrajne imovine osim financijske imovine</i>	0	952,404
7. Rezerviranja	239,279	0
<i>a) Rezerviranja za mirovine, otpremnine i slične obveze</i>	239,279	0
8. Ostali poslovni rashodi	9,094,667	1,873,983
III. FINANIJSKI PRIHODI	5,331,884	6,567,723
1. Prihodi od ulaganja u udjele (dionice) poduzetnika unutar grupe	658,442	1,108,820
2. Prihodi od ulaganja u udjele (dionice) društava povezanih sudjelujućim interesima	0	1,521
4. Ostali prihodi s osnove kamata iz odnosa s poduzetnicima unutar grupe	2,047,479	398,146
6. Prihodi od ostalih dugotrajnih financijskih ulaganja i zajmova	2,802	0
7. Ostali prihodi s osnove kamata	2,063,557	4,095,282
8. Tečajne razlike i ostali financijski prihodi	0	880,214
10. Ostali financijski prihodi	559,604	83,740
IV. FINANIJSKI RASHODI	15,059,535	7,759,431
2. Tečajne razlike i drugi rashodi s poduzetnicima unutar grupe	978,539	1,302,042
3. Rashodi s osnove kamata i slični rashodi	9,870,578	6,443,664
4. Tečajne razlike i drugi rashodi	4,201,383	0
7. Ostali financijski rashodi	9,035	13,725
IX. UKUPNI PRIHODI	868,212,849	863,369,664

X. UKUPNI RASHODI	836,697,634	813,165,468
XI. DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	31,515,215	50,204,196
1. Dobit prije oporezivanja	31,515,215	50,204,196
2. Gubitak prije oporezivanja	0	0
XII. POREZ NA DOBIT	7,392,056	9,964,910
XIII. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	24,123,159	40,239,286
1. Dobit razdoblja	24,123,159	40,239,286
2. Gubitak razdoblja	0	0
XVI. DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA		
1. Dobit prije oporezivanja	0	0
2. Gubitak prije oporezivanja	0	0
XVII. POREZ NA DOBIT		
XVIII. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA		
I. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	24,123,159	40,239,286
II. OSTALA SVEOBUHVAATNA DOBIT/GUBITAK PRIJE POREZA	205,547	599,612
3. Dobit ili gubitak s osnove naknadnog vrednovanja financijske imovine raspoložive za prodaju	205,547	599,612
III. POREZ NA OSTALU SVEOBUHVAATNU DOBIT RAZDOBLJA	40,570	146,331
IV. NETO OSTALA SVEOBUHVAATNA DOBIT ILI GUBITAK	164,977	453,281
V. SVEOBUHVAATNA DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	24,288,136	40,692,567

Izvor: <https://www.zse.hr/default.aspx?id=10006&dionica=15>

